

PORIN KAUPUNKI

RIIHIKETO 9. KAUPUNGINOSAN KORTTELIN 20 JA KORTTELIN 21 TONTTIN 1 JA 95 ASEMAKAAVAN MUUTOS 609 1737

2. EHDOTUSVAIHE

ASEMAKAAVAN SELOSTUS

Porin kaavoitus	1.10.2021, päivitetty 1.10.2025
Asemakaavan tunnus	609 1737
Asemakaavan diaari	PRIDno-2019-502

Vireilletulo	21.4.2021
Luonnos nähtävillä	22.4.-5.5.2021
KH asettanut näht.	18.10.2021
Ehdotus nähtävänä	28.10.-10.11.2021
KH asettanut näht.	xx.xx.2025
2. ehdotus nähtävänä	xx-xx.xx.2025
KV hyväksynyt	xx.xx.202x
Lainvoimainen	xx.xx.202x

Sisällysluettelo

RIIHIKETO 9. KAUPUNGINOSAN KORTTELIN 20 JA KORTTELIN 21 TONTTIENTEN 1 JA 95 ASEMAKAAVAN MUUTOS 609 1737	1
1. PERUS- JA TUNNISTETIEDOT	4
1.1. Tunnistetiedot	4
1.2. Kaava-alueen sijainti	4
1.3. Kaavan nimi ja tarkoitus	4
1.4. Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista	4
1.5. Luettelo muista kaavaa koskevista lähdemateriaaleista	5
2. TIIVISTELMÄ	5
2.1. Kaavaprosessin vaiheet	5
2.2. Asemakaava	5
3. LÄHTÖKOHDAT	6
3.1. Selvitys suunnittelualueen oloista	6
3.1.1. Alueen yleiskuvaus	6
3.1.2. Luonnonympäristö	6
3.1.3. Rakennettu ympäristö	6
3.1.4. Maanomistus	11
3.2. Suunnittelutilanne	11
3.2.1. Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset	11
4. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET	20
4.1. Asemakaavan suunnittelun tarve	20
4.2. Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset	20
4.3. Osallistuminen ja yhteistyö	20
4.3.1. Osalliset	20
4.3.2. Vireilletulo ja asemakaavaluonnos	20
4.3.3. Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt	21
4.3.4. Viranomaisyhteistyö	21
4.4. Asemakaavan tavoitteet	23
4.4.1. Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet	23
5. ASEMAKAAVAN KUVAUS	24
5.1. Kaavan rakenne ja mitoitus	24
5.1.1. Rakenne	24
5.1.2. Mitoitus	24
5.2. Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen	25
5.3. Aluevaraukset	26
5.3.1. Korttelialueet	26
5.3.2. Muut alueet ja määräykset	26
5.4. Kaavan vaikutukset	27
5.4.1. Vaikutukset rakennettuun ympäristöön	27

5.5.	Kaavamerkinnot ja –määräykset	29
5.6.	Nimistö	29
6.	<i>ASEMAKAAVAN TOTEUTUS</i>	30
6.1.	Toteutusta ohjaavat ja havainnollistavat suunnitelmat	30
6.2.	Toteuttaminen ja ajoitus	30
6.3.	Toteutuksen seuranta	30

LIITTEET

1. PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

1.1. Tunnistetiedot

Asemakaavan muutos koskee

Porin kaupungin
Riihiketo 9. kaupunginosan
korttelia 20 ja korttelin 21 tonttia 1 ja 95

Asemakaavan muutoksella muodostuu

Porin kaupungin
Riihiketo 9. kaupunginosan
kortteli 20 ja kortteli 21 (osa)

Tonttijaon muutoksella muodostuu

Porin kaupungin
Riihiketo 9. kaupunginosan
korttelin 21 tontti 4

Kaavan laatija

kaavasuunnittelija Tia Koponen

Asemakaavan vireilletulo

Kaavamuutos on kuulutettu vireille Porin kaupungin aloitteesta 21.4.2021.

1.2. Kaava-alueen sijainti

Suunnittelualue sijaitsee ydinkeskustan tuntumassa Tasavallankadulla, noin 700 metriä kauppatorilta lounaaseen.

1.3. Kaavan nimi ja tarkoitus

**Riihiketo 9. kaupunginosan korttelin 20 ja korttelin 21 tonttien 1 ja 95 asemakaavan muutos
609 1737 (Cygnaeuksen koulu)**

Kaavan tarkoituksena on suojella rakennustaiteellisesti- ja historiallisesti, säilyneisyyden sekä kaupunkikuvan kannalta arvokkaat koulurakennukset, Cygnaeuksen koulu ja Porin Suomalaisen Yhteislyseon lukion koulurakennus.

1.4. Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista

1. Asemakaavan seurantalomake
2. Asemakaavaehdotus, kaavamerkinnot ja -määräykset
3. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma 14.4.2021, päivitetty 1.10.2025
4. Luonnosvaiheen palauteraportti
5. Ehdotusvaiheen palauteraportti
6. Cygnaeuksen koulun rakennusinventointi, Helene Kaarnametsä, 2023.

1.5. Luettelo muista kaavaa koskevista lähdemateriaaleista

1. Kantakaupungin yleiskaava 2025
2. Satakunnan maakuntakaava
3. Porin 9. kaupunginosan keskiosan rakennusinventointi, Satakunnan museo, Suvi Rosendahl, 2015.
4. Cygnaeuksen koulun rakennusinventointi, Helene Kaarnametsä, 2023.
5. Porin keskustan liikenneverkkosuunnitelma 2023, Ramboll Finland Oy.
6. Satakunnan Pakki, https://www.kulttuuriymparisto.fi/sovellus/asp/sa/sa_default.aspx
7. Maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen päivitys- ja täydennysinventointi 2023, Niina-Uusi-Seppä, Liina Luoma, Lari Jaakkola /Ramboll Finland Oy

2. TIIVISTELMÄ

2.1. Kaavaprosessin vaiheet

Arvioitu aikataulu

- Kuulutus, vireilletulo ja kaavaluonnos SK, SV, www.pori.fi → 21.4.2021
- Vireilletulon ja luonnosvaiheen nähtävilläoloaika 14 vrk → 22.4.-5.5.2021
- Luonnosvaiheen palautteen arviointi
- Kaavaehdotuksen käsittely KH:ssa → 18.10.2021
- Kuulutus ehdotusvaiheen nähtävänäolosta SK, SV, www.pori.fi → 27.10.2021
- Ehdotusvaiheen nähtävänäolo 14 vrk → 28.10.-10.11.2021
- Ehdotusvaiheen muistutusten ja lausuntojen arviointi
- Viranomaisneuvottelu syksy 2024
- 2. kaavaehdotuksen käsittely KH:ssa → syksy 2025
- Kuulutus 2. ehdotusvaiheen nähtävänäolosta, SK, SV, www.pori.fi → syksy 2025
- 2. ehdotusvaiheen nähtävänäolo 14 vrk → syksy 2025
- 2. ehdotusvaiheen muistutusten ja lausuntojen arviointi
- Asemakaavaehdotuksen hyväksyminen (KV) → talvi 2025/2026
- Asemakaava tulee voimaan → kevät 2026

2.2. Asemakaava

Asemakaavamuutoksen pinta-ala on noin 2,46 ha. Suunnittelualue on nykyisissä asemakaavoissa, vuosilta 1946 ja 1960, osoitettu yleisen rakennuksen likimääräiseksi rakennusalueksi Y, yleisten rakennusten tontiksi Y sekä asunto- ja liikekortteliksi AL.

Voimassa olevat asemakaavat on arvioitu vanhentuneiksi, eivätkä vastaa nykypäivän standardeja. Rakennuksia ei ole näissä kaavoissa suojeltu lainkaan.

Asemakaavamuutoksella rakennustaiteellisesti- ja historiallisesti, säilyneisyyden sekä kaupunkikuvan kannalta arvokkaat koulurakennukset suojellaan ja osoitetaan kummassakin kiinteistössä jäljellä olevaa lisärakentamismahdollisuutta historialliseen kokonaisuuteen sopivaksi. Asemakaavalla suojeltuja rakennuksia on 3, yhteensä 16250 k-m².

Opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialuetta tulee n. 2,077 ha ja sille rakennusoikeutta 23550 k-m², joka tarkoittaa tehokkuutta $e=1,13$. Katualueen pinta-alueksi tulee n. 0,38 ha.

Kaavalla mahdollistetaan maanalaisen tilan (pysäköinti) rakentaminen 0,8613 ha.

Tämän asemakaavan alueella tonttijako laaditaan sitovana ja se sisältyy osittain asemakaavaan.

Asemakaavamuutoksen ehdotusvaiheessa saatujen viranomaislausuntojen perusteella järjestettiin viranomaisneuvottelu. Viranomaisneuvottelun ja lausuntojen perusteella ehdotusvaiheen materiaaleihin tehtiin useita muutoksia ja lisäyksiä, jonka vuoksi asemakaava päätettiin asettaa uudelleen ehdotuksena nähtäväksi.

3. LÄHTÖKOHDAT

3.1. Selvitys suunnittelualan oloista

3.1.1. Alueen yleiskuvaus

Suunnitteluala on maastomuodoltaan tasaista (noin 8 metriä merenpinnasta) aluetta, lähes 100 vuotta vanhaa keskustan kaupunkirakennetta. Koulujen piha-alueet ovat pääosin asfalttia ja soraa, nurmi pintaa on hyvin vähän. Koulujen välissä on asfaltoitua katualuetta ja vinopysäköintiä.

Kuva 1 Viistokuva Riihikedosta kaakosta kuvattuna. Suunnittelukohde merkitty keltaisella (Röni-Kuva Oy, 4.6.2020).

3.1.2. Luonnonympäristö

Koko kaavamuutosalue on täysin rakennettua kaupunkiympäristöä.

3.1.3. Rakennettu ympäristö

Palvelut

Suunnitteluala tukeutuu keskustan ja lähialueiden kaupallisiin palveluihin.

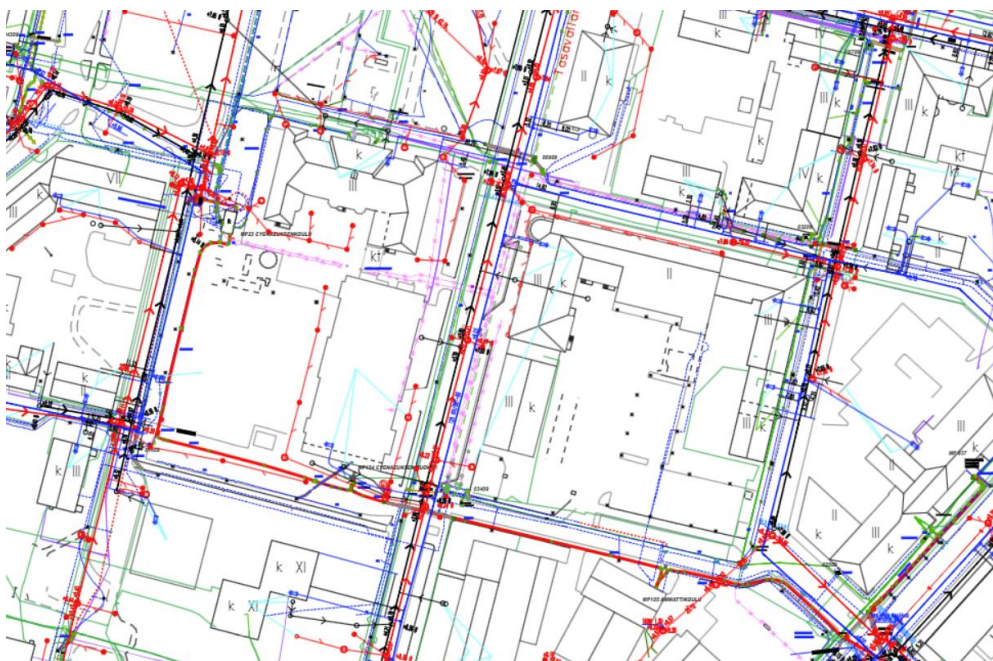
Virkistys

Suunnittelualueella ei ole varsinaisia virkistysalueita, mutta Cygnaeuksen koulun pohjoispuolella on Cygnaeuksen puisto, joka kuuluu Porin kansalliseen kaupunkipuistoon.

Urheilukeskus ja Porin metsä monipuolisine lenkkipolkuineen sijaitsee 1,5 km päässä suunnittelualueelta lounaaseen.

Tekninen huolto

Suunnittelualueella on kattavasti kunnallistekniikkaa. Alue on osa keskustarakennetta. Kunnallistekniikka kulkee pääosin katujen alla. Cygnaeuksen koulun tontilla on aluemuuntamo.

Kuva 2 Ote johtokartasta

Liikenne

Suunnittelualueen länsipuolella kulkee vilkasliikenteinen Luvianpuistokatu ja pohjoispuolella vilkasliikenteinen Itsenäisyydenkatu. Kaava-alueen lähialueella on hyvät kevyen- ja julkisen liikenteen verkostot.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Suunnittelualue on lähes 100 vuotta vanhaa Porin keskustan kaupunkirakennetta, joka on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö ja rakennusperintö on luetteloitu Museoviraston RKY-inventoinnissa, joka on valtioneuvoston päätöksellä 22.12.2009 otettu maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi rakennetun kulttuuriympäristön osalta 1.1.2010 alkaen.

Suunnittelualue sisältyy Satakunnan maakuntakaavaa 2050 varten tehtyyn Satakunnan rakennetun kulttuuriympäristön päivitys- ja täydennysinventointiin (valmistunut 2023) ja kuuluu Porin keskustan arvoalueisiin (kohdemerkintä 15. Porin koulukorttelit, Riihiketo).

Cygnaeuksen koulu on arkkitehti Usko Nyströmin suunnittelema rakennus. Koulurakennus valmistui vuonna 1912 jo ennen Riihikedon alueen kaavoitusta. Kolmikerroksisen kivikoulun arkkitehtuurissa yhdistyvät rakennusaikana jo väistymässä ollut jugend ornamentteineen sekä klassismin symmetrisyys. Koulurakennukseen kuuluu olennaisena osana sen paraatipuolelle sijoittuva Cygnaeuksen puisto, joka muodostaa merkittävän arkkitehtonisen kokonaisuuden koululta lähtevän puistokadun toiseen päähän sijoittuvan Raatihuoneen ja Raatihuoneenpuiston kanssa.

Kokonaishahmoltaan ja julkisivujen osalta alkuperäisenä säilynyt koulurakennus on edustava esimerkki aikansa kouluarkkitehtuurista. Cygnaeuksen koulu muodostaa arkkitehtonisen päätteen Etelä-puistolle, jonka vastinparina Pohjoispuiston päässä on Porin raatihuone. Cygnaeuksen koulu on yksi Porin keskustan kaupunkikuvan dominanteista ja on Riihikedon koulukorttelien valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön arvokkain ja vanhin rakennus.

Rakennuksessa on kolme koko sen pinta-alan kattavaa maanpäällistä kerrosta sekä osittainen välikerros toisen ja kolmannen kerroksen välissä. Kellarikerros nousee osittain maanpinnan päälle niin, että myös kellarikerros on mm. opetuskäytössä.

Koulun aulatiloille leimallisia piirteitä ovat avaruus ja kaarevat muodot. Tiloista vaikuttavin on koulun kirjastona toimiva pääaula luostarimaisine pyörökaarineen. Ensimmäisen kerroksen sisätilat ovat alun perin sulautuneet jugendille tyypillisesti toisiinsa, kun aula ja luokkakäytävien välillä ei ole ollut väliväliä. Pääaulassa on kaksi Emil Cedercreutzin reliefiä, "Elämä" ja "kuolema" vuodelta 1926.

Sisätilat ovat säilyneet erityisesti aulojen ja porrashuoneitten materiaalien sekä yksityiskohtien osalta erittäin edustavina. Osa rakennusosista, kuten puuikkunoista, kaiteista, käsijohteista, ikkunapenkeistä ja ainakin pääaulan osalta puisista lattialistoista on säilynyt rakentamisaikaisessa asussaan. Myös osa mosaiikkibetoni- ja puulattioista on säilynyt.

Cygnaeuksen koulu on arvotettu luokkaan A, suojeltava rakennus. Historiallisesti, rakennushistoriallisesti, rakennustaiteellisesti, kaupunkikuvallisesti ja säilyneisyydeltään arvokas rakennus.

Kuva 3 Cygnaeuksen koulu kuvattuna pohjoisesta Cygnaeuksenpuistosta. Koulun edessä taiteilija Emil Cedercreutzin Äestäjä -patsas. (Kuva: Helene Kaarnametsä, 2023)

Cygnaeuksen koulu on peruskorjattu 1990-luvun alkuvuosina. Samalla tontilla koulurakennuksen kanssa on vuonna 2010 valmistunut nykyaikainen ruokala-keskuskeittiörakennus. Ruokala-keskuskeittiörakennuksen on suunnitellut silloinen kaupunginarkkitehti Pentti Klemetti.

Kuva 4 Ruokala-keskuskeittiö. (Kuva: Helene Kaarnametsä, 2023)

Cygnaeuksen koulun länsipuolella oleva muuntamo lienee rakennettu 1930-luvulla. Sen arkkitehtuuri edustaa siirtymää klassismista funktionalismiin. Muuntamo vaurioitui talvisodan pommituksissa 1940, mutta onnistuttiin kuitenkin korjaamaan.

Kuva 5 Muuntamo -rakennus (Kuva: Helene Kaarnametsä, 2023)

Porin Suomalaisen Yhteislyseon (PSYL) lukion funktionalistinen koulurakennus valmistui vuonna 1935. Sen vanhin osa on arkkitehti Elsa Arokallion suunnittelema. Koulua laajennettiin Arkkitehtitoimisto Lappi-Seppälä & Martaksen piirustusten mukaan 1950-luvulla sekä arkkitehtitoimisto Martaksen suunnitelmien mukaan 1960-luvulla.

Porin Suomalainen yhteislyseo ja erityisesti sen vanhin, funktionalistinen osa on keskeinen osa Riihikedon koulukortteleiden muodostamaa valtakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä. Vanha koulurakennuksen pyöreä kulmaosa on kaupunkikuvassa erityisen näkyvä elementti osana Tasavalankadun rautatieasemalle johtavaa kadunvarsimiljöötä. Rakennus liittyy Riihikedon koulukortteleiden muuhun rakennuskantaan sekä arkkitehtuuriltaan, että käyttötarkoitukseltaan ja on näin merkittävä ja oleellinen osa lähiympäristöään ja sen historiaa.

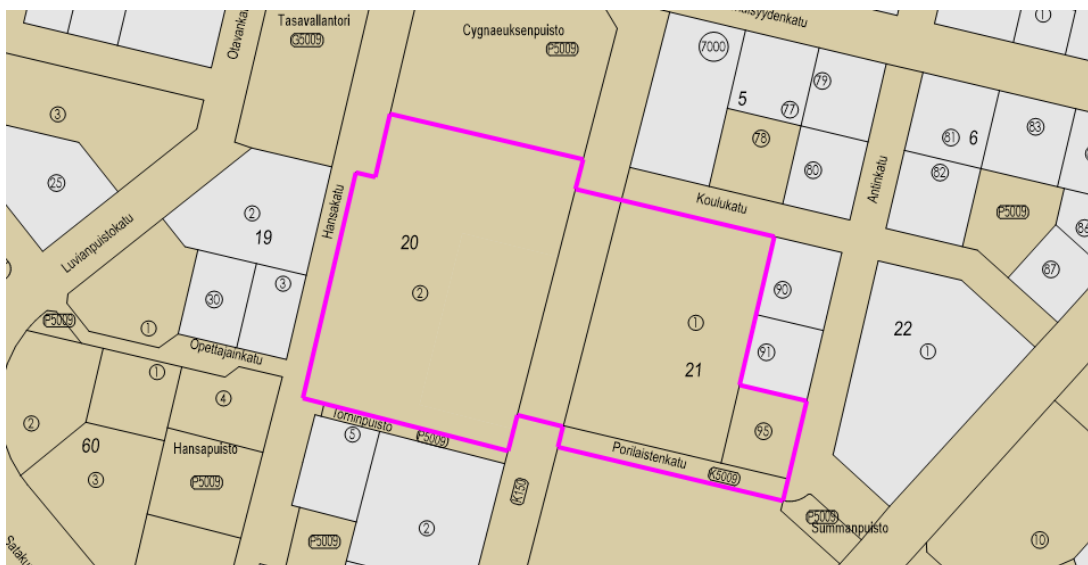
PSYL lukion koulurakennus on rakennustaiteellisesti, historiallisesti, sekä säilyneisyyden ja kaupunki- ja miljöökuvan kannalta arvokas kohde. Kolmessa vaiheessa rakennettu koulurakennus laajennusosineen edustaa kullekin rakennusajalle ominaisia kouluarkkitehtuurin valtavirtauksia. Arkkitehtonisesti merkittävimpanä pidetään vanhinta vuonna 1935 valmistunutta osaa, joka luetaan funktionalistisen arkkitehtuurin valtakunnallisesti merkittäviin edustajiin.

Kuva 6 PSYL lukion koulurakennus. (Kuva: Helene Kaarnametsä, 15.7.2022)

3.1.4. Maanomistus

Suunnittelualue on kokonaisuudessaan kaupungin omistuksessa.

Kuva 7 Kaupungin maanomistus ruskealla

3.2. Suunnittelutilanne

3.2.1. Kaava-alueita koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvosto päätti valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamisesta 14.12.2017, ja päätös tuli voimaan 1.4.2018.

Suunnittelualue kuuluu valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (RKY), Riihikedon koulukorttelit.

Suunnittelualueutta koskee alueidenkäyttötavoitteista mm.:

- **Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat**, jolla huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.

Kuva 8 Museoviraston RKY alueen raja, Riihikedon koulukorttelit.

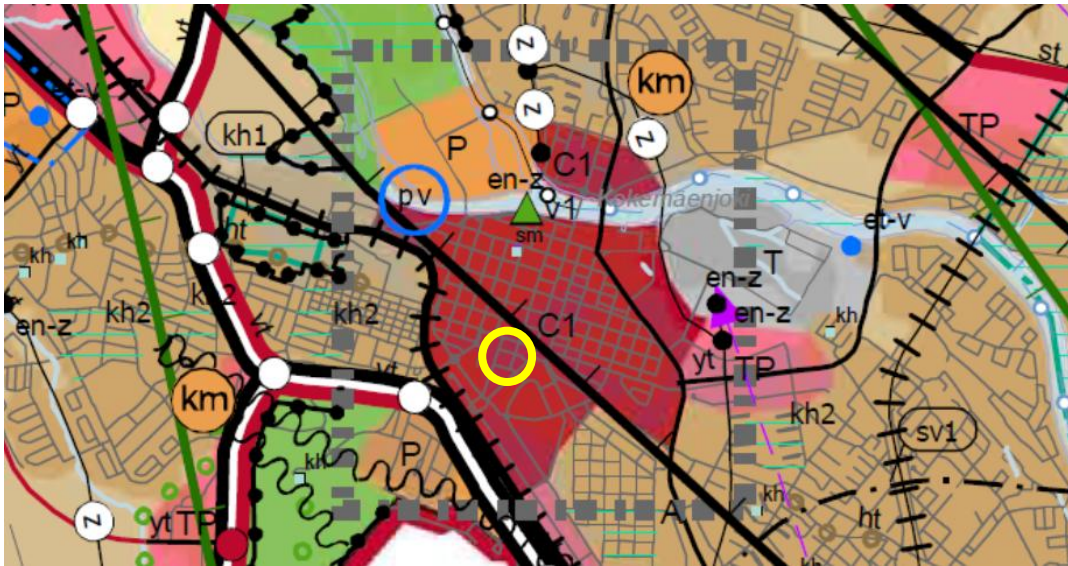
Maakuntakaava

Satakunnan Maakuntakaavassa (YM vahv. 30.11.2011, lainvoimainen KHO:n päätöksellä 13.3.2013, tarkistettu 14.4.2014) suunnittelualue on osoitettu keskustatoimintojen alueeksi (**C1**), joka on kumottu vastaavalla määräyksellä Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2.

Kohdealueen rajoille ulottuu myös selvitysalue se-1. Kohdealue jää kuitenkin rajauksen ulkopuolelle.

se-1

Merkinnällä osoitetaan Kokemäenjoen jokisuiston tulvariskin selvitysalue. Merkinnällä osoitetaan sellaiset alueet, joiden käyttöä ei ole voitu ratkaista maakuntakaavaa laadittaessa mutta, jotka merkittävyytensä vuoksi katsotaan tarpeelliseksi osoittaa maakuntakaavassa alueeseen kohdistuvien intressien johdosta. Alueidenkäytön ratkaiseminen edellyttää lisäselvityksiä tai jatkosuunnittelua.

Kuva 9 Ote maakuntakaavasta

Satakunnan vaihemaakuntakaava 2 (Satakuntaliiton maakuntavaltuusto hyv. 17.5.2019, lainvoimainen 1.7.2019) kumoaa maakuntakaavasta vastaavat merkinnät ja määräykset ja toimii yhdessä Satakunnan maakuntakaavan ja Satakunnan vaihemaakuntakaava 1:n kanssa ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Vaihemaakuntakaavassa 2 teemana on energiantuotanto, soiden moninaiskäyttö, kauppa, maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt.

Suunnittelualue on osoitettu keskustatoimintojen alueeksi (**C1**), jota koskevat seuraavat kaavamääräykset:

C-merkinnällä osoitetaan palveluvarustukseltaan kaupunkitasoisten ja vastaavien seudullisten keskusten ydinalueet, joihin sijoittuu keskustahakuisten palvelu, hallinto-, asumis- ja muiden toimintojen alueita niihin liittyvine liikennealueineen ja puistoineen.

Suunnittelumääräys:

Keskustatoimintojen alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueen arkkitehtuuriin, ympäristökuvaan, ominaispiirteisiin, viihtyisyyteen ja toimivuuteen, jalankulku-, huolto- ja julkisen liikenteen järjestelyjen tarkoituksenmukaisuuteen sekä häiriöttömyyteen. Aluetta suunniteltaessa on varauduttava riittävään palvelu- ja liiketilatarjontaan.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava merkittävien luonto-, maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen myös eheyttävän suunnittelun yhteydessä.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa vähittäiskaupan suuryksiköt tulee suunnitella siten, että ne arkkitehtuuriltaan ja sijoitukseltaan sopeutuvat ympäristöön ja mitoitukseltaan täydentävät keskustan palvelutarjontaa.

-1-merkinnällä osoitetaan maakuntakeskuksen ydinalue, johon sijoittuu koko maakuntaa palvelevia keskustahakuisia kaupan, hallinto-, hyvinvointi- ja vapaa-ajan palveluja ja asumista.

Suunnittelumääräys:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytyksiä kansainvälisen, kaupallisesti ja kulttuurisesti vetovoimaisen ja merkittäviä kulttuurihistoriallisia arvokerrostumia kaupunkirakenteessa korostavan kaupunkikeskuksen edelleen kehittämiselle.

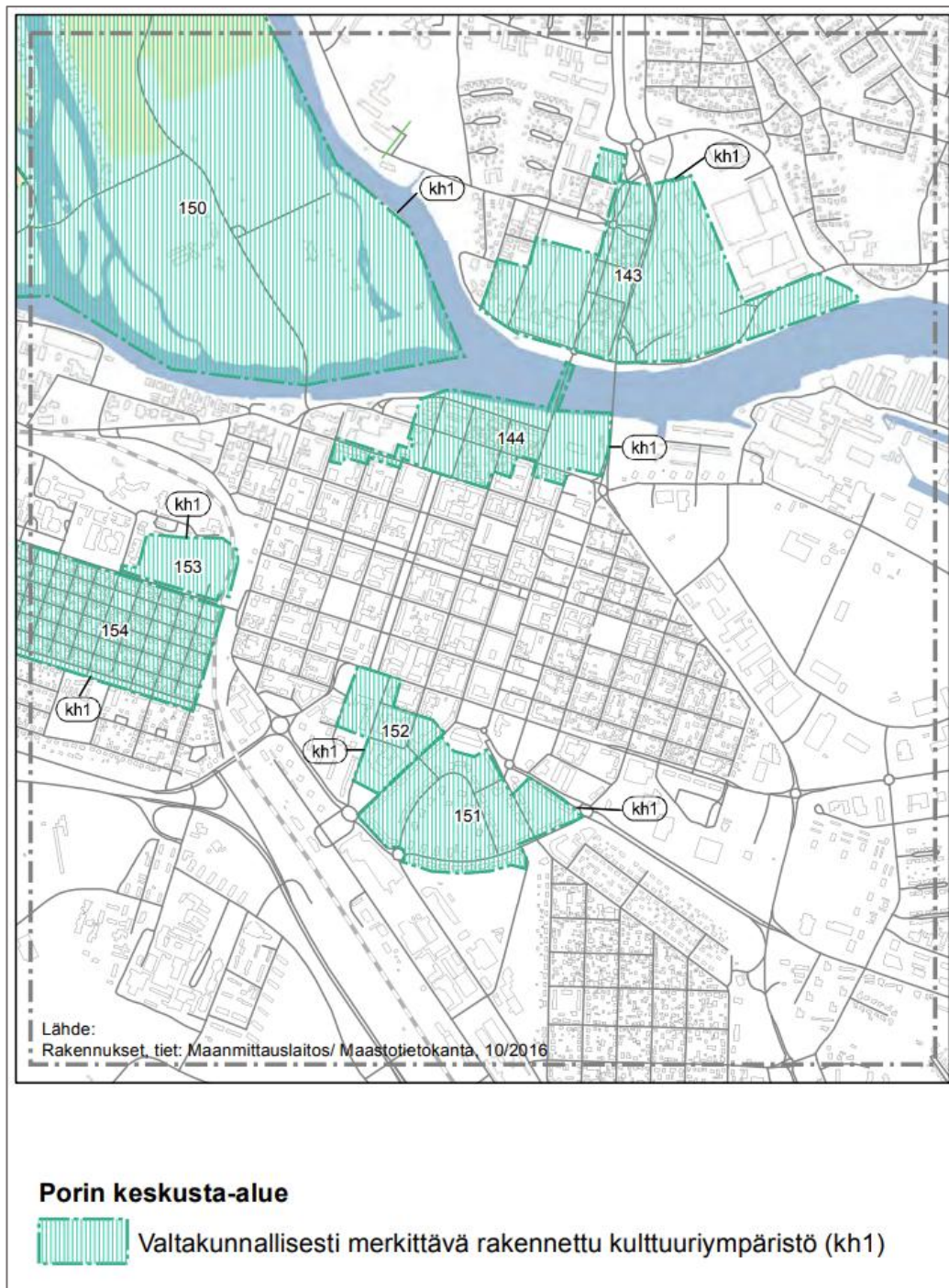
Suunnittelualue on osa **valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä**.

Suunnittelumääräys:

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisuus siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet.

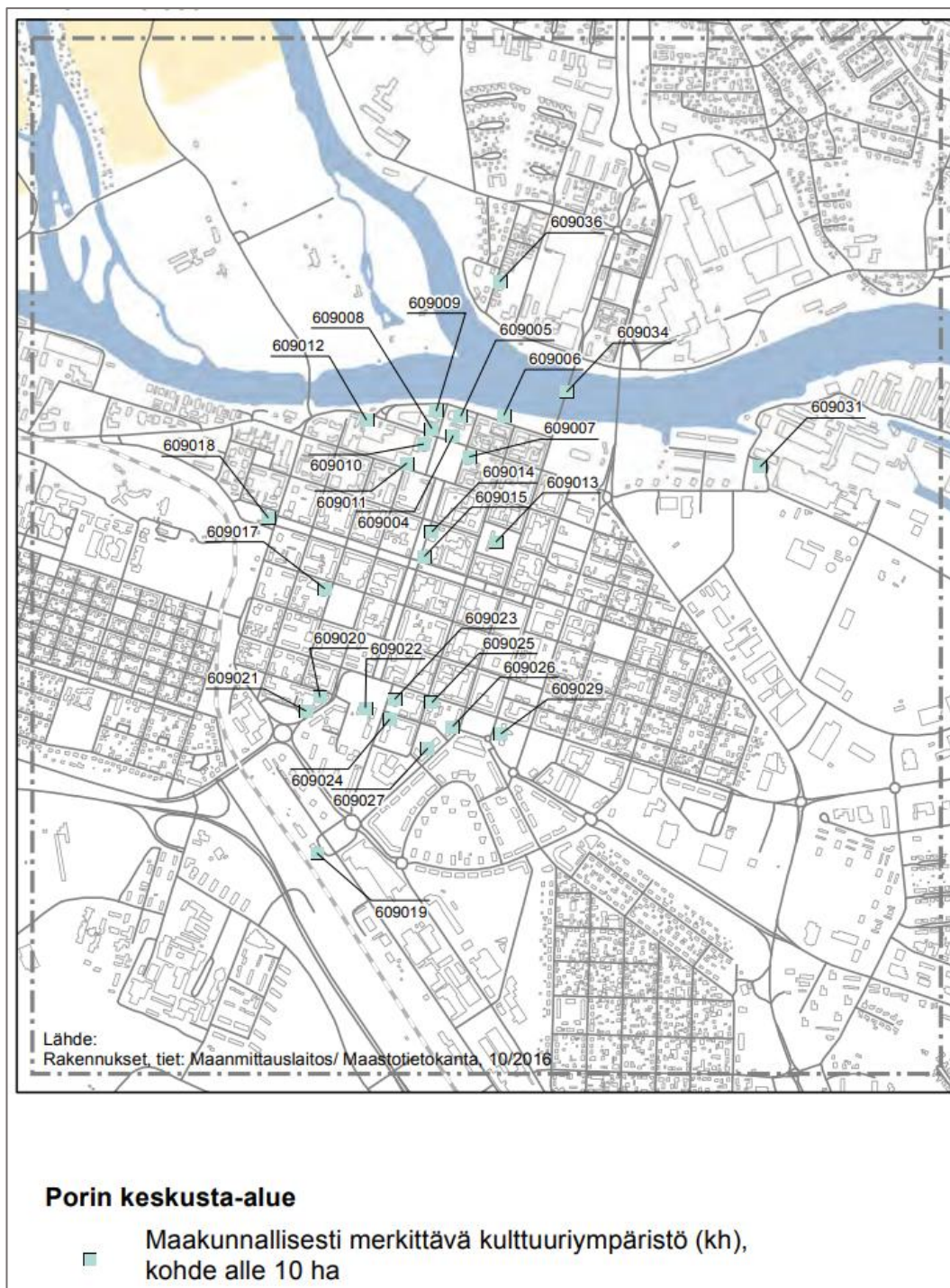
Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.

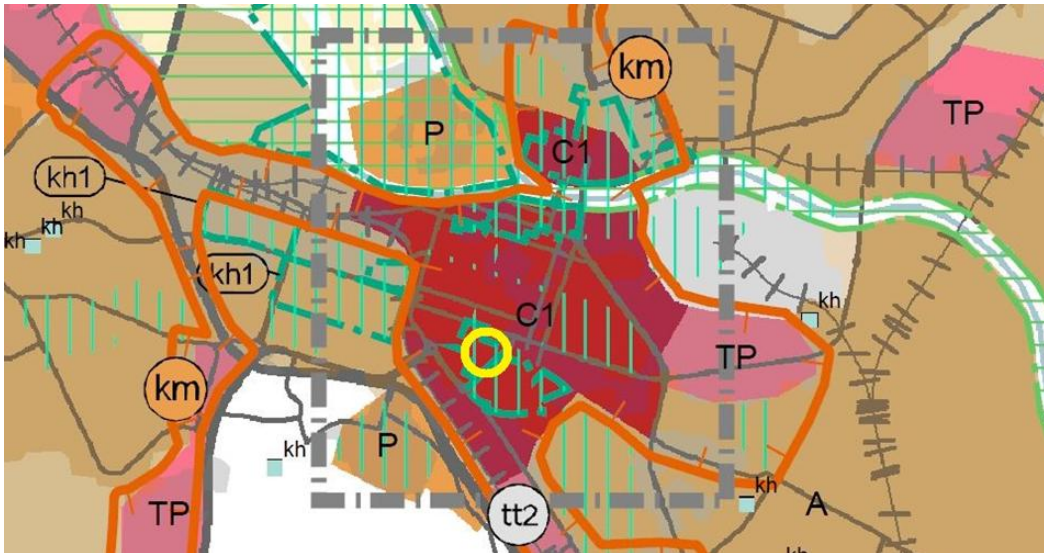

Kuva 10 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt Porissa. Riihikedon koulukorttelit nro. 152. (Satakunnan vaihemaakuntakaava 2. Selostus, osa B. 2019.)

Cygnaeuksen ja PSYL:n koulut on merkitty Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 maakunnallisesti merkittävänä kulttuuriympäristökohteina kohdenumeroilla 609022 (Cygnaeuksen koulu) ja 609024 (PSYL).

Kuva 11 Maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristökohteet Porin keskusta-alueella.

Kuva 12 Ote Satakunnan vaihemaakuntakaavasta 2

Satakunnan maakuntakaava 2050

Satakuntaliitto on käynnistänyt vuonna 2021 Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan. Kaavan hyväksyminen on tarkoitus tapahtua vuonna 2025–2026.

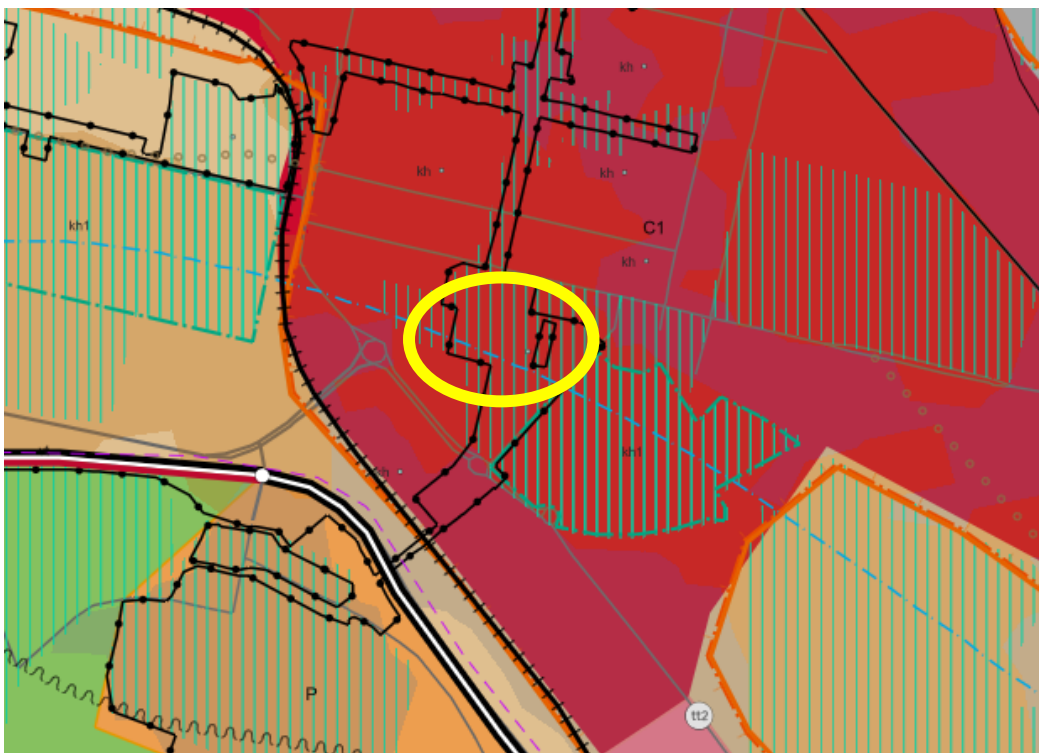
Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan keskeisenä lähtökohtana ovat voimassa olevat Satakunnan maakuntakaava, Satakunnan vaihemaakuntakaava 1 ja Satakunnan vaihemaakuntakaava 2, joiden kaavamerkintöjä ja määräyksiä tarkastellaan uudistuneiden valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, uusimpien selvitysten, suunnitelmien ja inventointitietojen nojalla. Tarkoituksena on, että voimaan tullessaan Satakunnan maakuntakaava 2050 kumoaa Satakunnan aiemmat kokonais- ja vaihemaakuntakaavat.

Suunnittelualue kuuluu Satakunnan maakuntakaavaa 2050 varten tehtyyn Satakunnan rakennetun kulttuuriympäristön päivitys- ja täydennysinventointiin, jossa on tarkistettu maakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen tiedot ja aluerajaukset sekä täydennetty kohdeluetteloa modernin rakennusperinnön osalta.

Satakuntaliiton maakuntahallitus hyväksyi kokouksessaan 14.10.2024 Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheen aineiston.

Luonnosvaiheen aineistossa suunnittelualueetta koskevat määräykset/merkinnät:

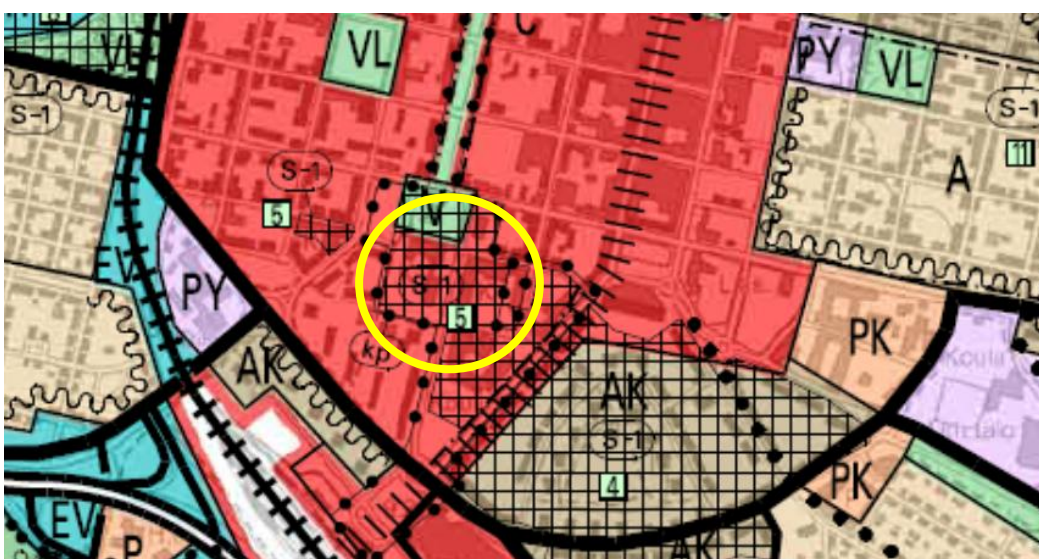
- Keskustatoimintojen alue C1
- Kaupunkikehittämisen kohdevyöhyke
- Kansallinen kaupunkipuisto
- Tulvariskialue
- Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, Porin koulukortelit, Riihiketo
- Matkailun- ja virkistyskeittämisyöhyke
- Tilaa vaativan kaupan kehittämisyöhyke

Kuva 13 Ote Satakunnan maakuntakaavan 2050 luonnoksesta. Suunnittelualueen sijainti merkitty keltaisella.

Yleiskaava

Kantakaupungin yleiskaavassa 2025 (KV 10.12.2007) suunnittelualue on keskustatoimintojen aluetta (C). Alue sisältyy myös Porin kansalliseen kaupunkipuistoon ja kaavamuuotosalueeseen välittömästi liittyvät puistoalueet (V) kaupunkipuiston suojelumääräysten piiriin. Alueen kulttuurihistoriallista merkitystä osoittaa sille yleiskaavassa ulotettu rasterimerkintä, jonka määräysteksti on: 'Kaupunkikuvallisesti arvokas alue.' Alue on yleiskaavassa nimetty indeksillä 5 valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi nimeltään 'Riihikedon koulukorttelit'.

Kuva 14 Ote Porin kantakaupungin yleiskaavasta 2025

Suunnittelualueella ovat voimassa seuraavat, vanhentuneiksi todetut asemakaavat:

Tonttijako ja –rekisteri

PSYL koulun tontti 609-9-21-1 on 12.5.1951 hyväksytyn tonttijaon 609 2135 mukainen ja merkitty kaupungin kiinteistörekisteriin 18.04.1956.

Alueen pohjakartta MK 1:1000 on Porin kaupungin kaupunkimittausyksikön laatima. Pohjakartta täyttää alueidenkäyttölain 54a §:n asettamat vaatimukset.

Porin kaupungin rakennusjärjestys on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 16.11.2020 ja tullut voimaan 1.1.2021.

Lähiympäristön kaavatilanne ja suunnitelmat

Suunnittelualan ympäristö on asemakaavoitettua aluetta. Lähiympäristössä on vireillä kaksi asemakaavamuutosta. Suunnittelualan kaakkoispuolelle on suunnitteilla Riihikedon Avara-talojen alueen suojelukaava 609 1696. Suunnittelualueesta länteen on vireillä ”Vanhan kauppaoppilaitoksen” asemakaavamuutos 609 1708.

4. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET**4.1. Asemakaavan suunnittelun tarve**

Asemakaavamuutoksella suojellaan rakennustaiteellisesti- ja historiallisesti, säilyneisyyden sekä kaupunkikuvan kannalta arvokkaat koulurakennukset yleiskaavan mukaisesti.

4.2. Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

Asemakaavamuutos on tullut vireille Porin kaupungin aloitteesta 21.4.2021. PRIDno-2019-502.

Kaavahanke on kaupunginhallituksen 24.3.2025 hyväksymässä Porin kaavoituskatsauksessa 2025–2027 kohde nro 7. RIIHIKETO 9.

4.3. Osallistuminen ja yhteistyö**4.3.1. Osalliset**

- Suunnittelu- ja lähialueen yksityiset maanomistajat ja asukkaat
- Suunnittelu- ja lähialueen yritykset ja yhteisöt, erityisesti lähiympäristön asunto-osakeyhtiöt
- Satakuntaliitto
- Varsinais-Suomen ELY
- Tekninen lautakunta
- Elinvoima- ja ympäristölautakunta
- Sivistyslautakunta
- PSYL koulun perinneyhdistys
- Satakunnan Museo
- Satakunnan pelastuslaitos
- Pori Energia Oy Energiayksikkö
- Pori Energia Sähköverkot Oy
- Porin Vesi
- DNA Oy, Länsi-Suomi
- Porin vanhusneuvosto
- Porin vammaisneuvosto
- Porin nuorisovaltuusto
- Ympäristöministeriö

4.3.2. Vireilletulo ja asemakaavaluonnos

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (AKL § 63) sekä asemakaavan muutosluonnos (AKL § 62) ovat olleet nähtävillä 22.4.-5.5.2021 (MRA § 30).

Suunnitelman nähtävilläolosta on ilmoitettu kuulutuksella 21.4.2021 sanomalehdissä Satakunnan Kansa ja Satakunnan Viikko sekä kaupungin verkkosivuilla. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä kaavaluonnos on postitettu osallisille.

4.3.3. Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt

Vireilletulo- ja luonnosvaihe

Kaavoituksen vireilletulon yhteydessä on osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä asemakaavan muutosluonnos postitettu osallisille sekä kuulutettu paikallislehdissä ja kaupungin sähköisellä ilmoitustaululla.

Vireilletulon ja luonnoksen nähtävillä olon aikana ei saatu yhtään mielipidettä.

Ehdotusvaihe

Kaavaehdotuksen nähtävillä olosta tiedotettiin kuulutuksella paikallisissa lehdissä sekä kaupungin ilmoitustaululla ja verkkosivuilla. Kaavaehdotus oli nähtävänä 28.10.-10.11.2021 kaupungin verkkosivuilla ja palvelupiste Porinan sähköisellä ilmoitustaululla. Kaupunginhallitukselle osoitetut muistutukset on voinut jättää nähtävänä olon aikana kaavoitukseen kirjallisesti ja sähköisesti.

Ehdotusvaiheessa kaavasta ei jätetty yhtään muistutusta.

2. ehdotusvaihe

2. kaavaehdotuksen nähtävänäolosta tiedotetaan kuulutuksella ja asetetaan nähtäväksi (30 vrk). Kaupunginhallitukselle osoitetut muistutukset tulee jättää nähtävänäolon aikana kaavoitusyksikköön kirjallisesti tai sähköisesti.

Hyväksymisvaihe

Asemakaavan hyväksyy Porin kaupunginvaltuusto. Kaavan hyväksymispäätöksestä voi valittaa Turun hallinto-oikeuteen ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

4.3.4. Viranomaisyhteistyö

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä kaavaluonnos on lähetetty vireilletulo- ja luonnosvaiheessa Satakuntaliitolle, Varsinais-Suomen ELY-keskukselle, Tekniselle lautakunnalle, Elinvoima- ja ympäristölautakunnalle, Sivistyslautakunnalle, PSYL koulun perinneyhdistykselle, Satakunnan Museolle, Satakunnan pelastuslaitokselle, Pori Energia Oy Energiayksikölle, Pori Energia Sähköverkot Oy:lle, Porin Vedelle, DNA Oy Länsi-Suomelle, Porin vanhusneuvostolle, Porin vammaisneuvostolle sekä Porin nuorisovaltuustolle.

Luonnosvaiheen ennakkolausunnot

Asemakaavaluonnoksesta saatiin ennakkolausunnot Varsinais-Suomen ELY-keskukselta, Elinvoima- ja ympäristölautakunnalta, Satakunnan Museolta, Satakuntaliitolta, Pori Energia Oy Energiayksiköltä ja Porin Vedeltä (jolla ei ollut lausuttavaa).

Ennakkolausunnot ovat kokonaisuudessaan nähtävissä kaavan asiakirjoissa Porin kaupungin asiahallintajärjestelmässä ja koosteena erillisessä palauteraportissa (liite 4), jossa on annettu kaavoituksen vastineet luonnosvaiheen ennakkolausuntoihin.

Ehdotusvaiheen lausunnot

Asemakaavaehdotuksesta pyydettiin lausunnot tekniseltä lautakunnalta, elinvoima- ja ympäristölautakunnalta, sivistyslautakunnalta, Satakunnan Museolta, Porin Vedeltä, Satakuntaliitolta, Satakunnan pelastuslaitokselta, Porin Energia Oy Energiayksiköltä, Porin Energia Sähköverkot Oy:ltä, Varsinais-Suomen ELY-keskukselta, DNA Oy Länsi-Suomelta, Porin vanhusneuvostolta, Porin vammaisneuvostolta, Porin nuorisovaltuustolta ja PSYL koulun perinneyhdistykseltä

Viranomaislausuntoja saatiin yhteensä 11. Lausunnot saatiin elinvoima- ja ympäristölautakunnalta, sivistyslautakunnalta, Satakunnan Museolta, Satakuntaliitolta, Satakunnan pelastuslaitokselta, Porin Energia Oy Energiayksiköltä, Porin Energia Sähköverkot Oy:ltä, Varsinais-Suomen ELY-keskukselta, DNA Oy Länsi-Suomelta, Porin Vedeltä ja Porin nuorisovaltuustolta.

Viranomaislausunnot ovat kokonaisuudessaan nähtävissä kaavan asiakirjoissa sekä koosteena erillisessä palauteraportissa (liite 5), jossa on annettu kaavoituksen vastineet ehdotusvaiheen lausuntoihin.

Ehdotusvaiheen lausuntojen pohjalta järjestettiin viranomaisneuvottelu 20.9.2024. Neuvotteluun osallistuivat kaavoituksen lisäksi Satakuntaliitto, Satakunnan museo ja Varsinais-Suomen ELY-keskus.

Viranomaisneuvottelun ja lausuntojen perusteella kaavaselostusta on täydennetty ja kaavamääräyksiä tarkennettu suojelumääräysten ja pysäköinnin osilta. Maanalainen pysäköinti mahdollistettiin korttelin 21 alueella. Lisäksi kaavakarttaan on tehty pieniä lisäyksiä ja tarkennuksia, koskien istutettavia alueita ja pysäköintiä. Kaavakartasta poistettiin rakennusala korttelin 21 itäreunasta.

Cygnäuksen koulun suojelumääräykseksi muutettiin sr-53:

Rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas sekä kaupunkikuvan kannalta tärkeä rakennus. Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavilla korjaus- ja muutostöillä ei saa turmella rakennuksen, rakenteiden, kiinteän sisustuksen tai julkisivujen rakennustaiteellisia, rakennusteknisiä eikä kulttuurihistoriallisia arvoja. Sisätilojen korjaus- ja muutostyöt tulee tehdä tilojen rakennustaiteelliset ja kulttuurihistorialliset arvot säilyttäen. Korjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai vastaavia materiaaleja. Korjaus- ja muutostöistä tulee pyytää lausunto museoviranomaiselta.

Cygnäuksen koulun tontilla sijaitseva muuntamorakennus suojeltiin merkinnällä sr-54:

Suojeltava rakennus. Kulttuurihistoriallisen ympäristön säilymisen kannalta tärkeä rakennus, jota ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavien muutos- ja korjaustoimenpiteiden tulee olla sellaisia, että ne sopivat rakennuksen ja ympäristön kulttuurihistoriallisiin ominaispiirteisiin. Rakennukseen kohdistuvista muuttavista korjaus- ja muista toimenpiteistä on hankkeeseen ryhtyvän pyydettävä Satakunnan Museon lausunto.

Yleisiä määräyksiä muutettiin ja täydennettiin.

Yleisistä määräyksistä poistettiin lause:

- *Cygnaeuksen koulun sisätilojen muutoksista on hankkeeseen ryhtyvän pyydettävä Satakunnan Museon lausunto.*

Yleisiin määräyksiin lisättiin seuraavat tekstit:

- *Suunnittelualue kuuluu lähes kokonaisuudessaan Porin kansalliseen kaupunkipuistoon. Rakennustoimenpiteiden tulee tavoitella korkeaa arkkitehtonista tasoa ja rakentamisen tulee soveltua Porin kansallisen kaupunkipuiston maisemaan.*
- *Alueen maastotöissä on noudatettava Porin kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelmaa. Rakentamattomilla tontin osilla olemassa oleva puusto tulee säilyttää.*
- *Korttelissa 609-9-21 voidaan maanalaisiin tiloihin rakennusoikeuden määrän estämättä sijoittaa autopaikkojen pysäköintitiloja, niihin liittyviä liikennetiloja sekä ajoluiskia.*

2. ehdotusvaiheen viranomaislausunnot

Viranomaisyhteistyö hoidetaan lausuntomenettelyllä.

4.4. Asemakaavan tavoitteet

Molemmat kaava-alueen koulut on peruskorjattu ja luokiteltu valtakunnallisesti merkittäviksi rakennuskohteiksi. Asemakaavamuutoksen tavoitteena on vahvistaa niiden suojeluarvojen kunnioittaminen ja määritellä niihin sovellettava suojelun taso myös omistajanmuutoksen varalta. Koulutoiminnan edellytykset turvataan ja osoitetaan kummassakin kiinteistössä jäljellä oleva lisärakentamismahdollisuus historialliseen kokonaisuuteen sopivaksi. Tavoitteena on sallia kulttuuriympäristöön sopivaa maltillista lisärakentamista, joka mahdollistaa koulutoiminnan kehittämistä kiinteistöissä.

Kaikki kaava-alueen maa on Porin kaupungin omistuksessa, joten maankäytösopimusneuvotteluja ei ole tarvetta käydä tähän kaavamuutokseen liittyen.

4.4.1. Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Asemakaavaehdotuksen tavoitteet on johdettu luonnosvaiheen suunnittelun, viranomaisten ja asianosaisten kanssa käytyjen neuvottelujen pohjalta. Asemakaavan muutos tukee eheytyvän, täydentyvän ja kestäväen kaupunkikehityksen mukaisia tavoitteita valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, maakuntakaavan ja yleiskaavan mukaisesti.

Kaupungin asettamat tavoitteet

Kaupungin asettamana tavoitteena on turvata kaupunkikuvan kannalta tärkeiden rakennusten säilyminen nykykunnossaan.

Suunnittelutilanteesta johdetut tavoitteet

Suunnittelualue on maakuntakaavassa ja vaihemaakuntakaavassa 2 osoitettu keskustatoimintojen alueeksi (C1). Suunnittelualueen lähiympäristö on keskusta-alue. Alueen suunnittelussa on huomioitu uudisrakentamisen soveltuvuus alueen olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön ohjaamalla rakentamista rakennusaloilla ja asemakaavamääräyksillä. Suunnittelussa on huomioitu kulttuuriympäristön omaispiirteiden vaaliminen sekä kiinnitetty huomiota alueen arkkitehtuuriin, ympäristökuvaan ja ominaispiirteisiin rakennuksiin kohdistuvilla suojelumääräyksillä.

Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 suunnittelualue on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Suunnittelussa on otettu huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne ympäristöä säästävillä kaavamääräyksillä. Kaavamääräyksissä on veloitteita lausunnon pyytämiseen Museoviranomaiselta. Kaavamuutos on maakuntakaavan ja vaihemaakuntakaavan 2 mukainen ja tukee näissä maakuntakaavoissa asetettuja tavoitteita.

Yleiskaavassa suunnittelualue on osoitettu keskustatoimintojen alueeksi (C). Alue sisältyy myös Porin kansalliseen kaupunkipuistoon ja kaavamuutosalueeseen välittömästi liittyvät puistoalueet (V) kaupunkipuiston suojelumääräysten piiriin. Alueen kulttuurihistoriallista merkitystä osoittaa sille yleiskaavassa ulotettu rasterimerkintä, jonka määräysteksti on: 'Kaupunkikuvallisesti arvokas alue.' Alue on yleiskaavassa nimetty indeksillä 5 valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi nimeltään 'Riihikedon koulukorttelit'. Suunnittelussa on huomioitu yleiskaavassa osoitetut erityisominaisuudet kaavamääräyksin. Kaavamuutos on yleiskaavan asettaman pääkäyttötarkoituksen mukainen.

5. ASEMAKAAVAN KUVAUS

Asemakaavalla mahdollistetaan valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön, Riihikedon koulukortteleiden, säilyminen. Asemakaavan määräyksillä ohjataan mahdollista uudisrakentamista sekä korjaus- ja muutostöitä.

Asemakaavalla mahdollistetaan maltillinen lisärakentaminen. Lisärakentamismahdollisuudella turvataan arvokkaiden koulukortteleiden säilymistä. Keskustan kouluissa oppilasmäärä on kasvanut lähivuosina rajusti. Tilojen laajentamismahdollisuudella halutaan taata vanhojen koulurakennusten käyttö niiden alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan.

5.1. Kaavan rakenne ja mitoitus

5.1.1. Rakenne

Asemakaavan muutos muodostuu opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueesta YO, jolla alueen kulttuurihistoriallinen ympäristö tulee säilyttää /SK sekä katualueesta.

5.1.2. Mitoitus

Kaavamuutosalueen pinta-ala on 2,456 ha. Opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialuetta on n. 2,077 ha ja sillä rakennusoikeutta 23550 k-m², joka tarkoittaa tehokkuutta e=1,13. Katualueen pinta-ala on n. 0,38 ha.

Kaavalla mahdollistetaan maanalaisen tilan (pysäköinti) rakentaminen 0,8613 ha.

Asemakaavalla suojeltuja rakennuksia on 3, yhteensä 16250 k-m².

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha ±]	Kerrosalan muut. [k-m ² ±]
Yhteensä	2,4559	100,00	23550	0,96	-0,0010	4930
A yhteensä	0,0000	0,0	0		-0,1116	-2340
P yhteensä						
Y yhteensä	2,0767	84,6	23550	1,13	0,0572	7270
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä	0,3792	15,4			0,0534	
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Pinta-alan muut. [ha ±]	Kerrosalan muut. [k-m ² ±]
Yhteensä	0,8613	35,07	8613	0,8613	8613

Rakennussuojelut	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m ²]	[lkm ±]	[k-m ² ±]
Yhteensä	3	16250	3	16250

Kuva 16 Ote asemakaavan seurantalomakkeesta.

5.2. Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen

Asemakaavassa suojellaan sr-53-merkinnällä Cygnaeuksen koulu, sr-55-merkinnällä PSYL:n koulu-rakennus ja sr-54-merkinnällä korttelin 20 muuntamorakennus. Rakennuksia muuttavista korjaus- ja muista toimenpiteistä tulee pyytää Satakunnan Museon lausunto.

Koska suunnittelualue kuuluu lähes kokonaisuudessaan Porin kansalliseen kaupunkipuistoon, yleisissä määräyksissä määrätään, että alueen maastotoissa on noudatettava Porin kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelmaa. Rakentamattomilla tontin osilla olemassa oleva puusto tulee säilyttää. Rakennustoimenpiteiden tulee tavoitella korkeaa arkkitehtonista tasoa ja rakentamisen tulee soveltua Porin kansallisen kaupunkipuiston maisemaan.

Kaava-alueen kuullessa valtakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön, tulee uudisrakentaminen sekä korttelien käsittely sovittaa sijoituksen, mittasuhteiden, materiaalien ja värityksen osalta sekä tontin suojeltuun rakennukseen että ympäröiviin kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin rakennuksiin. Ympäristöä muuttavista töistä on pyydettävä lausunto Satakunnan Museolta.

5.3. Aluevaraukset

5.3.1. Korttelialueet

YO

Opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue.

/SK

Alue, jolla kulttuurihistoriallinen ympäristö säilytetään. Alueen kulttuurihistorialliset rakennukset ja ympäristö tulee säilyttää. Uudisrakennukset sekä korjaus- ja muutostyöt tulee sopeuttaa sijoituksen, mittasuhteiden, materiaalien ja värityksen osalta alueen maisemallisiin ja kulttuurihistoriallisiin ominaispiirteisiin. Ennen kulttuurihistoriallista ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä on Satakunnan Museolle varattava tilaisuus lausunnon antamiseen.

Cygnaeuksen koulun kohdalla merkintä:

sr-53 *Rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas sekä kaupunkikuvan kannalta tärkeä rakennus. Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavilla korjaus- ja muutostöillä ei saa turmella rakennuksen, rakenteiden, kiinteän sisustuksen tai julkisivujen rakennustaiteellisia, rakennusteknisiä eikä kulttuurihistoriallisia arvoja. Sisätilojen korjaus- ja muutostyöt tulee tehdä tilojen rakennustaiteelliset ja kulttuurihistorialliset arvot säilyttäen. Korjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai vastaavia materiaaleja. Korjaus- ja muutostöistä tulee pyytää lausunto museoviranomaiselta.*

PSYL:n koulurakennuksen kohdalla on merkintä:

sr-55 *Rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas sekä kaupunkikuvan kannalta tärkeä rakennus. Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavilla korjaus- ja muutostöillä ei saa turmella rakennuksen, rakenteiden, kiinteän sisustuksen tai julkisivujen rakennustaiteellisia, rakennusteknisiä eikä kulttuurihistoriallisia arvoja. Rakennuksen julkisivujen ja sisätilojen korjaus- ja muutostyöt tulee tehdä tilojen rakennustaiteelliset ja kulttuurihistorialliset arvot säilyttäen ja niitä eheyttäen. Korjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai vastaavia materiaaleja. Koulurakennuksen kulmaosan alkuperäisenä säilyneet pääportaiden aula sekä porrastilat on säilytettävä. Rakennusta koskevissa korjaus- ja muutostöistä tulee pyytää lausunto museoviranomaiselta.*

Korttelin 21 muuntamorakennuksessa on merkintä:

sr-54 *Suojeltava rakennus. Kulttuurihistoriallisen ympäristön säilymisen kannalta tärkeä rakennus, jota ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavien muutos- ja korjaustoimenpiteiden tulee olla sellaisia, että ne sopivat rakennuksen ja ympäristön kulttuurihistoriallisiin ominaispiirteisiin. Rakennukseen kohdistuvista muuttavista korjaus- ja muista toimenpiteistä on hankkeeseen ryhtyvän pyydettävä Satakunnan Museon lausunto.*

5.3.2. Muut alueet ja määräykset

YLEISET MÄÄRÄYKSET:

Kaava-alue kuuluu kokonaisuudessaan valtakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön nimeltä Riihikeden koulukorttelit.

Suunnittelualue kuuluu lähes kokonaisuudessaan Porin kansalliseen kaupunkipuistoon. Rakennustoimenpiteiden tulee tavoitella korkeaa arkkitehtonista tasoa ja rakentamisen tulee soveltua Porin kansallisen kaupunkipuiston maisemaan.

Alueen maastotöissä on noudatettava Porin kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelmaa. Rakentamattomilla tontin osilla olemassa oleva puusto tulee säilyttää.

Uudisrakentaminen sekä korttelien käsittely tulee sovittaa sijoituksen, mittasuhteiden, materiaalien ja väriyksen osalta sekä tontin suojeltuun rakennukseen että ympäröiviin kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin rakennuksiin.

Hulevedet tulee käsitellä korttelialueella eikä niitä saa johtaa katualueelle.

Tontilta tai rakennuspaikalta on varattava polkupyöräpysäköintiä varten riittävästi tilaa Porin kaupungin rakennusjärjestyksen mukaisesti. Polkupyöräpysäköinti on osoitettava sisäänkäynnin läheisyyteen ja siihen on osoitettava turvalliset ja johdonmukaiset yhteydet.

Korttelissa 609-9-21 voidaan maanalaisiin tiloihin rakennusoikeuden määrän estämättä sijoittaa autopaikkojen pysäköintitiloja, niihin liittyviä liikennetiloja sekä ajoluiskia.

5.4. Kaavan vaikutukset

Asemakaavan laatimisen yhteydessä on arvioitu asemakaavan muutoksen toiminnalliset, ympäristölliset ja liikenteelliset vaikutukset. Samalla on arvioitu vaikutuksia elinvoimaan ja hyvinvointiin.

5.4.1. Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Suojellut rakennukset ovat kaupunkikuvan kannalta tärkeitä. Valtakunnallisesti merkittävien rakennuskohteiden suojelu on edellytyksenä arvokkaan kaupunkikuvan ja kulttuuriympäristön säilymiselle.

Asuminen ja väestö

Kaavamuutoksella alueen väestömäärä ei kasva.

Liikenne

Kaavamuutoksella tuodaan alueelle lisää pysäköintimahdollisuuksia autoille ja kevyen liikenteen kulkuvälineille. Maanalainen pysäköinti mahdollistetaan korttelin 21 alueella. Katua Porilaistenkatu levennetään korttelin 21 eteläpuolelta vastaamaan todellista tilannetta.

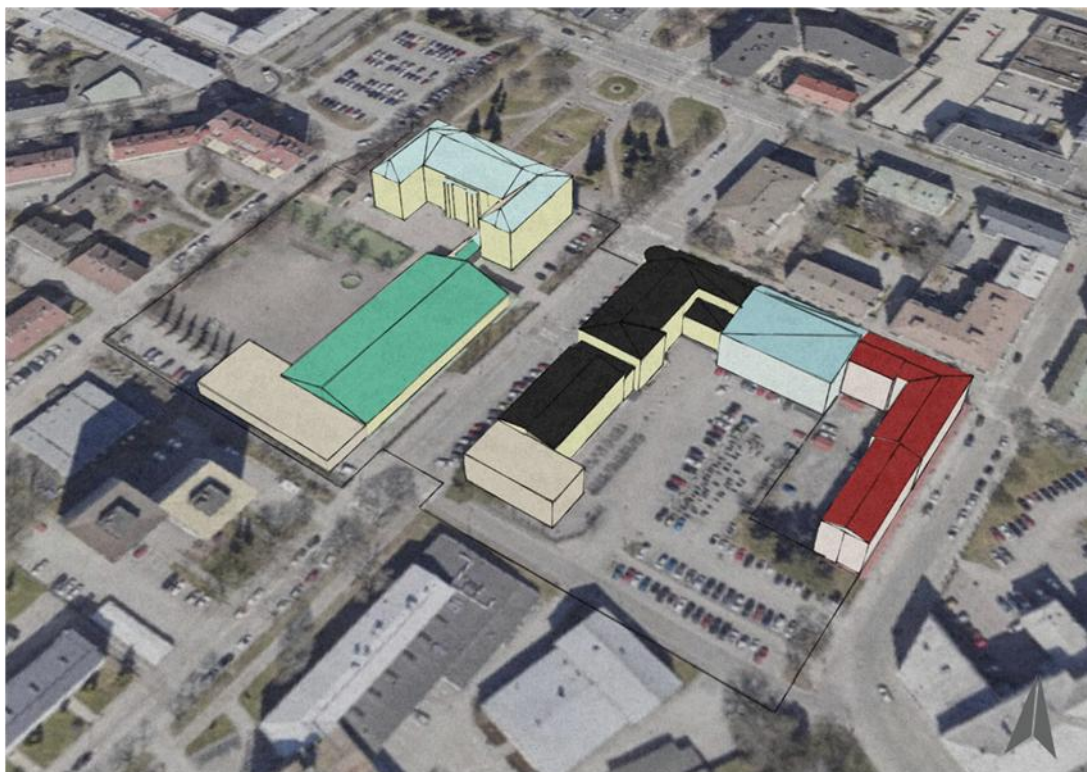
Palvelut ja työpaikat

Kaavamuutosalueella käytetään Porin kaupunkikeskustan ja lähialueiden kävelyetäisyydellä olevia palveluita. Kaavamuutos ei luo alueelle lisää erillisiä palveluita.

Kaupunkikuva ja uudisrakentaminen

Kaavamuutoksen toteutuessa vähäinen lisärakentaminen tonteille on mahdollista. Uudisrakennukset sekä korjaus- ja muutostyöt tulee sopeutua nykyiseen kaupunkikuvaan. Asemakaavan mahdollistamat uudisrakennukset tiivistävät ja eheyttävät kaupunkikuvaa. Samalla uudisrakentaminen hyödyntää olemassa olevaa infrastruktuuria.

Uudisrakennusten huolellinen suunnittelu ja toteuttaminen sopeuttaa mahdolliset uudet rakennukset koulukorttelien vanhaan rakennuskantaan. Kaavamääräysten mukaan uudisrakentamisen ja koko korttelin käsittely tulee sovittaa sijoituksen, mittasuhteiden, materiaalien ja väriyksen osalta sekä alueen maisemallisiin että kulttuurihistoriallisiin ominaispiirteisiin. Ennen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä tulee pyytää lausunto Satakunnan Museolta.

Kuva 17 Havainnollistava kuva korttelien 20 ja 21 rakennusmassoista. Vaaleanruskeat rakennusmassat kaava-alueen eteläreunassa ovat asemakaavan mahdollistamia uudisrakennuksia. (Havainnekuva: Tia Koponen, 4.9.2025)

Rakennettu kulttuuriympäristö

Kaavamuutoksen toteutuessa rakennetun kulttuuriympäristön tulee säilyä ennallaan. Mahdolliset uudisrakennukset sekä korjaus- ja muutostyöt tulee sopeuttaa sijoituksen, mittasuhteiden, materiaalien ja väriyksen osalta alueen maisemallisiin ja kulttuurihistoriallisiin ominaispiirteisiin.

Rakennustaiteellisesti ja kaupunkikuvan kannalta tärkeiden rakennusten purku kielletään. Suunnittelualueella mahdollisesti tapahtuvien rakennustoimenpiteiden tulee tavoitella korkeaa arkkitehtonista tasoa ja rakentamisen tulee soveltua Porin kansallisen kaupunkipuiston maisemaan. Uudisrakentamisen tulee sopia sekä tontin suojeltuun rakennukseen että ympärillä oleviin kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin rakennuksiin niin mittasuhteiden kuin materiaalien ja väriyksenkin osalta.

Arvokkaiden koulukortteleiden säilymistä opetustarkoituksessa turvataan mahdollisella uudisrakentamisella. Keskustan kouluissa oppilasmäärä on kasvanut lähivuosina rajusti. Tilojen laajentamismahdollisuudella halutaan taata vanhojen koulurakennusten käyttö niiden alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan.

Kaava-alueen länsipuolella olevalla korttelin 21 osalla sijaitsee vuonna 2015 inventoitu kohdeluokan A mukainen suojeltava kohde "Pirtulinna". Kaavamuutoksella säilytetään alueen arvokkaat rakennukset ja kaupunkikuva. Kaavamuutos ei vaikuta "Pirtulinna" -rakennukseen ja ympäristöön oleellisesti. Kaavamuutoksen tarkoituksena on kuitenkin säilyttää valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

Virkistys

Kaavamuutoksella ei muodostu uutta virkistysaluetta.

Ihmisten elinympäristö

Kaavalla ei ole vaikutusta suunnittelualueen ulkopuoliseen elinympäristöön.

Tekninen huolto

Suunnittelualueella on rakennettuna kattava teknisen huollon verkosto.

Elinvoima ja hyvinvointi

Tilojen hyötykäyttö myös kouluaikeiden ulkopuolella on alueen elinvoiman kannalta hyväksi. Positiivisia hyvinvointivaikutuksia alueelle ja kuntalaisille saadaan koulurakennusten tilojen tarjoamasta muusta käytöstä, joka mahdollistaa mm. erilaisia harraste ja liikuntamahdollisuuksia. Mahdollisella uudisrakentamisella tarjotaan lisää tilaa koulun ja oppilaiden käyttöön.

5.5. Kaavamerkinntät ja –määräykset

Kaavamerkinntät ja –määräykset on esitetty kaavaslostuksen liitteessä 2.

5.6. Nimistö

Kaavamuutoksella ei muodostu uutta nimistöä.

6. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

6.1. Toteutusta ohjaavat ja havainnollistavat suunnitelmat

Tämän asemakaavan alueella tonttijako laaditaan sitovana ja se sisältyy osittain asemakaavaan.

6.2. Toteuttaminen ja ajoitus

Kaavamuutoksen asemakaavamääräykset ja -merkinnät astuvat voimaan kaavan voimaantulon yhteydessä.

Kaavamuutoksen toteutuksesta vastaa Porin kaupunki.

6.3. Toteutuksen seuranta

Toteutusta ohjataan kaavoituksen ja teknisen toimialan neuvonnalla ja valvonnalla.

Asemakaavaselostus on sähköisesti allekirjoitettu Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä.

Porissa 1.10.2025

Risto Reipas
kaavoitusyksikön päällikkö

Asemakaavan seurantalomake

Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	Pori	Täyttämispvm	6.11.2025
Kaavan nimi	RIIHIKETO 9. KAUPUNGINOSAN KORTTELIN 20 JA KORTTELIN 21 TONTTIENTEN 1 JA 95 ASEMAKAAVAN MUUTOS		
Hyväksymispvm		Ehdotuspvm	27.10.2021
Hyväksyjä		Vireilletulosta ilm. pvm	21.4.2021
Pysyvä kaavatunnus		Kunnan kaavatunnus	609 1737
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	2,4568	Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]	0,0000
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]	0,7671	Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]	2,4568

Ranta-asemakaava	Rantaviivan pituus [km]	
Rakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset	Ei-omarantaiset
Lomarakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset	Ei-omarantaiset

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha ±]	Kerrosalan muut. [k-m² ±]
Yhteensä	2,4568	100,00	23550	0,96	-0,0001	4930
A yhteensä	0,0000	0,0	0		-0,1116	-2340
P yhteensä						
Y yhteensä	2,0776	84,6	23550	1,13	0,0581	7270
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä	0,3792	15,4			0,0534	
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Pinta-alan muut. [ha ±]	Kerrosalan muut. [k-m² ±]
Yhteensä	0,7671	31,22	7671	0,7671	7671

Rakennussuojelut	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m²]	[lkm ±]	[k-m² ±]
Yhteensä	3	16250	3	16250

Alamääräykset tai -merkinnät

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha ±]	Kerrosalan muut. [k-m ² ±]
Yhteensä	2,4568	100,00	23550	0,96	-0,0001	4930
A yhteensä	0,0000	0,0	0		-0,1116	-2340
AL	0,0000	0,0	0		-0,1116	-2340
P yhteensä						
Y yhteensä	2,0776	84,6	23550	1,13	0,0581	7270
YO	2,0776	100,0	23550	1,13	2,0776	21800
Y					-2,0195	-14530
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä	0,3792	15,4			0,0534	
Kadut	0,3792	100,0			0,0534	
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Pinta-alan muut. [ha ±]	Kerrosalan muut. [k-m ² ±]
Yhteensä	0,7671	31,22	7671	0,7671	7671
ma-p	0,7671	100,0	7671	0,7671	7671

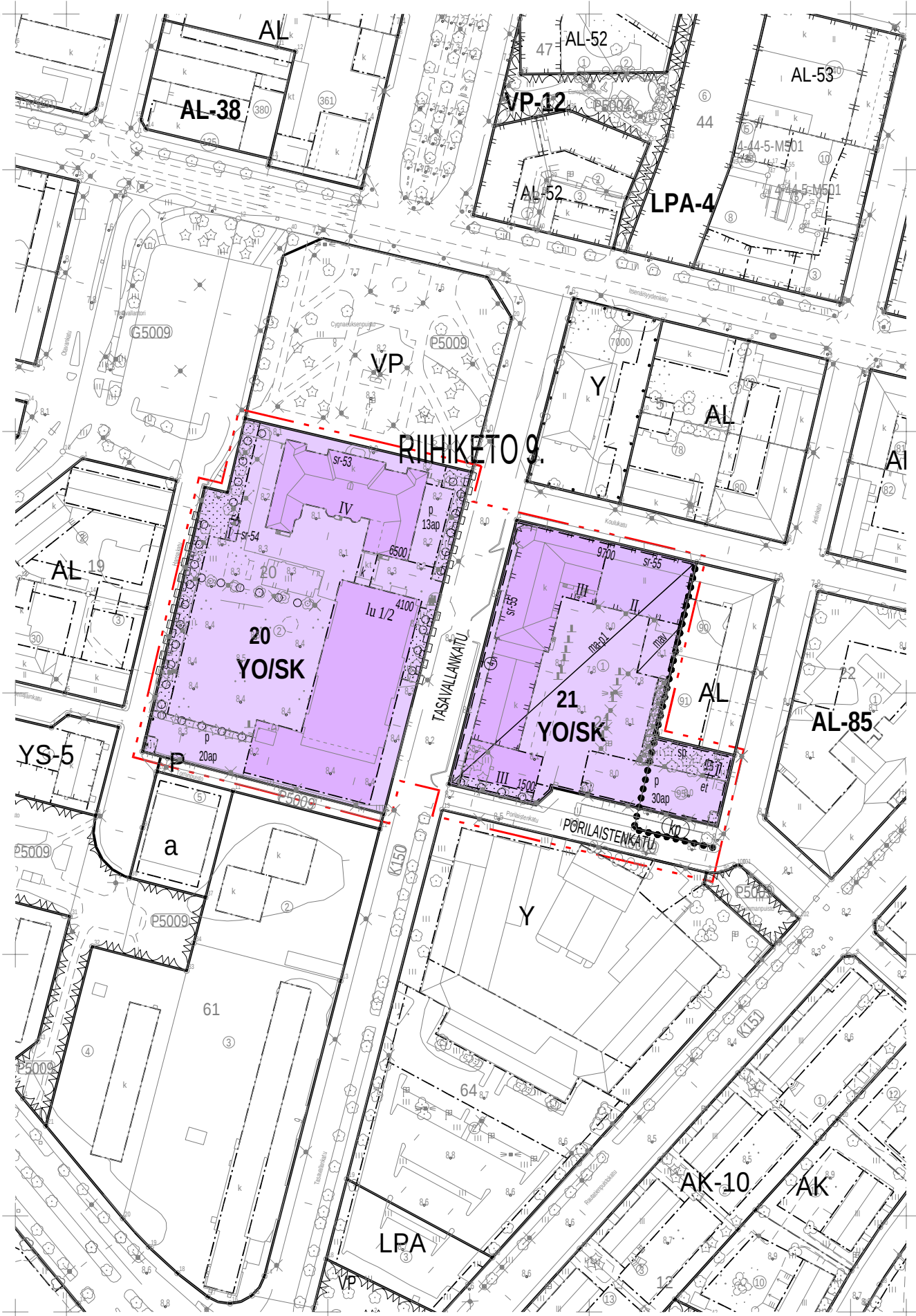
Rakennussuojelut	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m ²]	[lkm ±]	[k-m ² ±]
Yhteensä	3	16250	3	16250
Asemakaava	3	16250	3	16250

22489021

6819360

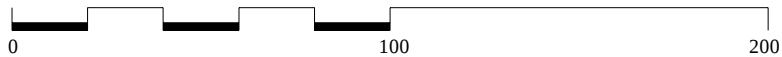
6819360

22488680

RIIHIKETO 9.

1:2000

22489021

6818863

6818863

22488680

ASEMAKAAVAMÄÄRÄYKSET - JA MERKINNÄT

YO

Opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue.

/SK

Alue, jolla kulttuurihistoriallinen ympäristö säilytetään.
Alueen kulttuurihistorialliset rakennukset ja ympäristö tulee säilyttää. Uudisrakennukset sekä korjaus- ja muutostyöt tulee sopeuttaa sijoituksen, mitasuhteiden, materiaalin ja värikyksen osalta alueen maisemallisiin ja kulttuurihistoriallisiin ominaispiirteisiin. Ennen kulttuurihistoriallista ympäristöstä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä on Satakunnan Museolle varattava tilaisuus lausunnon antamiseen.

3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.

Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.

Eri kaavamäärittysten alaisten alueosien välinen raja.

Poikkiviiva osoittaa rajan sen puolen, johon merkinä kohdistuu

Sitovan tonttijaan mukaisen tontin raja ja numero.

Kaupunginosan numero.

Kaupunginosan nimi.

Korttelin numero.

Kadun, tien, katuaukon, torin, puiston tai muun yleisen alueen nimi.

Rakennuskokeus kerrosalaneliömetreinä.

Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.

Muuttoluku roomalaisen numeron jäljessä osoittaa, kuinka suuren osan rakennuksen suurimman kerroksen alasta ulakon tasolla saa käyttää kerrosalaan laskettavaksi tilaksi.

Rakennusala.

Rakennusala.

Ohjeellinen maanalaisten pysäköinti. Korttelissa voidaan maanalaisiin tiloihin rakennuskokeuden määrän esittämällä sijoittaa autopaikkojen pysäköintitiloja, niihin liittyviä tilkennetiloja sekä luskia.

Maanalaisten väestösuojaksi tarkoitettu tila.

k

ei

o o o o

p

30 ap

sp

sr-53

sr-54

sr-55

Alueen osa, jolle saa sijoittaa katoksen.

Yhdyskuntateknistä huoltaa palvelevaa rakennusta tai laitosta varten varattu alueen osa.

Istutettava alueen osa.

Säilytettävä/istutettava puuivi.

Katu.

Pysäköintipaikka.

Merkinä osoittaa kuinka monta autopaikkaa korttelialueelle on rakennettava.

Katualueen rajan osa, jonka kohdalla ei saa järjestää ajoneuvoliittymää.

Alueen osa, jolla on kiinnitettävä erityisiä huomioita puuston säilymiseen.

Rakennustateellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas sekä kaupunkikuvan kannalta tärkeä rakennus. Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavilla korjaus- ja muutostöillä ei saa tumella rakennuksen, rakenteiden, kiinteän sisustuksen tai julkisivujen rakennustateellisia, rakennusteknisiä eikä kulttuurihistoriallisia arvoja. Sisätilojen korjaus- ja muutostyöt tulee tehdä tilojen rakennustateelliset ja kulttuurihistorialliset arvot säilyttäen. Korjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai vastaavia materiaaleja. Korjaus- ja muutostöistä tulee pyytää lausunto museoviranomaiselta.

Suojeltava rakennus. Kulttuurihistoriallisen ympäristön säilymisen kannalta tärkeä rakennus, jota ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavien muutos- ja korjaustoimenpiteiden tulee olla sellaisia, että ne sopivat rakennuksen ja ympäristön kulttuurihistoriallisiin ominaispiirteisiin. Rakennukseen kohdistuvista muuttavista korjaus- ja muista toimenpiteistä on hankkeeseen ryhtyvän pyydettävä Satakunnan Museon lausunto.

Rakennustateellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas sekä kaupunkikuvan kannalta tärkeä rakennus. Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavilla korjaus- ja muutostöillä ei saa tumella rakennuksen, rakenteiden, kiinteän sisustuksen tai julkisivujen rakennustateellisia, rakennusteknisiä eikä kulttuurihistoriallisia arvoja. Rakennuksen julkisivujen ja sisätilojen korjaus- ja muutostyöt tulee tehdä tilojen rakennustateelliset ja kulttuurihistorialliset arvot säilyttäen ja niitä ehjeyttäen. Korjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai vastaavia materiaaleja. Koulurakennuksen kulmaosan alkuperäisenä säilyneet pääportaiden aula sekä porraslat on säilytettävä. Rakennusta koskevissa korjaus- ja muutostöistä tulee pyytää lausunto museoviranomaiselta.

Kansallinen kaupunkipuisto.

mitä

YLEISET MÄÄRÄYKSET:

Kaava-alue kuuluu kokonaisuudessaan valtakunnallisesti merkittävään kulttuurimäntäön nimektä Riihikedon koulukortteitt.

Suunnittelualue kuuluu lähes kokonaisuudessaan Porin kansalliseen kaupunkipuistoon. Rakennuslomenpieteden tulee tavoitella korkeaa arkkitehtonista tasoa ja rakentamisen tulee soveltua Porin kansallisen kaupunkipuiston maisemaan.

Alueen maastotöissä on noudatettava Porin kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelmaa. Rakentamattomilla tontin osilla olemassa oleva puusto tulee säilyttää.

Uudisrakentaminen sekä korttelien käsittely tulee sovitaa sijoituksen, mitasuhteiden, materiaalien ja värtjyksen osalta sekä tontin suojeltuun rakennukseen että ympärdöviin kulttuurihistoriallisesti avoikkaisiin rakennuksiin.

Hulevedet tulee käsitellä korttelialueella eikä niitä saa johtaa katualueelle.

Tontilla tai rakennuspaikalla on varattava polkupyöräpysäköintiä varten riittävästi tilaa Porin kaupungin rakennusjärjestyksen mukaisesti. Polkupyöräpysäköinti on osoitettava sisäänkäynnin läheisyyteen ja siihen on osoitettava turvalliset ja joidonmukaiset yhteydet.

Korttelissa 609-9-21 voidaan maanalaisiin tiloihin rakennusloken määrtän esämäärtä sijoittaa autopaikkojen pysäköintiä, niihin liittviä liikennetiäjä sekä ajoluisia.

ASEMAKAAVAN MUUTOS KOSKEE
PORIN KAUPUNGIN
RIIHIKETO 9. KAUPUNGINOSAN
KORTTELEITA: 20 JA 21 (OSA)
KATUJA: TASAVALLANKATU (OSA), PORILAISTENKATU (OSA)

ASEMAKAAVAN MUUTOKSELLA MUODOSTUU
PORIN KAUPUNGIN
RIIHIKETO 9. KAUPUNGINOSAN
KORTTELIT: 20 JA 21 (OSA)
KADUT: TASAVALLANKATU (OSA), PORILAISTENKATU (OSA)

TONTTUAON MUUTOKSELLA MUODOSTUU
PORIN KAUPUNGIN
RIIHIKETO 9. KAUPUNGINOSAN
KORTTELIN 21 TONTTI 4

Tämän asemakaavan alueella tonttijädo kaditään sitovaria ja se sisältäy osittain asemakaavaan.

Käsitteyt:	
Adiusspvm. 21.04.2021	
MR. 63 oas 22.04.2021	MR.65 näht.päät. 10.11.2021
Luonnos näht. 22.04.2021	
Ki näht. 18.10.2021	
MR.65 näht. 28.10.2021	

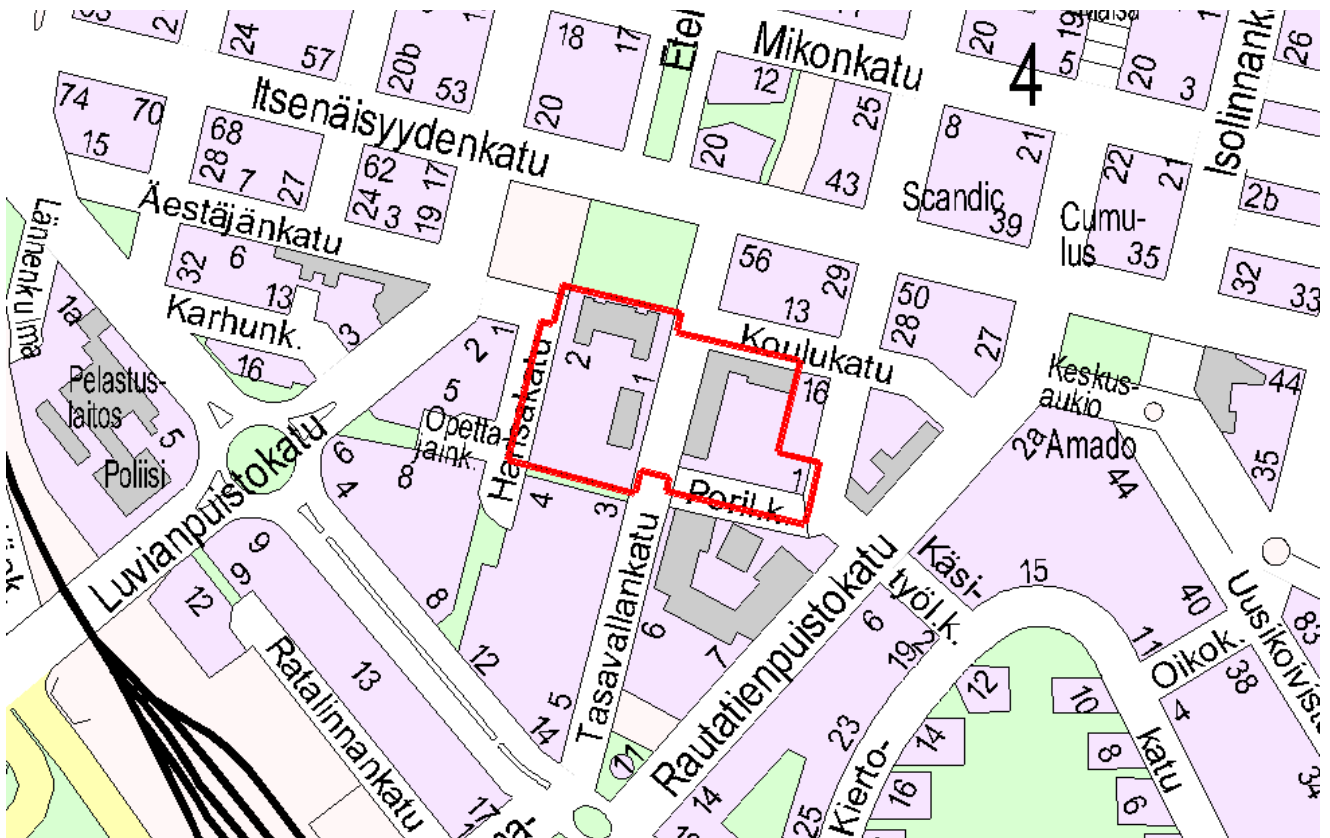
Pohjakaartta täyttää alueidenkäyttölain 54a §:n asettamat vaatimukset. Koordinaattijärjestelmää ETRS GK-22. Korkeusjärjestelmä N2000.

Pohjakaartan hyväksyminen:
28.10.2025 §44 apulaiskaupungingeodeetti Teemu Salonen

PORIN KAUPUNKI
KAAVOITUSYKSIKKÖ

Suunnittelija: Tia Koponen Kaavatunnus: **609 1737**
Suunn. avustaja: Pvm.: 1.10.2025

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä.
kaavotusyksikön päällikkö Risto Reipas

PORIN KAUPUNKI

RIIHIKETO 9. KAUPUNGINOSAN KORTTELIN 20 JA KORTTELIN 21 TONTTIEN 1 JA 95 ASEMAKAAVAN MUUTOS 609 1737

Alueidenkäyttölain 63§ mukainen osallistumis- ja arviointisuunnitelma, jossa kuvataan kaavatyön tavoitteet ja lähtökohdat, valmistelun ja päätöksenteon eteneminen, kaavan vaikutusten arviointitavat, osallistumismahdollisuudet ja tiedottaminen. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään kaavatyön eri vaiheissa tarvittaessa.

OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA

Porin kaavoitus
Asemakaavan tunnus
Asemakaavan diaari

14.4.2021, päivitetty 1.10.2025
609 1737
PRID 2019-502

Sisällysluettelo:

RIIHIKETO 9. KAUPUNGINOSAN KORTTELIN 20 JA KORTTELIN 21 TONTTIENTEN 1 JA 95 ASEMAKAAVAN MUUTOS 609 1737	1
1. <i>OSOITE</i>	3
2. <i>ALOITE</i>	3
3. <i>SUUNNITTELUALUE</i>	3
4. <i>LÄHTÖTIEDOT</i>	3
4.1. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	3
4.2. Maakuntakaava	4
4.3. Yleiskaava	7
4.4. Asemakaava	8
4.5. Tonttijako ja -rekisteri	9
4.6. Kunnallistekniikka suunnittelualueella	9
5. <i>SUUNNITTELUKÄYTÄVÄ JA TAVOITTEET</i>	9
5.1. Suunnittelualueen kuvaus	9
5.2. Tavoitteet	12
6. <i>ARVIOITAVAT VAIKUTUKSET</i>	12
7. <i>OSALLISET</i>	13
8. <i>VUOROVAIKUTUS JA AIKATAULU</i>	13
8.1. Vireilletulo ja luonnosvaihe	13
8.2. Ehdotusvaihe	14
8.3. 2. ehdotusvaihe	14
8.4. Asemakaavaehdotuksen hyväksyminen	14
8.5. Kaavan arvioitu aikataulu	14
9. <i>YHTEYSTIEDOT</i>	15

1. OSOITE

Kaavamuutoksen kohteena on kaksi Porin kaupungin omistamaa koulukiinteistöä, joilla on yhteensä kolme rakennusta. Cygnaeuksen alakoulun (rakennustunnus 009-0020-0002-001) osoite on Tasavallankatu 1, 28100 PORI. Porin Suomalaisen yhteislyseon yläkoulun ja lukion (rakennustunnus 009-0021-0001-001) osoite on Tasavallankatu 4, 28100 PORI. Koulujen yhteisen ruokalan (rakennustunnus 009-0020-0002-003) osoite on Tasavallankatu 1, 28100 PORI.

2. ALOITE

Asemakaavamuutos laaditaan Porin kaupungin aloitteesta. Nähtäville asetettavan luonnosehdotuksen kuulutus vastaa viranhaltijapäätöstä asian vireille tulemisesta.

3. SUUNNITTELUALUE

Suunnittelualue sijoittuu Porin keskustan kaupunkirakenteessa Riihikedon kaupunginosaan Itsenäisyydenkadun, Rautatienpuistokadun ja Luvianpuistokadun rajaamalle ns. keskustakoulualueelle.

Porin kaupungin omistama suunnittelualue on osa valmista Porin keskustan kaupunkirakennetta, jossa on täysin rakennettu taajamainfrastrukturi. Molempien kiinteistöjen asemakaavat on arvioitu vanhentuneiksi, koska rakennukset on yleiskaavassa ja valtakunnallisissa RKY-arvioinneissa määritelty suojelun arvoiksi. Cygnaeuksen kouluun liittyvä Cygnaeuksen puisto on kaupunkikuvallisesti Porin arvokkaimpia kaupunkiympäristöjä. Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) tietokannan mukaan kaava-alueen maalaji on karkeaa hietaa. Irtomaalajikerroksen paksuudeksi arvioidaan 88 metriä.

4. LÄHTÖTIEDOT

4.1. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvosto päätti valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamisesta 14.12.2017, ja päätös tuli voimaan 1.4.2018.

Suunnittelualue kuuluu valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (RKY), Riihikedon koulukorttelit.

Suunnittelualueella koskee alueidenkäyttötavoitteista mm.:

- **Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat**, jolla huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.

Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

Luonnon- ja kulttuuriympäristöstä huolehtiminen kestäväällä tavalla on tärkeää elinkeinojen, väestön hyvinvoinnin ja alueiden identiteetin kannalta. Alueidenkäytöllä on ratkaiseva merkitys luonnon- ja kulttuuriympäristöjen sekä arkeologisten arvojen säilymiselle sekä niitä koskevien kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanolle. Alueidenkäytöllä vaikutetaan myös luonnonvarojen kestävään hyödyntämiseen. Luonnon- ja kulttuuriympäristöjen kestävä käyttö toteutuu turvaamalla niiden alueellinen monimuotoisuus ja ajallinen kerroksisuus. Suomalaisen kulttuuriympäristön kokonaisuus perustuu viranomaisten laatimiin valta-

kunnallisiin inventointeihin, jotka koskevat valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita, valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä ja valtakunnallisesti merkittäviä arkeologisia kohteita. Alueidenkäytössä on tarpeen tunnistaa nämä alueet ja ottaa huomioon siten, että niiden arvot turvataan.

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY)

Kaavamuutosalue sijoittuu valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY). Alueella sijaitsevat Cygnaeuksen koulu ja nykyinen PSYL:n koulurakennus ovat osa Riihikedon koulukorttelien muodostamaa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä ja ne ovat Satakunnan Museon laatimassa inventoinnissa määritetty luokkaan A (erityisen merkittävä kohde).

4.2. Maakuntakaava

Satakunnan Maakuntakaavassa (YM vahv. 30.11.2011, lainvoimainen KHO:n päätöksellä 13.3.2013, tarkistettu 14.4.2014) suunnittelualue on osoitettu keskustatoimintojen alueeksi (**C1**), jota koskevat seuraavat kaavamääräykset:

C = Merkinnällä osoitetaan palveluvarustukseltaan kaupunkitasoisten ja vastaavien seudullisten keskustien ydinalueet, joihin sijoittuu keskustahakuisten palvelu, hallinto-, asumis- ja muiden toimintojen alueita niihin liittyvine liikennealueineen ja puistoineen. Merkinnän osoittamalle alueelle voidaan sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä.

Suunnittelumääräys:

Keskustatoimintojen alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueen arkkitehtuuriin, ympäristökuvaan, ominaispiirteisiin, viihtyisyyteen ja toimivuuteen, jalankulku-, huolto- ja julkisen liikenteen järjestelyjen tarkoituksenmukaisuuteen sekä häiriöttömyyteen. Aluetta suunniteltaessa on varauduttava riittävään palvelu – ja liiketilatarjontaan.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava merkittävien luonto-, maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen myös eheyttävän suunnittelun yhteydessä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa vähittäiskaupan suuryksiköt tulee suunnitella siten, että ne arkkitehtuuriltaan ja sijoitukseltaan sopeutuvat ympäristöön ja mitoitukseltaan täydentävät keskustan palvelutarjontaa.

Kaavamerkinnän C indeksi 1 tarkoittaa edellä olevaa seuraavasti:

Merkinnällä osoitetaan maakuntakeskuksen ydinalue, johon sijoittuu koko maakuntaa palvelevia keskustahakuisia kaupan, hallinto-, hyvinvointi- ja vapaa-ajan palveluja ja asumista.

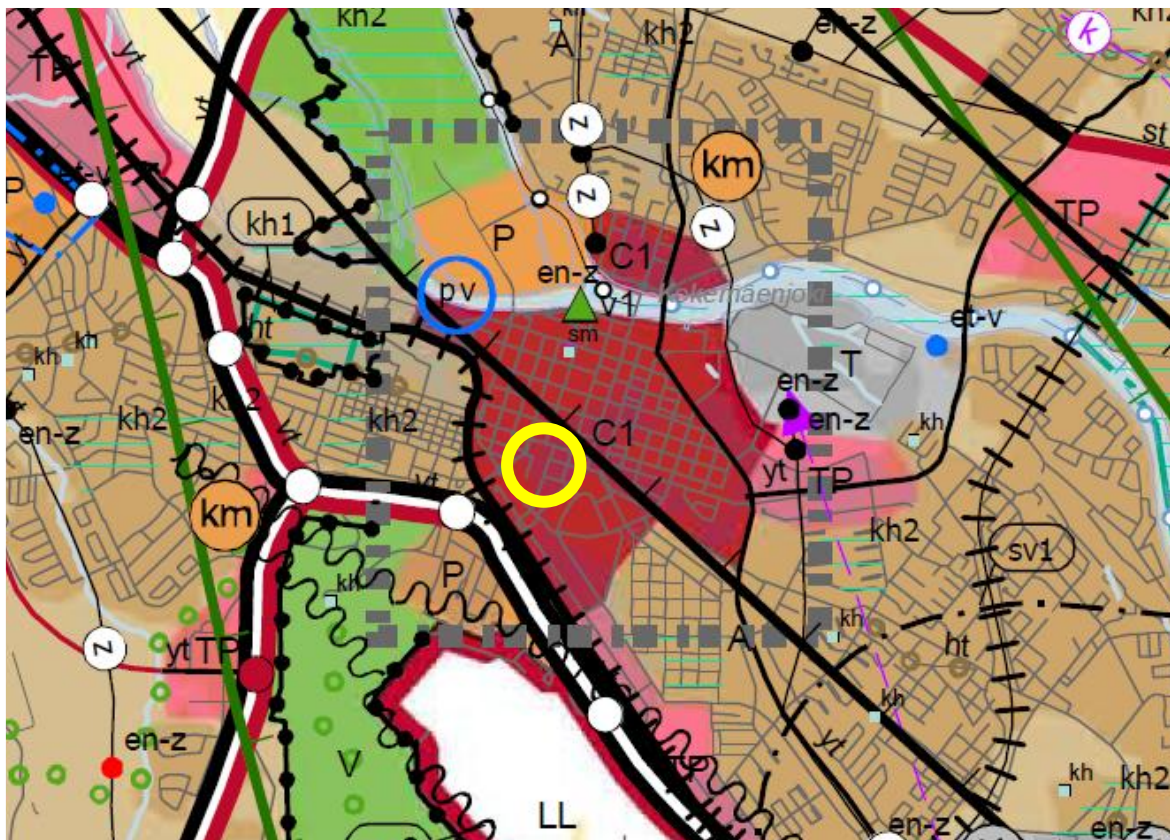
Suunnittelumääräys (C-1):

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytyksiä kansainvälisen, kaupallisesti ja kulttuurisesti vetovoimaisen ja merkittäviä kulttuurihistoriallisia arvokerrostumia kaupunkirakenteessa korostavan kaupunkikeskuksen edelleen kehittämiselle

Kohdealueen rajoille ulottuu myös selvitysalue se-1. Kohdealue jää kuitenkin rajauksen ulkopuolelle.

se-1

Merkinnällä osoitetaan Kokemäenjoen jokisuiston tulvariskin selvitysalue. Merkinnällä osoitetaan sellaiset alueet, joiden käyttöä ei ole voitu ratkaista maakuntakaavaa laadittaessa mutta, jotka merkittävyytensä vuoksi katsotaan tarpeelliseksi osoittaa maakuntakaavassa alueeseen kohdistuvien intressien johdosta. Alueidenkäytön ratkaiseminen edellyttää lisäselvityksiä tai jatkosuunnittelua.

Kuva 1 Ote Satakunnan maakuntakaavasta

Satakunnan vaihemaakuntakaava 2 (Satakuntaliiton maakuntavaltuusto hyv. 17.5.2019, lainvoimainen 1.7.2019) kumoaa maakuntakaavasta vastaavat merkinnät ja määräykset ja toimii yhdessä Satakunnan maakuntakaavan ja Satakunnan vaihemaakuntakaava 1:n kanssa ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Vaihemaakuntakaavassa 2 teemana on energiantuotanto, soiden moninaiskäyttö, kauppa, maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt.

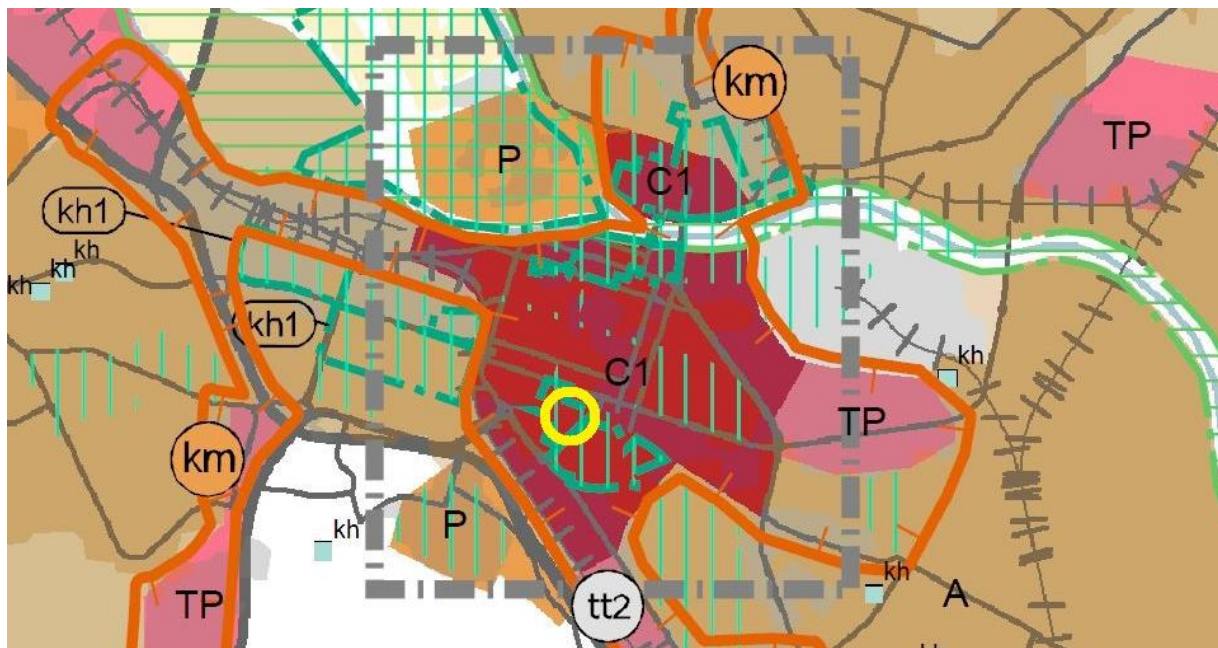
Suunnittelualue on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä.

Suunnittelumääräys:

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisuusluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet.

Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.

Kuva 2 Ote Satakunnan vaihemaakuntakaavasta 2

Satakunnan maakuntakaava 2050

Satakuntaliitto on käynnistänyt vuonna 2021 Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan. Kaavan hyväksyminen on tarkoitus tapahtua vuonna 2025–2026.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan keskeisenä lähtökohtana ovat voimassa olevat Satakunnan maakuntakaava, Satakunnan vaihemaakuntakaava 1 ja Satakunnan vaihemaakuntakaava 2, joiden kaavamerkintöjä ja määräyksiä tarkastellaan uudistuneiden valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, uusimpien selvitysten, suunnitelmien ja inventointitietojen nojalla. Tarkoituksena on, että voimaan tullessaan Satakunnan maakuntakaava 2050 kumoaa Satakunnan aiemmat kokonais- ja vaihemaakuntakaavat.

Suunnittelualue kuuluu Satakunnan maakuntakaavaa 2050 varten tehtyyn Satakunnan rakennetun kulttuuriympäristön päivitys- ja täydennysinventointiin, jossa on tarkistettu maakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen tiedot ja aluerajaukset sekä täydennetty kohdeluetteloa modernin rakennusperinnön osalta.

Satakuntaliiton maakuntahallitus hyväksyi kokouksessaan 14.10.2024 Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheen aineiston.

Luonnosvaiheen aineistossa suunnittelualueetta koskevat määräykset/merkinnät:

- Keskustatoimintojen alue C1
- Kaupunkikehittämisen kohdevyöhyke
- Kansallinen kaupunkipuisto
- Tulvariskialue
- Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, Porin koulukorttelit, Riihiketo
- Matkailun- ja virkistyskehitämisvyöhyke

- Tilaa vaativan kaupan kehittämisvyöhyke

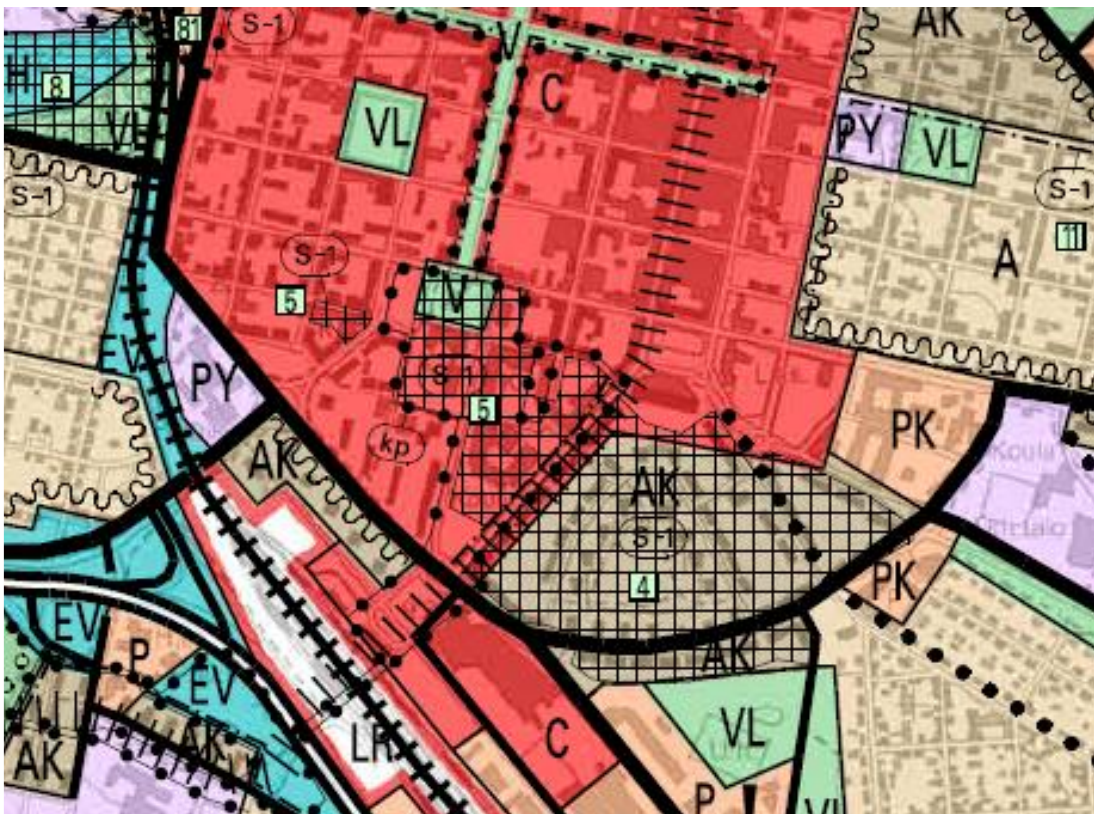
Kuva 3 Ote Satakunnan maakuntakaavan 2050 luonnoksesta. Suunnittelualueen sijainti merkitty keltaisella.

4.3. Yleiskaava

Kantakaupungin yleiskaavassa 2025 (KV 10.12.2007) suunnittelualue on keskustatoimintojen aluetta (C). Alue sisältyy myös Porin kansalliseen kaupunkipuistoon ja kaavamuutosalueeseen välittömästi liittyvät puistoalueet (V) kaupunkipuiston suojelumääräysten piiriin. Alueen kulttuurihistoriallista merkitystä osoittaa sille yleiskaavassa ulotettu rasterimerkintä, jonka määräysteksti on: 'Kaupunkikuvallisesti arvokas alue.' Alue on yleiskaavassa nimetty indeksillä 5 valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi nimeltään 'Riihikedon koulukorttelit'.

Yleiskaavamerkintä s-1 tarkoittaa kulttuurihistoriallisesti merkittävää rakennettua ympäristöä, jonka rakennus- ja kulttuurihistorialliset arvot tulee ottaa huomioon asemakaavoitustyössä.

Yleiskaavan ja tehtyjen rakennushistoriallisten arvojen voi katsoa velvoittavan suojelumerkin-
töjen lisäämiseen asemakaavaan.

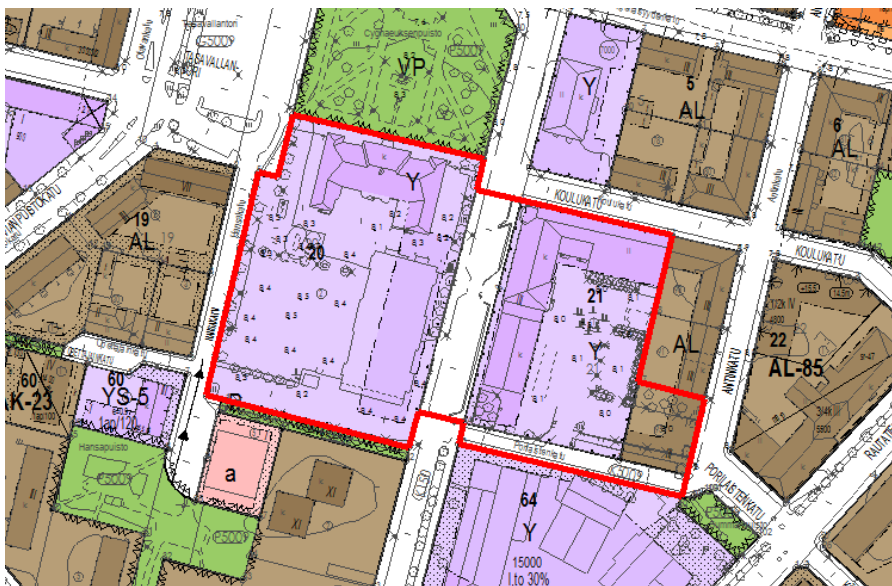
Kuva 4 Ote Porin kantakaupungin yleiskaavasta 2025 suunnittelualueen kohdalta

4.4. Asemakaava

Suunnittelualueella ovat voimassa seuraavat, vanhentuneiksi todetut asemakaavat:

PSYL koulun tontilla on asemakaava 609 VV90, jonka sisäministeriö on vahvistanut 16.12.1960.

Cygnaeuksen koulun tontilla on voimassa asemakaava 609 1980, jonka ministeriö on vahvistanut 16.4.1946. Asemakaavoissa suunnittelualue on pääosin julkisten opetusrakennusten korttelialuetta, minkä lisäksi tontilla 9-21-95 on asuin- ja liikerakennusten kaavayksikkö. Nykyisistä asemakaavoista puuttuvat kaikki suojelumääräykset.

Kuva 5 Ote ajantasa-asemakaavasta

4.5. Tonttijako ja -rekisteri

Cygnaeuksen koulun ja keskuskeittiön tontti 609-9-20-2 on hyväksytyn tonttijaon 609 7136 mukainen ja merkitty kaupungin kiinteistörekisteriin 16.4.2003.

PSYL koulun tontti 609-9-21-1 on 12.5.1951 hyväksytyn tonttijaon 609 2135 mukainen ja merkitty kaupungin kiinteistörekisteriin 18.04.1956.

4.6. Kunnallistekniikka suunnittelualueella

Suunnittelualueella on kattavasti kunnallistekniikkaa. Alue on osa keskustarakennetta. Kunnallistekniikka kulkee pääosin katujen alla. Cygnaeuksen koulun tontilla on alumuuntamo.

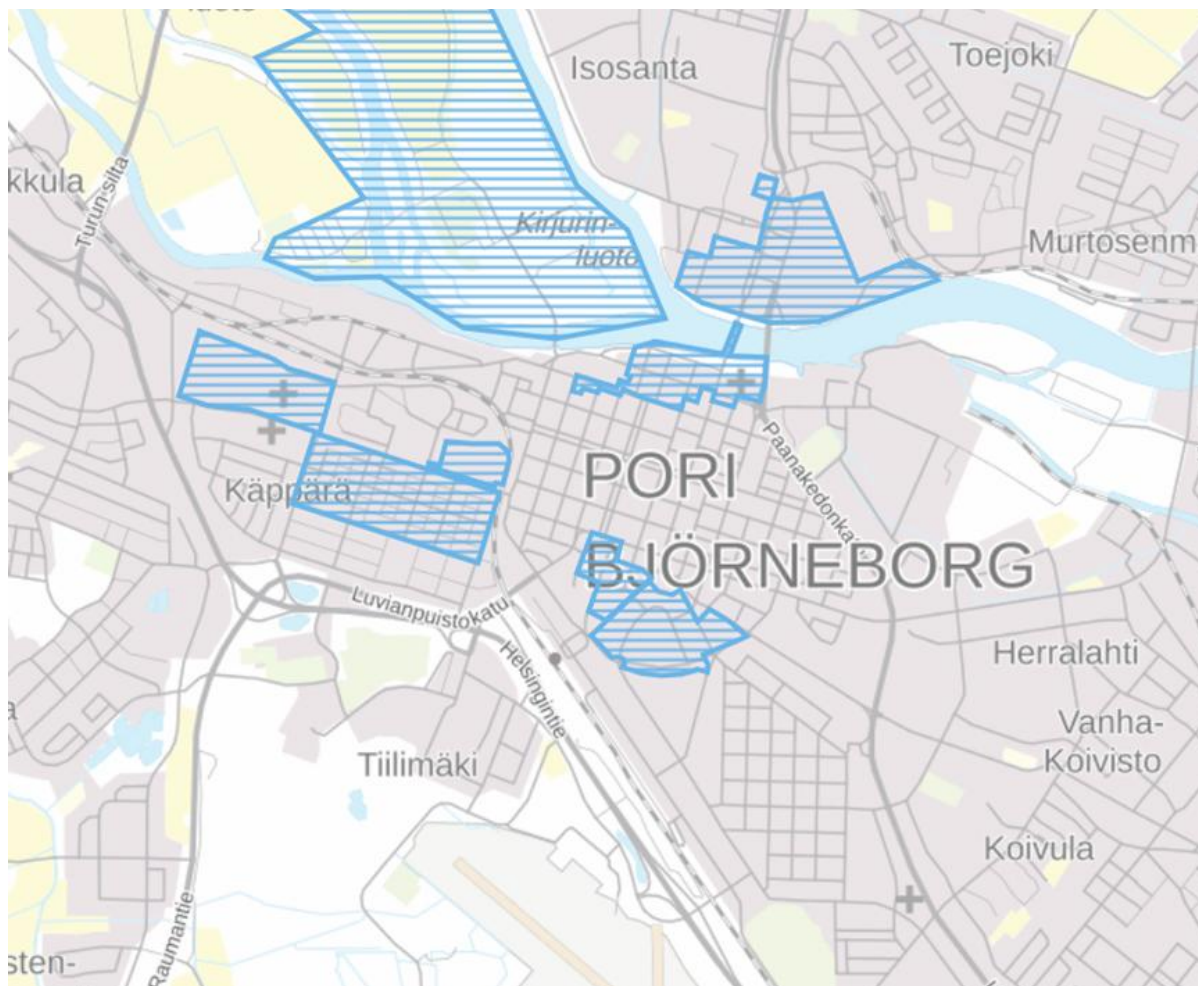
Kuva 6 Ote johtokartasta.

5. SUUNNITTELUTEHTÄVÄ JA TAVOITTEET

5.1. Suunnittelualueen kuvaus

Suunnittelualue on lähes 100 vuotta vanhaa Porin keskustan kaupunkirakennetta, joka on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö ja rakennusperintö on luetteloitu Museoviraston RKY-inventoinnissa, joka on valtioneuvoston päätöksellä 22.12.2009 otettu maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi rakennetun kulttuuriympäristön osalta 1.1.2010 alkaen.

Suunnittelualue sisältyy Satakunnan maakuntakaavaa 2050 varten tehtyyn Satakunnan rakennetun kulttuuriympäristön päivitys- ja täydennysinventointiin (valmistunut 2023) ja kuuluu Porin keskustan arvoalueisiin (kohdemerkintä 15. Porin koulukorttelit, Riihiketo).

Kuva 6 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY Porin keskustan alueella. (Museovirasto, karttapalvelu 15.9.2025)

Cygnaeuksen koulun rakentamista edelsi Porin uutta kansakoulua varten järjestetty suunnittelukilpailu. Kilpailun voittajan arkkitehti Usko Nyströmin suunnittelema koulurakennus valmistui vuonna 1912 jo ennen Riihikedon alueen kaavoitusta. Kolmikerroksisen kivikoulun arkkitehtuurissa yhdistyvät rakennusai- kana jo väistymässä ollut jugend ornamentteineen sekä klassismin symmetrisyys. Koulurakennukseen kuuluu olennaisena osana sen paraatipuolelle sijoittuva Cygnaeuksen puisto, joka muodostaa merkittävän arkkitehtonisen kokonaisuuden koululta lähtevän puistokadun toiseen päähän sijoittuvan Raatihuoneen ja Raatihuoneenpuiston kanssa.

Kokonaishahmoltaan ja julkisivujen osalta alkuperäisenä säilynyt koulurakennus on edustava esimerkki aikansa kouluarkkitehtuurista. Cygnaeuksen koulu muodostaa arkkitehtonisen päätteen Eteläpuistolle, jonka vastinparina Pohjoispuiston päässä on Porin raatihuone. Cygnaeuksen koulu on yksi Porin keskustan kaupunkikuvan dominanteista ja on Riihikedon koulukorttelien valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön arvokkain ja vanhin rakennus.

Cygnaeuksen koulu on arvotettu luokkaan A, suojeltava rakennus. Historiallisesti, rakennushistoriallisesti, rakennustaiteellisesti, kaupunkikuvallisesti ja säilyneisyydeltään arvokas rakennus.

Kuva 7 Cygnaeuksen koulun pohjoinen julkisivu v. 2020. Helene Kaarnametsä

Cygnaeuksen koulu on peruskorjattu 1990-luvun alkuvuosina. Samalla tontilla koulurakennuksen kanssa on vuonna 2010 valmistunut nykyaikainen ruokala-keskuskeittiörakennus, joka palvelee sekä Cygnaeuksen että PSYL:n kouluja ja lisäksi valmistaa ja lähettää valmiita aterioita kauemmaskin. Ruokala-keskuskeittiörakennuksen on suunnitellut silloinen kaupunginarkkitehti Pentti Klemetti.

Porin Suomalaisen Yhteislyseon (PSYL) lukion funktionalistinen koulurakennus valmistui vuonna 1934: Sen vanhin osa on arkkitehti Elsa Arokallion suunnittelema. Koulua laajennettiin Arkkitehtitoimisto Lappi-Seppälä & Martaksen piirustusten mukaan vuonna 1950-luvulla sekä arkkitehtitoimisto Martaksen suunnitelmien mukaan vuonna 1960-luvulla. Rakennuskompleksin vanhin osa sijoittuu laajennusten keskelle ja sen pyöreä pääsisäänkäynti Tasavallankadun ja Koulukadun kulmassa on koululle tunnusomainen, myös kaupunkikuvassa oleellinen elementti osana Tasavallankadun rautatieasemalle johtavaa kadunvarsimiljöötä.

PSYL lukion koulurakennus on rakennustaiteellisesti, historiallisesti, sekä säilyneisyyden ja kaupunki- ja miljöökuvan kannalta arvokas kohde. Kolmessa vaiheessa rakennettu koulurakennus laajennusosineen edustaa kullekin rakennusajalle ominaisia kouluarkkitehtuurin valtavirtauksia. Arkkitehtonisesti merkittävimpänä pidetään vanhinta vuonna 1935 valmistunutta osaa, joka luetaan funktionalistisen arkkitehtuurin valtakunnallisesti merkittäviin edustajiin.

PSYL koulun rakennus on peruskorjattu sen suojeluarvot huomioon ottaen useissa eri vaiheissa vuosien 2004 ja 2017 välisenä aikana. PSYL:n rakennus liittyy Riihikedon koulukortteleiden muodostamaan valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön. Se edustaa luokkaa A (erityisen merkittävä kohde).

Kuva 8 Peruskorjattu PSYL koulukiinteistö maaliskuussa 2018. Pentti Klemetti

5.2. Tavoitteet

Molemmat kaava-alueen koulut on peruskorjattu ja luokiteltu valtakunnallisesti merkittäviksi rakennuskohdeiksi. Asemakaavamuutoksen tavoitteena on vahvistaa niiden suojeluarvojen kunnioittaminen ja määrittellä niihin sovellettava suojelun taso myös omistajanmuutoksen varalta. Koulutoiminnan edellytykset turvataan ja osoitetaan kummassakin kiinteistössä jäljellä oleva lisärakentamismahdollisuus historialliseen kokonaisuuteen sopivaksi. Tavoitteena on sallia kulttuuriympäristöön sopivaa maltillista lisärakentamista, joka mahdollistaa koulutoiminnan kehittämistä kiinteistöissä.

Kaikki kaava-alueen maa on jo Porin kaupungin omistuksessa, joten maankäyttösopimusneuvotteluja ei ole tarvetta käydä tähän kaavamuutokseen liittyen.

6. ARVIOITAVAT VAIKUTUKSET

Asemakaavan laatimisen yhteydessä arvioidaan asemakaavan muutoksen toiminnalliset, ympäristölliset ja liikenteelliset vaikutukset. Samalla arvioidaan vaikutuksia elinvoimaan ja hyvinvointiin.

Arvioinnin suorittaa tässä kaavahankkeessa pääasiassa Porin kaavoitus apunaan Porin kaupungin eri hallintokuntien ja laitosten asiantuntemus. Erityisesti rakennussuojelun, perusopetuksen ja liikenneturvallisuuden näkökulmat huomioidaan tässä kaavahankkeessa. Koska koko kaavamuutosalue on täysin rakennettua kaupunkiympäristöä, luontoselvityksiä ei tarvita.

Kaikki osalliset voivat OAS:n nähtävilläolon aikana esittää mielipiteensä arvioitavien vaikutusten riittävästä.

Cygnæuksen koulurakennusta koskeva rakennushistoriallinen inventointi on päivitetty ja liitetty asemakaava-aineistoon. Riihikedon alueesta Satakunnan museossa v 2015 laadittu Riihikedon alueen inventointi otetaan asemakaavan lähdeaineistoksi.

7. OSALLISET

Osallisia ovat erityisesti seuraavat tahot sekä kaikki Porin kaupungin asukkaat tai oikeushenkilöt:

- Suunnittelu- ja lähialueen yksityiset maanomistajat ja asukkaat
- Suunnittelu- ja lähialueen yritykset ja yhteisöt, erityisesti lähiympäristön asunto-osakeyhtiöt.
- Satakuntaliitto
- Varsinais-Suomen ELY-keskus
- Tekninen lautakunta
- Elinvoima- ja ympäristölautakunta
- Sivistyslautakunta
- PSYL koulun perinneyhdistys
- Satakunnan museo
- Satakunnan pelastuslaitos
- Pori Energia Oy Energiayksikkö
- Pori energia Sähköverkot Oy
- Porin Vesi
- DNA Oy, Länsi-Suomi
- Porin vanhusneuvosto
- Porin vammaisneuvosto
- Porin nuorisovaltuusto
- Ympäristöministeriö

8. VUOROVAIKUTUS JA AIKATAULU

Osallisilla on mahdollisuus mielipiteiden ja muistutusten esittämiseen kaavaprosessin eri vaiheissa. Huomioitahan, että mielipiteet ja muistutukset ovat julkisia.

8.1. Vireilletulo ja luonnosvaihe

Asemakaavan muutos on merkitykseltään vähäinen. Asemakaavan muutos asetetaan samanaikaisesti vireille ja luonnoksena nähtäville vähintään 14 vrk:n ajaksi.

Vireilletulosta ja luonnosvaiheesta ilmoitetaan kuulutuksella paikallisissa sanomalehdissä, kaupungin verkkosivuilla ja kirjeellä osallisille. Samalla julkistetaan osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) sekä luonnosvaiheen kaava-aineisto. OAS ja kaavaluonnos ovat nähtävänä kaavoituksen internetsivuilla ja kaavoituksessa, johon hanketta koskevat kirjalliset ja suulliset mielipiteet voi esittää.

Nähtävillääolon aikana osalliset voivat esittää sekä OAS:aa että luonnosvaiheen aineistoa koskevia suullisia tai kirjallisia mielipiteitä. Mikäli osallinen katsoo, että esim. osallistumisen laajuus tai vaikutusten arviointi ei ole riittävä tai on puutteellinen, voi hän esittää asian tarkistamista ja korjaamista OAS:aan.

8.2. Ehdotusvaihe

Kaavoitus valmistelee asemakaavaehdotuksen huomioiden luonnosvaiheessa esitetyt mielipiteet. Kaupunginhallituksen käsittelyn jälkeen asemakaavaehdotus asetetaan nähtäväksi vähintään 14 vrk:n ajaksi ja nähtävänäolosta ilmoitetaan kuulutuksella paikallisissa lehdissä sekä Porin kaupungin verkkosivuilla.

Ehdotusvaiheen nähtävänäolon aikana osalliset voivat tehdä kirjallisia muistutuksia asemakaavaehdotuksesta. Ehdotuksesta pyydetään myös tarvittavat viranomaisneuvottelun lausunnot ja pidetään tarvittaessa ehdotusvaiheen jälkeinen viranomaisneuvottelu. Muistutuksiin ja lausuntoihin laaditaan vastineet, jotka toimitetaan asianosaisille ja liitetään kaava-asiakirjoihin. Muistutusten ja lausuntojen perusteella tehdään myös tarvittavat korjaukset asemakaavaehdotukseen.

8.3. 2. ehdotusvaihe

Ehdotusvaiheen jälkeen järjestetyn viranomaisneuvottelun perusteella päätetään kaavamuutos asettaa 2. ehdotuksena kaupunginhallituksen käsittelyyn ja nähtäväksi 30 vrk:n ajaksi.

8.4. Asemakaavaehdotuksen hyväksyminen

Hyväksymisvaiheessa kaupunginhallitus esittää asemakaavaehdotuksen hyväksymistä kaupunginvaltuustolle.

Kaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä lähetetään kirjallinen ilmoitus muistutuksen tehneille, jotka ovat ilmoittaneet osoitteensa ja niille kunnan jäsenille, jotka kaavan nähtävillä ollessa ovat sitä kirjallisesti pyytäneet ja samalla ilmoittaneet osoitteensa.

Kaavan hyväksymistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin kuntalaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos kein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

8.5. Kaavan arvioitu aikataulu

- Kuulutus, vireilletulo ja kaavaluonnos SK, SV, www.pori.fi → 21.4.2021
- Vireilletulon ja luonnosvaiheen nähtävilläoloaika 14 vrk → 22.4.-5.5.2021
- Luonnosvaiheen palautteen arviointi
- Kaavaehdotuksen käsittely KH:ssa → 18.10.2021
- Kuulutus ehdotusvaiheen nähtävänäolosta SK, SV, www.pori.fi → 27.10.2021
- Ehdotusvaiheen nähtävänäolo 14 vrk → 28.10.-10.11.2021
- Ehdotusvaiheen muistutusten ja lausuntojen arviointi
- Viranomaisneuvottelu syksy 2024
- 2. kaavaehdotuksen käsittely KH:ssa → syksy 2025
- Kuulutus 2. ehdotusvaiheen nähtävänäolosta, SK, SV, www.pori.fi → syksy 2025
- 2. ehdotusvaiheen nähtävänäolo 14 vrk → syksy 2025
- 2. ehdotusvaiheen muistutusten ja lausuntojen arviointi
- Asemakaavaehdotuksen hyväksyminen (KV) → talvi 2025/2026
- Asemakaava tulee voimaan → kevät 2026

Aikatauluarviota tarkistetaan, mikäli kaavaan kohdistuu muistutuksia ja valituksia tai muita vastaavia lisäselvityksiä vaativia seikkoja.

9. YHTEYSTIEDOT

Lisätietoja antavat:

- kaavan laatija, kaavasuunnittelija Tia Koponen puh. 044 701 4333
- asemakaava-arkkitehti Otto Arponen puh. 044 701 2994
- kaavoitusyksikön päällikkö Risto Reipas puh. 044 701 1609
- Suomi-piste (Porin Leijona), Yrjönkatu 6, kaava-asiakirjat nähtävillä sähköisesti

Postiosoite:

Porin kaavoitus, PL 121, 28101 PORI tai kaavoitus@pori.fi.

RIIHIKEDON 9. KAUPUNGINOSAN KORTTELIA 20 JA KORTTELIN 21 TONTTIA 1 JA 95 KOSKEVA ASEMAKAAVAN MUUTOS 609 1737

LUONNOSVAIHEEN PALAUTERAPORTTI

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (MRL § 63) sekä asemakaavan muutosluonnos (MRL § 62) ovat olleet nähtävillä 22.4.- 5.5.2021 (MRA § 30). Suunnitelman nähtävilläolosta on ilmoitettu kuulutuksella 21.4.2021 sanomalehdissä Satakunnan Kansa ja Satakunnan Viikko sekä kaupungin verkkosivuilla. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä kaavaluonnos on postitettu osallisille.

Viranomaisten ennakolausunnot

Asemakaavaluonnoksesta saatiin 5 ennakolausuntoa. Lausunnot saatiin Varsinais-Suomen ELY-keskukselta, Elinvoima- ja ympäristötoimialalta, Porin Energian Energiapalveluilta, Satakunnan Museolta ja Satakuntaliitolta.

Ennakolausunnot ovat kokonaisuudessaan nähtävissä kaavan asiakirjoissa.

LAUSUNTO

KAUPUNKISUUNNITTELUN VASTINE

Varsinais-Suomen ELY-keskus toteaa ennakolausunnossaan, että rakennusten osoittaminen suojelumerkinnällä asemakaavassa on rakennusten merkittävien suojeluarvojen takia perusteltua ja tarpeellista. Cygnaeuksen koulun osalta ELY-keskus kehottaa harkitsemaan vielä myös sisätilojen suojelun tarvetta. Sisätiloissa korjaukset on tehty alkuperäistä tyyliä kunnioittaen.

Kaavan määräyksissä huomioitu mahdolliset korjaus- ja muutostyöt:

sr-37

Rakennustaiteellisesti ja kaupunkikuvan kannalta tärkeä rakennus. Maankäyttö -ja rakennuslain 57 pykälän 2 momentin nojalla määrätään, että rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että ne sopivat rakennuksen kulttuurihistoriallisiin ominaispiirteisiin. Rakennusta muuttavista korjaus- ja muista toimenpiteistä on hankkeeseen ryhtyvän pyydettävä Satakunnan Museon lausunto.

Yleisiin määräyksiin lisätty:

Cygnaeuksen koulun sisätilojen muutoksista on hankkeeseen ryhtyvän pyydettävä Satakunnan Museon lausunto.

Kaavassa on todettu tavoitteena kadunvarsipaikoituksen lisääntymisen aiheuttamien muutosten vieminen asemakaavaan. Nykyisten valtakunnallisten, seudullisten että paikallisten linjausten ja strategioiden mukaisesti tulee maankäytön suunnittelussa myös kiinnittää erityistä huomiota kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen olosuhteiden parantamiseen ja houkuttelevuuteen erilaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Tavoitteiden saavuttamiseksi alueilla, joilla on potentiaalisia kävely- ja pyörämatkojen kohteita, tulisi asemakaavoissa esittää myös pyöräpysäköinnin rakentamisvelvoite autopaikkojen määrän lisäksi. Laadukkaalla pyöräpysäköinnillä tuetaan pyöräillen tehtyjen matkojen lisääntymistä. Myös pyöräpysäköinnin sijoittelu tontilla vaikuttaa suuresti pyöräilijöiden reitteihin tontille ja tontilla. Pyöräpysäköinnin on hyvä sijaita lähellä sisäänkäyntiä ja sinne on liikenteen turvallisuuden kannalta edullista suunnitella hyvät ja johdonmukaiset kävelyn ja pyöräilyn yhteydet, jotka risteävät autoliikenteen kanssa mahdollisimman vähän. Kävelyn ja pyöräilyn yhteyksien toteuttamisesta tontilla on hyvä antaa ainakin yleismääräyksiä jo asemakaavassa. Pyöräpysäköinnin toteutuksesta määrääminen jo asemakaavavaiheessa johtaa todennäköisemmin laadukkaiden pyöräpysäköintipaikkojen toteutukseen ja edelleen siistiin ja jäsentyneeseen pysäköintiin arvokkaassa ympäristössä.	<i>Lisätty yleisiin määräyksiin:</i> <i>Tontilta tai rakennuspaikalta on varattava polkupyöräpysäköintiä varten riittävästi tilaa Porin kaupungin rakennusjärjestyksen mukaisesti. Polkupyöräpysäköinti on osoitettava sisäänkäynnin läheisyyteen ja siihen on osoitettava turvalliset ja johdonmukaiset yhteydet.</i>
Elinvoima- ja ympäristötoimiala toteaa ennakkolausunnossaan, että kohteessa jo käytetty rakennusoikeus tulee kaavan laadinnan alkuvaiheessa selvittää huolellisesti. Asemakaavamuutoksessa ei ole juurikaan käsitelty liikenteeseen ja koulujen hyvin suppeisiin piha-alueisiin liittyviä asioita. Ainoastaan on todettu, että	<i>Korttelialueilla on laadittu peruskorjaussuunnitelmat koulurakennuksille v. 2015 sekä tehty rakennushistoriallinen inventointi vuosina 2016-2017. Näiden yhteydessä kerrosalalaskelmat on tarkistettu.</i> <i>Pysäköintiä varten Porilaistenkatua on levennetty. Muilta osin ko. järjestelyt toteutetaan liikennemerkein.</i>

kaava-alueen katu ympäristössä tapahtuneet tosiasialliset muutokset (kadunvarsipaikoituksen lisääntyminen) on tarpeen viedä asemakaavaan. On toivottavaa, että kaavamuutoksessa tarkastellaan myös vaihtoehtoa, jossa Tasavallankatu koulujen välisellä alueella palvelee ensisijaisesti kevyttä liikennettä sekä oleilua ja läpiajo ja pysäköinti huomioidaan vasta toissijaisina toimintoina (pihakatu?). On myös suotavaa ylipäätään tutkia kaavamuutoksessa mahdollisuuksia jäsentää koulujen välistä tilaa, pelialueita ja oleskeluun kannustavia ratkaisuja, torimaista tilaa ja niin edelleen. Myös riittävien pyöräpysäköintialueiden osoittaminen koululaisille, opiskelijoille ja henkilökunnalle on ensiarvoisen tärkeää. Osallistahoissa ei ole mainintaa koulujen oppilaista/oppilaskunnista. Porissa on viime vuosina panostettu merkittävästi osallisuuteen ja kannustettu asukkaita aktiivisuuteen. Koulukiinteistöjen käyttäjien kuuleminen on tärkeää samoin kuin jo kaavoituksessa kiinnittää huomiota koulu ympäristön viihtyisyyteen ja vehreyteen ja niiden tuottamiin hyvinvointivaikutuksiin. Kaavaehdotuksessa tulee määrätä hulevesien käsittelystä. Samoin tonttijaosta, sen sitovuudesta ja siitä, sisältykö tonttijako asemakaavaan vai laaditaanko se erillisenä, tulee määrätä asemakaavassa, myös asemakaavakartassa.	<i>Sivistystoimi osallistaa henkilökuntaa ja oppilaita mahdollisuuksien mukaan.</i> <i>Merkitty tiedoksi. Huomioitu yleisissä määräyksissä.</i>
Porin Energian Energiapalvelut toteaa ennakkolausunnossaan, että kaavamuutosalueella kulkee kaukolämpöjohto. Kaavamuutoksen toteuttamisessa on huomioitava kaukolämpöjohtojen mahdollinen siirto ja olemassa olevat talojohdot.	<i>Merkitty tiedoksi.</i>

Satakunnan Museo toteaa

ennakkolausunnossa, että OAS:n sivun 4 valtakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä koskevaan tekstiin on eksynyt pieni virhe. Museoviraston RKY-inventointi ei sisällä arvoluokittelua, vaan kyseinen arvoluokitus A on peräisin Satakunnan Museon tekemästä rakennusinventoinnista. Valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö on osoitettu myös Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 merkinnällä kh1 ja lisäksi kumpikin rakennus kohdemerkinnällä kh.

Satakunnan Museo on tehnyt Riihikedon keskiosissa rakennusinventoinnin vuonna 2015 (FM Suvi Rosendahl). Cygnaeuksen koulun osalta inventointi on puutteellinen. Porin Suomalaisessa yhteislyseossa puolestaan oli inventoinnin aikana käynnissä peruskorjaus, joka valmistui vasta inventoinnin päätyttyä.

Molemmat rakennukset on Riihikedon keskiosan rakennusinventoinnissa arvotettu luokkaan A. Erityisen merkittävä rakennus, joka on oman aikansa rakennustavan todistusvoimainen edustaja ja kaupunkikuvan kannalta tärkeä. Säilytettävä.

Satakunnan Museo pitää Riihikedon kortteleiden 20 ja 21 asemakaavan muutosta erittäin tervetulleena. Asemakaavojen vanhentuneisuus on jo monessa vaiheessa ollut uhkana rakennusten arvojen säilymiselle. Rakennusten suojelusta onkin välttämätöntä huolehtia erityisesti nyt, kun koulurakennukset ovat niin Porissa ja muuallakin Suomessa jatkuvien muutosten kourissa. Toivottavaa toki olisi, niin kuin Satakuntaliitto omassa lausunnossaan toteaa, että asemakaavan muutos ulotettaisiin koskemaan koulukortteleiden vanhentuneiden asemakaavojen aluetta kokonaisuudessaan, alueen muidenkin arvorakennusten säilymisen turvaamiseksi.

Merkitty tiedoksi ja korjattu OAS:an.

Inventointi tulisi laatia ennen merkittäviä muutostöitä rakennuksissa.

Merkitty tiedoksi.

Satakunnan Museo on keskustellut kaupunkisuunnittelun kanssa rakennussuojelutavoitteista jo ennen luonnosvaihetta ja museo esittää ainoastaan muutamia täsmennyksiä suojelun osalta. Kuten ELY-keskus lausunnossaan toteaa, olisi suojelu tarpeen ulottaa myös arvokkaimpiin sisätiloihin etenkin hyvin säilyneessä Cygnaeuksen koulussa. Kesken jäänyttä rakennusinventointia tulisi jatkaa riittävien tietojen hankkimiseksi suojeluratkaisun tueksi. Mikäli kaavahankkeen puitteissa suojeltavia tiloja ei ole mahdollista tarkemmin määritellä, olisi suojelumääräykseen (sr-37) hyvä lisätä ainakin seuraavat sanat:

Rakennustaiteellisesti ja kaupunkikuvan kannalta tärkeä rakennus. Maankäyttö -ja rakennuslain 57 pykälän 2 momentin nojalla määrätään, että rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavien julkisivujen ja sisätilojen korjaus -ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että ne sopivat rakennuksen kulttuurihistoriallisiin ominaispiirteisiin. Rakennusta muuttavista korjaus -ja muista toimenpiteistä on hankkeeseen ryhtyvän pyydettävä Satakunnan Museon lausunto.

Tämän lisäksi tulee kaavan rakennusalojen rajoja selkeyttää Cygnaeuksen koulun tontin osalta. Nyt kaavakartasta ei pysty lukemaan, mihin lisärakennusmahdollisuudet sijoittuvat. Tontin lisärakennusoikeus tulee myös sijoittaa niin, ettei vanhan koulurakennuksen laajentaminen ole mahdollista. Kumpaakin tonttia koskevaan /S määräykseen tulee vielä lisätä tonttien uudisrakentamista ja muita muutoksia koskeva lausunnonpyyntövelvoite Satakunnan Museolta. Tonteilla tapahtuvalla uudisrakentamisella voi korjausrakentamisen ja muutosten ohella olla huomattavaa vaikutusta kulttuuriympäristön arvoihin.

Lisätty yleisiin määräyksiin:

Cygnaeuksen koulun sisätilojen muutoksista on hankkeeseen ryhtyvän pyydettävä Satakunnan Museon lausunto.

Huomioitu.

Huomioitu yleisissä määräyksissä:

*Uudisrakentaminen sekä korttelien käsittely tulee so-
vittaa sijoituksen, mittasuhteiden, materiaalien ja vä-
rityksen osalta sekä tontin suojeltuun rakennukseen
että ympäröiviin kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin
rakennuksiin.*

Satakuntaliitto toteaa ennakkolausunnossaan, että Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n mukaan maakuntakaava ei ole voimassa muutoin kuin 1 momentissa tarkoitetun kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta. Maankäyttö- ja rakennuslain 42 §:n mukaan yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Porin kaupungin Riihikedon (9.) kaupunginosan kortteleita 20 ja 21 (osa) koskevan asemakaavan muutoksen suunnittelualueella on voimassa Porin Kantakaupungin yleiskaava 2025, joten maakuntakaava ei ole alueella voimassa.

Satakuntaliitto esittää vielä harkittavaksi suunnittelualueen laajentamista koskemaan koko korttelia 21, jolloin asuin- ja liikerakennusten korttelialueen rakennussuojelutarpeet tulisivat tarkastelluksi samassa prosessissa. Asuinrakennukset on inventoitu vuonna 2015. Inventoinnissa todetaan, että vuonna 1939 valmistunut funktionalistista tyyliuuntausta edustava kolmikerroksinen asuinkerrostalokompleksi on säilynyt kokonaisuudessaan hyvin rakennusvuottaan vastaavassa asussa ja sisältää runsaasti alkuperäisiä elementtejä. Inventoinnissa rakennuskompleksi on esitetty A –kohteena eli suojeltavana kohteena.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa tulisi täydentää otteella voimassa olevasta asemakaavasta.

Merkitty tiedoksi.

Merkitty tiedoksi.

Merkitty tiedoksi ja lisätty OAS:an.

RIIHIKEDON 9. KAUPUNGINOSAN KORTTELIA 20 JA KORTTELIN 21 TONTTIA 1 JA 95 KOSKEVA ASEMAKAAVAN MUUTOS 609 1737

Asemakaavaehdotus on ollut nähtävänä 28.10.-10.11.2021

Ehdotusvaiheen palauteraportti

Muistutukset

Asemakaavan muutosehdotuksesta ei saatu yhtään muistutusta.

Viranomais- ja yhteisölausunnot

Asemakaavan muutosehdotuksesta on pyydetty lausunnot tekniseltä lautakunnalta, elinvoima- ja ympäristölautakunnalta, sivistyslautakunnalta, Satakunnan Museolta, Porin Vedeltä, Satakuntaliitolta, Satakunnan pelastuslaitokselta, Porin Energia Oy Energiayksiköltä, Porin Energia Sähköverkot Oy:ltä, Varsinais-Suomen ELY-keskukselta, DNA Oy Länsi-Suomelta, Porin vanhusneuvostolta, Porin vammaisneuvostolta, Porin nuorisovaltuustolta ja PSYL koulun perinneyhdistykseltä.

Asemakaavan muutosehdotuksesta on saatu lausunnot kaikilta muilta, paitsi Porin vanhusneuvostolta, Porin vammaisneuvostolta ja PSYL koulun perinneyhdistykseltä.

Asemakaavaehdotuksen kaikki viranomaislausunnot ovat nähtävissä kokonaisuudessaan kaavan asiakirjoissa Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä.

LAUSUNTO

KAAVOITUKSEN VASTINE

Porin Energian Energiapalvelut toteaa lausunnossaan, että kaavamuutosalueella kulkee kaukolämpöjohto. Kaavamuutoksen toteuttamisessa on huomioitava kaukolämpöjohtojen mahdollinen siirto ja olemassa olevat talojohdot.	<i>Merkitty tiedoksi.</i>
Sivistyslautakunta toteaa lausunnossaan, että rakennusten osoittaminen suojelumerkinnällä asemakaavassa on perusteltua ja tarpeellista. Rakennusten sisätilojen osalta tulee huomioida rakennusten käyttötarkoitus. Tilojen tulee täyttää nykyaikaiset turvallisuusstandardit ja soveltua opetussuunnitelman mukaiseen toimintaan. Alueen pysäköintipaikkojen määrä on tällä hetkellä riittämätön. Tarve tulee kasvamaan syksystä 2022 alkaen, kun kaikki Porin lukion oppilaat siirtyvät opiskelemaan Tasavallankadun kiinteistöön.	<i>Merkitty tiedoksi.</i> <i>Merkitty tiedoksi. Kaavaehdotusta muokataan siten, että kaava-alueella mahdollistetaan maanalaista pysäköintiä kaavamääräyksellä.</i>

Pysäköintipaikkojen määrää alueella tulisi lisätä esimerkiksi Porin Suomalaisen yhteislyseon piha-alueella ja mahdollisuuksien mukaan katujen varsilla. Turvallisuuden kannalta alueen suurin ongelma on Tasavallankadun saatto- ja läpikulkuliikenne. Koulujen välistä tilaa Tasavallankadulla tulisi kehittää turvallisemmaksi esimerkiksi muuttamalla katu yksisuuntaiseksi siten, että liikenne kulkee vain Matkakeskuksesta koulujen suuntaan. Toisaalta mahdollisuutta Tasavallankadun katkaisemiseen läpikulkuliikenteeltä tulisi selvittää. Tässä yhteydessä tulisi kehittää myös Tasavallantorin pysäköintialuetta toimivammaksi sekä saattoliikenteen että pysäköinnin näkökulmasta.	<i>Ehdotusvaiheen jälkeen PSYL:n piha-alueelle on rakennettu lisää autopaikoitusta.</i> <i>Merkitty tiedoksi.</i> <i>Liikennejärjestelyjen muuttaminen ei sisälly asemakaavahankkeeseen.</i> <i>Porin keskustan alueelle on tehty liikenneverkko-suunnitelma (KH hyväksynyt 26.6.2023 § 343). Liikenneverkko-suunnitelmassa on tarkasteltu keskusta-alueen liikennettä ja pysäköintiä. Kaava-alueen koulujen yhteyteen on suunniteltu parannuksia kevyenliikenteen ja joukkoliikenteen saralle. Tasavallankatu on merkitty tärkeäksi kävelyakseliksi ja Rautatienpuistokatu joukkoliikennepainotteiseksi kaduksi. Pysäköintialueita ei suunnitelmassa ole lisätty. Tavoitteena on kannustaa liikkumaan kävellen/pyörällä sekä joukkoliikennettä käyttäen.</i>
Porin nuorisovaltuusto kannattaa vahvasti asemakaavan muutoksessa pysäköintitilan lisäämistä ja riittämistä, koska lukioalaisten määrä kasvaa lukiodien yhdistymisen myötä. Sekä polkupyörille että moottoriajoneuvoille on oleellisen tärkeää saada lisää tilaa, sillä huomattava osa opiskelijoista saapuu kouluun omilla kulkuneuvoilla. Nuorisovaltuuston mielestä on arvokasta suojella kulttuuriperinnöllisesti sekä kaupunkikuvallisesti merkittäviä koulurakennuksia.	<i>Merkitty tiedoksi.</i> <i>Kaavaehdotusta muokataan siten, että kaava-alueella mahdollistetaan maanalaista pysäköintiä.</i> <i>Polkupyöräpysäköinti on huomioitu kaavan yleisissä määräyksissä.</i>
Varsinais-Suomen ELY-keskus pitää kaavahankkeen suojelutavoitetta Satakunnan museon ja Satakuntaliiton tavoin erittäin hyvänä ja kaavahanketta varsin tarpeellisena. Muiden viranomaisten tavoin ELY-keskus näkee kuitenkin tarpeen Riihikedon koulukortteleiden RKY-alueen vanhentuneiden asemakaavojen uusimisesta kokonaisuudessaan ja vähintäänkin siten, että tässä kaavahankkeessa käsiteltäisiin ainakin kortteli 21 kokonaisuudessaan. ELY-keskus näkee tarpeellisena täydentää alueen rakennusinventointeja ja lisätä tiedot rakennusinventoinneista myös kaavan lähdemateriaaliluetteloon.	<i>Korttelilla 21 on yksityistä maanomistusta eikä kaava-muutosta ole haettu.</i> <i>Rakennusinventointi on täydennetty Cygnaeuksen koulun osalta 2023 ja tiedot lisätty kaavan lähdemateriaaliluetteloon.</i>

Cygnaeuksen koulurakennuksen säilyneellä ja varhaisella kiinteällä sisustuksella on suojelun tarvetta ja sr-kaavamääräystä on tarpeen sen osalta täydentää. Satakunnan Museon lausuntopyyntövelvoite sisätilojen muutoksista on sinällään hyvä, muttei yksinään riittävä. Kaavamateriaalissa ei ole sisätiloista tarkempaa inventointia tai rakennushistoriallista selvitystä, joiden osalta selvityksiä on tarpeen täydentää, jotta sisätilojen suojelun tarpeen laajuutta on mahdollista tarkemmin arvioida. ELY-keskus näkee hyvänä, että kaavan yleisiä määräyksiä on täydennetty uudisrakentamisen osalta. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan uudisrakentamisen sijoittamisen mahdollistaminen kiinni suojeltuihin rakennuksiin ei kuitenkaan ole hyvä ratkaisu ja kaavaratkaisua tulisi näiltä osin vielä harkita uudelleen. Lisärakentamisen tarve on syytä perustella ja sen vaikutukset arvioida kaavaselostuksessa. ELY-keskus näkee tarpeellisena alueen merkittävät arvot huomioon ottaen harkita myös pihojen suunnittelua koskevien määräysten ottamista mukaan kaavaan. Korttelialueiden puuston säilyttämismahdollisuuksia olisi myös hyvä arvioida kaavaselostuksessa. Kulttuuriympäristön osalta kaavaselostuksen vaikutusten arviointi on varsin niukka ja sitä on ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tarpeen täydentää kokonaisuudessaan. Vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon vaikutukset myös korttelin 21 kaavan ulkopuolelle jäävään koillisosaan (voimassa olevan asemakaavan AL-alue), joka ensisijaisesti kuitenkin tulisi ottaa mukaan kaavahankkeeseen. Korttelin 21 AL-alueella on vuonna 2015 inventoitu kohde "Pirtulinna", joka inventoinnin mukaan on kohdeluokan A mukainen suojeltava kohde.	<i>Cygnaeuksen koulusta on tehty rakennusinventointi 2023 ja lisätty 2. ehdotusvaiheen selostukseen liitteeksi. Inventoinnin perusteella on arvioitu sisätilojen suojelun tarpeellisuutta. Sr-kaavamääräystä on muutettu. Uusi määräys on sr-53: "Rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas sekä kaupunkikuvan kannalta tärkeä rakennus. Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavilla korjaus- ja muutostöillä ei saa turmella rakennuksen, rakenteiden, kiinteän sisustuksen tai julkisivujen rakennustaiteellisia, rakennusteknisiä eikä kulttuurihistoriallisia arvoja. Sisätilojen korjaus- ja muutostyöt tulee tehdä tilojen rakennustaiteelliset ja kulttuurihistorialliset arvot säilyttäen. Korjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai vastaavia materiaaleja. Korjaus- ja muutostöistä tulee pyytää lausunto museoviranomaiselta."</i> <i>Merkitty tiedoksi.</i> <i>Lisärakentamisen tarvetta on perusteltu kaavaselostuksessa.</i> <i>Merkitty tiedoksi.</i> <i>Lisätty yleisiin määräyksiin: "Alueen maastotöissä on noudatettava Porin kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelmaa. Rakentamattomilla tontin osilla olemassa oleva puusto tulee säilyttää."</i> <i>Kaavakarttaan on merkitty säilytettäviä/istutettavia puurivejä.</i> <i>Merkitty tiedoksi.</i> <i>Vaikutusten arviointia täydennetty.</i>
---	--

ELY-keskuksen arvion mukaan kaavahankkeesta on tarpeen pitää viranomaisneuvottelu, kun lausunnot kaavaehdotuksesta on saatu.	<i>Kaavahankkeesta järjestettiin viranomaisneuvottelu 20.9.2024. Neuvotteluun ottivat osaa Satakunnan Museo, ELY-keskus, Satakuntaliitto ja kaavoitus.</i>
Elinvoima- ja ympäristötoimiala toteaa lausunnossaan, että kaavan elinvoima- ja hyvinvointivaikutuksien arvioinnista puuttuu koulujen ulkotilojen tarkastelu sekä koulutyöskentelyn että tilojen ilta- ja viikonloppukäytön näkökulmasta. Kestävää kaupunkikehitystä on turvata koulujen piha-alueiden vehreys ja viihtyisyys kuten riittävät tilat leikille, ulkona oppimiselle, välituntitoiminnalle ja oleskelulle pysäköintialueiden laajentamiseen liittyvistä paineista huolimatta. Kaavamerkinnoilla on niin ikään mahdollista vahvistaa kestävän liikkumisen valintoja rakennussuojeluarvojen säilyttämisen tavoitteen kärsimättä. Tasavallankadulla on yksi joukkoliikennepysäkki Niittymaan, Lattomerén ja Pinomäen suunnan koululaisille ja erilliskuljetusten odotuspaikka. Ajoreitit pysäkillä ja odotuspaikalle eivät ole sujuvia henkilöautojen runsaan pysäköinnin takia. Erillinen selvitys alueen liikenteen ja pysäköinnin järjestämisestä edesauttaa toimivan ratkaisun löytämistä.	<i>Lausunnossa mainittujen hyvinvointivaikutusten syvempi arviointi hoidetaan mahdollisten tulevien kehitys- ja rakennushankkeiden vaatimissa lupaprosesseissa.</i> <i>Yleisissä määräyksissä on annettu ohjeistus alueen vehreyteen ja viihtyisyyteen liittyen. Kaavakarttaan on merkitty säilytettävä/istutettavia puurivejä. Yleisissä määräyksissä on huomioitu kaava-alueen kuuluminen kansalliseen kaupunkipuistoon ja sen asettamat laadulliset vaatimukset.</i> <i>Merkitty tiedoksi.</i> <i>Liikennejärjestelyjen muuttaminen ei sisälly asema-kaavahankkeeseen.</i> <i>Porin keskustan alueelle on tehty liikenneverkkosuunnitelma (KH hyväksynyt 26.6.2023 § 343). Liikenneverkkosuunnitelmassa on tarkasteltu keskusta-alueen liikennettä ja pysäköintiä. Kaava-alueen koulujen yhteyteen on suunniteltu parannuksia kevyenliikenteen ja joukkoliikenteen saralle. Tasavallankatu on merkitty tärkeäksi kävelyakseliksi ja Rautatiepuistokatu joukkoliikennepainotteiseksi kaduksi. Pysäköintialueita ei suunnitelmassa ole lisätty. Tavoitteena on kannustaa liikkumaan kävellen/pyörällä sekä joukkoliikennettä käyttäen.</i>
Satakunnan Museo pitää Riihikedon kortteleiden 20 ja 21 asemakaavan muutosta erittäin tervetulleena. Museo on luonnosvaiheen lausunnossaan toivonut suunnittelualueen laajentamista alueen muidenkin arvorakennusten säilymisen turvaamiseksi. Museo toistaa näkemyksensä tarpeesta ulottaa asemakaavan muutos vähintäänkin koko korttelin 21 alueelle.	<i>Korttelilla 21 on yksityistä maanomistusta eikä kaava-muutosta ei ole haettu.</i>

Satakunnan Museo on keskustellut kaupunkisuunnittelun kanssa rakennussuojelutavoitteista jo ennen luonnosvaihetta, joten museo esittää vain muutamia tarkentavia kommentteja rakennussuojelun osalta. Luonnoslausunnossaan museo kehotti ELY-keskuksen tavoin ulottamaan suojelun myös arvokkaimpiin sisätiloihin etenkin hyvin säilyneessä Cygnaeuksen koulussa sekä kesken jääneen rakennusinventoinnin täydentämistä riittävien tietojen hankkimiseksi suojeluratkaisun tueksi. Vaihtoehtona sisätilojen tarkemmalle suojelulle museo ehdotti suojelumääräyksen (sr-37) täydentämistä sisätilojen huomioimiseksi seuraavalla tavalla: <i>Rakennustaiteellisesti ja kaupunkikuvan kannalta tärkeä rakennus. Maankäyttö- ja rakennuslain 57 pykälän 2 momentin nojalla määrätään, että rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavien julkisivujen ja sisätilojen korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että ne sopivat rakennuksen kulttuurihistoriallisiin ominaispiirteisiin. Rakennusta muuttavista korjaus- ja muista toimenpiteistä on hankkeeseen ryhtyvän pyydettävä Satakunnan Museon lausunto.</i> Kaavaehdotuksessa museon kannanotto on huomioitu lisäämällä kaavan yleismääräykseen lause: Cygnaeuksen koulun sisätilojen muutoksista on hankkeeseen ryhtyvän pyydettävä Satakunnan Museon lausunto. Lisäys ei kuitenkaan ole verrattavissa museon esittämään suojelumääräyksen täydennykseen. Yleismääräyksissä veloitetaan vain lausunnon pyytämiseen, mutta ei oteta kantaa korjaus- tai muutostöiden laatuun. Museo toistaa luonnosvaiheen kannanottonsa tältä osin ja pitää edelleen suositeltavimpana rakennushistoriaselvityksen laatimista Cygnaeuksen koulusta ja myös arvokkaimpien sisätilojen suojelemista selvityksen pohjalta. Mikäli rakennuksen käyttö jossain vaiheessa muuttuu – mikä ei ole toivottavaa – on tarpeen, että suojelun kohdentuminen ja laajuus on jo lähtötilanteessa tarkasti tiedossa. Kaavaselostuksen sivulla 6 on esitelty suunnittelualueen rakennettua ympäristöä vuoden 2015 rakennusinventoinnin pohjalta. Tekstiin on kuitenkin eksynyt joitakin epäjohtonmukaisuuksia eri tekstinosia yhdistellessä. Museo osallistuu mielellään	<i>Rakennusinventoinnin täydennys tehty 2023 ja huomioitu kaavan materiaaleissa.</i> <i>Cygnaeuksen koulun suojelumääräykseksi muutettiin sr-53: "Rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas sekä kaupunkikuvan kannalta tärkeä rakennus. Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavilla korjaus- ja muutostöillä ei saa turmella rakennuksen, rakenteiden, kiinteän sisustuksen tai julkisivujen rakennustaiteellisia, rakennusteknisiä eikä kulttuurihistoriallisia arvoja. Sisätilojen korjaus- ja muutostyöt tulee tehdä tilojen rakennustaiteelliset ja kulttuurihistorialliset arvot säilyttäen. Korjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai vastaavia materiaaleja. Korjaus- ja muutostöistä tulee pyytää lausunto museoviranomaiselta."</i> <i>Huomioitu sr-53 -määräyksessä.</i> <i>Kaavaselostuksen kohtaa Rakennettu kulttuuriympäristö on tarkistettu ja täydennetty.</i>
--	---

tekstin muokkaamiseen puutteiden korjaamiseksi. Edelleen vaihemaakuntakaavan osalta on sivulta 9 jäänyt puuttumaan maininta kummankin koulun osoittamisesta myös kohdemerkinnöillä maakunnallisesti merkittävänä rakennusperintökohteina vaihemaakuntakaavassa 2. Puute tulee korjata kaavaselostukseen. Luonnoslausunnossaan Satakunnan Museo puuttui myös uudisrakentamisen ohjaukseen ja uudisrakennusalojen merkitsemiseen asemakaavassa sekä pyysi lisäämään lausunnonpyytämisvelvoitteen myös /S-määräykseen, jossa uudisrakentamista yleisluonteisesti ohjataan. Sama määräys on lisätty nyt myös kaavaehdotuksen yleismääräyksiin. Sen sijaan lausunnonpyytämisvelvoite museolta puuttuu edelleen. Tonteilla tapahtuvalla uudisrakentamisella voi korjausrakentamisen ja muutosten ohella olla huomattavaa vaikutusta kulttuuriympäristön arvoihin. Olemassa olevien rakennusten rakennusalojen merkitseminen kaavassa kahdella eri merkinnällä hämmentää. Kummallakin on kuitenkin sama selite. Merkintöjen ero ei hahmotu. Vähintäänkin selitteitä tulee tarkentaa.	<i>Lisätty kaavaselostukseen maininta maakunnallisesti merkittävistä kulttuuriympäristökohteista 609022 (Cygnaeuksen koulu) ja 609024 (PSYL).</i> <i>/S-määräys on vaihdettu /SK-määräykseksi: "Alue, jolla kulttuurihistoriallinen ympäristö säilytetään. Alueen kulttuurihistorialliset rakennukset ja ympäristö tulee säilyttää. Uudisrakennukset sekä korjaus- ja muutostyöt tulee sopeuttaa sijoituksen, mittasuhteiden, materiaalien ja väriyksen osalta alueen maisemallisiin ja kulttuurihistoriallisiin ominaispiirteisiin. Ennen kulttuurihistoriallista ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä on Satakunnan Museolle varattava tilaisuus lausunnon antamiseen."</i> <i>Korttelin 21 rakennusalamerkinnässä on käytetty kaavamääräysrajassa poikkiviivaa selkeyttämään sr-merkin kohdistumista, koska korttelissa on useita kaavamääräyksiä. Poikkiviiva osoittaa rajan sen puolen, johon merkintä (tässä tapauksessa sr-55) kohdistuu. Tämä on yleinen käytäntö.</i>
Tekninen lautakunta Teknisellä toimialalla ei ole lausuttavaa tähän kaavaan, joten emme vie asiaa lautakuntaan.	<i>Merkitty tiedoksi</i>
Satakuntaliitto toteaa lausunnossaan, että Riihikedon (9.) kaupunginosan kortteleita 20 ja 21 (osa) koskevan asemakaavan muutoksen tavoitteet ovat Satakunnan maakuntakaavan, Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 ja Porin Kantakaupungin yleiskaavan 2025 mukaiset. Satakuntaliitto pitää erittäin hyvänä kaavan tavoitetta, jonka mukaisesti alueen rakennussuojelun tarpeet päivitetään. Jatkosuunnittelussa erityistä huomiota tulee kiinnittää suunnittelualueen laajuuteen, uudisrakentamista havainnollistavaan aineistoon, uudisrakentamista ja ympäristörakentamista ohjaaviin määräyksiin ja viheralueiden riittävyteen. Satakuntaliitto uudistaa luonnosvaiheessa esittämänsä kannanoton, jonka mukaan tulee vielä	<i>Merkitty tiedoksi.</i> <i>Merkitty tiedoksi.</i> <i>Korttelilla 21 on yksityistä maanomistusta eikä kaavamuutosta ei ole haettu.</i>

harkita suunnittelualueen laajentamista koskemaan koko korttelia 21, jolloin asuin- ja liikerakennusten korttelialueen rakennussuojelutarpeet tulevat tarkastelluksi samassa prosessissa. Riihikedon (9.) kaupunginosan kortteleita 20 ja 21 (osa) koskevan asemakaavan muutoksen suunnittelualue sijoittuu valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön. Kaavaselostuksen vaikutusten arviointia tulee täydentää erityisesti uudisrakentamisen näkökulmasta. Vaikutusten arvioinnin tueksi tulee esittää havainnollistavaa aineistoa erityisesti korttelin 21 kolmikerroksisten rakennusmassojen osalta. Riihikedon (9.) kaupunginosan kortteleita 20 ja 21 (osa) koskevan asemakaavan muutoksen suunnittelualue sijoittuu lähes kokonaisuudessaan myös Porin kansalliseen kaupunkipuistoon, jolloin suunnittelussa tulee huomioida kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelman määräykset. Uudisrakentamista ja piha-alueiden suunnittelua tulee ohjata hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti kaavamääräyksiin siten, että rakennetun kulttuuriympäristön arvokkuuden ylläpitäminen, säilyttäminen ja kehittämisen tavoitteet sekä viherrakenteen ja vehreyden ylläpitämisen ja vahvistamisen tavoitteet toteutuvat. Satakuntaliitto esittää Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lausunnon mukaisesti tutkimaan puuston säilyttämismahdollisuuksia. Satakuntaliitto pyytää tarkistamaan kaavaselostuksen maakuntakaavoitusta koskevasta kohdasta Satakunnan maakuntakaavaa ja Satakunnan vaihemaakuntakaavaa 2 koskevat suunnittelualueelle sijoittuvat merkinnät ja määräykset. Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 tultua voimaan on Satakunnan maakuntakaavasta kumottu vastaavat merkinnät ja määräykset.	<i>Vaikutusten arviointia on täydennetty ja selostukseen on lisätty havainnollistava kuva.</i> <i>Ehdotusvaiheen jälkeen kaavakarttaa on muutettu ja kolmikerroksiset rakennusmassat korttelin 21 kaakoiskulmasta on poistettu.</i> <i>Piha-alueiden suunnittelu ja hoito on huomioitu yleisissä määräyksissä.</i> <i>Merkitty tiedoksi.</i> <i>Kaavaselostusta tarkistettu.</i>
Pori Energia Sähköverkot Oy:llä ei ole huomautettavaa asemakaavan muutoksen suhteen. Rakentamisen johdosta siirrettävien Pori Energia Sähköverkot Oy:n (PESV) komponenttien kustannukset kohdistetaan siirron tarvitsijan	<i>Merkitty tiedoksi.</i>

maksettavaksi. Kaavan tulee mahdollistaa sähköjakelun vaatimien komponenttien sijoittamisen sähköjakelun kannalta optimaalisiin paikkoihin (muuntamot, jakokaapit ja kaapelit jne.).	<i>Kaavakarttaan on lisätty et-alue: "Yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevaa rakennusta tai laitosta varten varattu alueen osa".</i>
Porin Vesi uusi luonnosvaiheessa annetun lausuntonsa, jossa heillä ei ole huomautettavaan kaavamuutokseen.	<i>Merkitty tiedoksi</i>
Satakunnan pelastuslaitoksella ei ole lausuttavaa kaavamuutokseen.	<i>Merkitty tiedoksi</i>
DNA Oyj:llä ei ole huomauttamista asemakaavamuutoksen sisältöön. Alueella on nykyisin DNA:n omistamia telekaapeleita, joiden sijainti tulisi huomioida varsinkin kaava-alueella rakennettaessa. Jos kaava-alueella olevien DNA:n omistamien telekaapelien sijaintia ei voida säilyttää, tulee niille osoittaa uusi korvaava reitti.	<i>Merkitty tiedoksi</i>

Cygnaeuksen koulu

Rakennusinventointi 2023
Porin kaupunkisuunnittelu
Helene Kaarnametsä

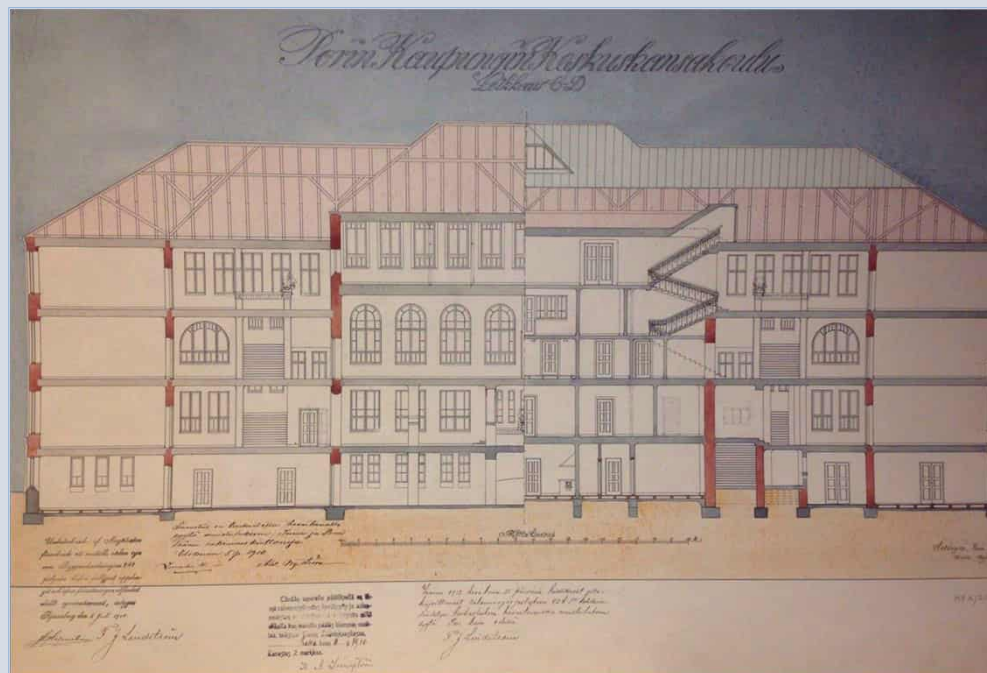
Koulurakennuksen pihajulkisivua erkereineen.

Cygnaeuksen koulu, rakennusinventointi

1. "Porin Kaupungin Keskuskansakoulu - uljas ja ajanmukainen opinahjo"	
1.1. Rakennushanke	2
1.2. Suunnittelijat ja rakentajat 1907-1912	3
2. Tontin rakennusten vaiheista	3
3. Koulun arkkitehtuuri	5
3.1. Julkisivut	6
3.1.1. Pohjoisjulkisivu (pääjulkisivu)	6
3.1.2. Pääsisäänkäynti	7
3.1.3. Eteläjulkisivu (pihajulkisivu)	8
3.1.4. Itä- ja länsipääty	10
3.2. Sisätilat	11
3.2.1. Pääsisäänkäynti ja kellarikerros	11
3.2.2. Ensimmäinen kerros	15
3.2.3. Toinen kerros ja välikerros	21
3.2.4. Kolmas kerros	26
4. Tontin muut rakennukset ja rakenteet	30
4.1. Muuntamo	30
4.2. Ruokala-keskuskeittiö	31
4.3. Katos koulun ja ruokalan välillä	34
5. Cygnaeuksenpuisto	35
6. Äestäjä-patsas	36
7. Kohteen kuvaus	37
8. Koulun arviointi	38
Lähteet	39

Sijoittuminen Riihikedon koulukorttelien valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön. 1. Cygnaeuksen koulu (1912), 2. Suojeluskuntataloksi rakennettu Karhulinna (1928), 3. Porin suomalainen yhteislyseo (1934), 4. Poikien ammattikoulu (1952), 5. Tyttöjen ammattikoulu (1938). Kuva Turun Kuvaus 1952, Satakunnan Museon kokoelmat.

Porin kaupungin keskuskansakoulu, julkisivu pohjoiseen / leikkaus. Usko Nyström 1910.
Rakennuspiirustukset Porin kaupungin tilajohtamisen arkisto.

1. "Porin Kaupungin Keskuskansakoulu - uljas ja ajanmukainen opinahjo"

1.1. Rakennushanke

Porin keskuskansakoulun rakennushanke kesti 1900-luvun vaihteessa 16 vuotta, jonka aikana "on sitä sitte monipuolisesti harkittu ja suunniteltu". Kaupunginvaltuustolle tehtiin vuonna 1906 esitys, jonka mukaan kaupunkiin tuli rakentaa 24 luokkahuonetta käsittävä keskuskansakoulu. Rakennushanketta valmistelemaan asetettiin komitea, jonka tehtävänä oli hankkia suunnitelmat koulua varten. Kustannuskatoksi asetettiin 400 000 markkaa. Uuden koulun tuli olla keskuslämmitteinen ja ilmanvaihtolaitoksella varustettu.

Kaupungin varoilla rakennettava kookas keskuskansakoulu päätettiin sijoittaa Riihikedon peltopalstoille, aivan ruutukaavakeskustan eteläreunalle. Valitulla tontilla oli tarpeeksi tilaa ja sen sijainti oli sopiva I-VI kaupunginosien lapsille. Riihikedon kaupunginosan rakentuminen alkoi näin Cygnaeuksen koulusta. Koulurakennuksesta haluttiin tehdä kaupungin keskustan neljään osaan jakavan ristikkäispuiston eteläinen pääte ja pohjoisessa sijaitsevan raatihuoneen kaupunkikuvallinen pari.

Porin uuden keskuskansakoulun suunnittelusta järjestettiin suunnittelukilpailu, johon osallistui neljä ehdotusta. Tällaiset kilpailut olivat 1900-luvun alun Suomessa yleisiä: koulujen suunnittelua pidettiin yhteiskunnallisesti tärkeänä tehtävänä. Keskuskansakoulun suunnittelijaksi valittiin vuonna 1907 arkkitehti Usko Nyström. Nyström tunnettiin jo Porin Pietniemessä sijaitsevan Vanhakartanon (1903) ja Imatran valtionhotellin (1903) suunnittelijana. Hän oli työskennellyt mm. Suomen pankin Porin-konttorin suunnitteleen Gustaf Nyströmin toimistossa. Usko Nyström opetti kilpailun voittaessaan ornamenttiikkaa ja tyylioppia Taideteollisessa keskuskoulussa.

Koulun peruskivi muurattiin 12.10.1910 Suomen kansakoulujen ylitarkastajana toimineen Uno Cygnaeuksen syntymän 100-vuotispäivänä. Porin kaupungin kansakoululaitos täytti samana vuonna 50 vuotta. Kaupungin kansakoulu toimi tuolloin kymmenessä eri paikassa. Tähän uusi koulurakennus toi muutoksen.

Keskuskansakoulu valmistui kesällä 1912 ja koulunkäynti aloitettiin syyslukukauden alussa. Cygnaeuksen koulu vihittiin käyttöön Uno Cygnaeuksen syntymän 102-vuotispäivänä lokakuussa 1912. Koululle nimensä antaneen Cygnaeuksen mukaan kansakoulun tuli antaa kaikille lapsille yhteinen pohjakoulutus yhteiskuntaluokasta tai sukupuolesta riippumatta.

Cygnaeuksen koulu valmistumisvuonnaan 1912. Kuva John Englund, Satakunnan Museon kokoelmat.

Luokkakuvaa koulun edessä vuonna 1931. Kuva Kustaa Emil Klint, Satakunnan Museon kokoelmat.

1.2. Suunnittelijat ja rakentajat 1907-1912

Usko Nyström toimi rakennushankkeessa arkkitehtina, mutta koulun betonirakenteet eli "rautabetonilaitteet" suunnitteli insinööri Roiha Helsingistä. Rakennustoimikunnan työnvalvojana toimi Porin kaupunginrakennusmestari Arthur Fagerholm ja rakennusurakoitsijana rakennusmestari Viktor Malja.

Mittavan aumakaton kattamistyön suoritti levyseppä K.H. Aaltosen liike ja maalaustyöt E. Elgin liike Porista. Lämpö-, ilmanvaihto- ja vesijohtolaitteet valmisti Osakeyhtiö R. Huber Helsingistä. Porin sähkölaitos suunnitteli ja "paikalleen asetti" sähkölaitteet.

2. Tontin rakennusten vaiheista

Muutaman vuoden ikäinen koulu toimi sisällissodan aikana punaisten kasarmina ja vankilana sekä valkoisten tutkintovankilana. Toisen maailmansodan aikana ensiapuasemana käytetty rakennus vaurioitui talvisodan pommituksessa mm. kattorakenteiden osalta.

Vuonna 1962 50 vuotta täyttänyt koulu oli maakunnan suurin, kun Cygnaeuksessa oli peräti 1441 kansakoulua tai kansalaiskoulua käyvää oppilasta ja koulua käytiin vuoroissa tilanahtauden takia.

Ensiapuasemana toiminut, pommituksessa vaurioitunut koulu vuonna 1940. Kuva Kurt Karlsson, Satakunnan Museon kokoelmat.

Koulun länsipääty ja muuntamo vuoden 1940 pommituksen jälkeen. Kuva Kurt Karlsson, Satakunnan Museon kokoelmat.

Koulu ja vuonna 1957 valmistunut ruokala, joka purettiin nykyisen ruokalan paikalta vuonna 2008. Kuva Sven Raita, Satakunnan Museon kokoelmat.

Koulun länsipuolelle rakennettiin muuntamo todennäköisesti 1930-luvulla. Myös se vaurioitui talvisodan pommituksessa. Sekä koulu että muuntamo onnistuttiin kuitenkin korjaamaan.

Koulun eteläpuolelle, Tasavallankadun varrelle rakennettiin vuonna 1957 keittola- ja ruokasalirakennus kaupunginarkkitehti Olaf Küttnerin suunnitelmien mukaan. Ruokala yhdistettiin koulurakennukseen betonirakenteisella, Tasavallankadun suuntaisella pergolalla.

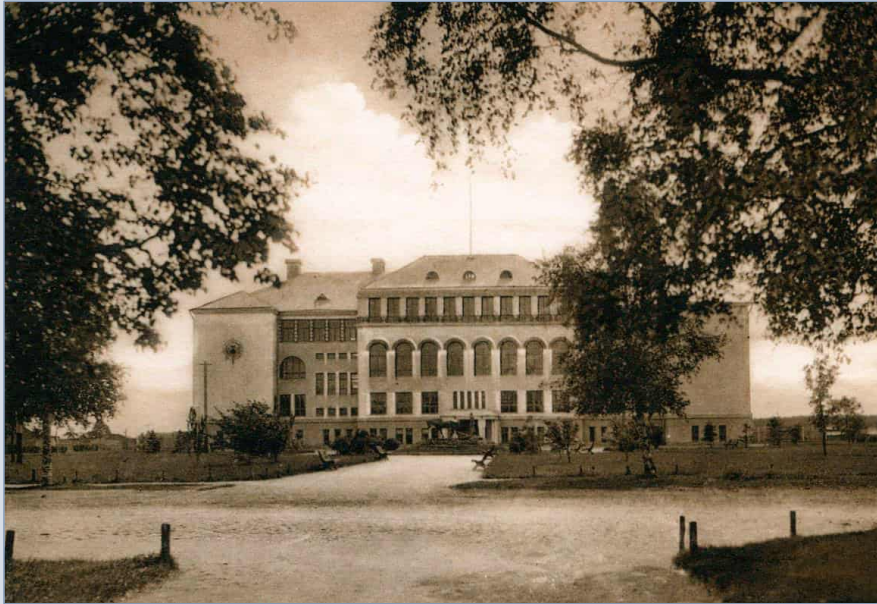
Koulun keskuslämmityskattilat purettiin vuonna 1975, kun rakennus liitettiin kaukolämpöverkkoon. Koulurakennuksessa tehtiin mittavia peruskorjauksia vuosien 1987-2002 aikana. Luokka-aulojen keskelle lisättiin saniteettitilat 1990-luvulla.

1950-luvulla valmistunut ruokala purettiin 2000-luvulla. Sen paikalle rakennettiin uusi ruokala- ja keskuskeittiörakennus vuonna 2010 kaupunginarkkitehti Pentti Klemetin suunnitelmien mukaan.

Koulun kellarikerroksessa sijainneiden asuntojen paikalla toimineen kaupungin hammashoitolan tilat palautuivat koulun käyttöön 2020-luvun alussa. Vuonna 2022 110 vuotta täyttänyt Cygnaeuksen koulu jatkaa edelleen toimintaansa.

Kesäpäivä Cygnaeuksenpuistossa vuonna 1971. Kuva Voitto Niemelä, Satakunnan Museon kokoelmat.

Koulun paraatijulkisivu ja kouluun liittyvä, vasta istutettu Cygnaeuksenpuisto Eteläpuistosta kuvattuna 1920-luvulla. Kuva Satakunnan Museon kokoelmat.

Pohjoisjulkisivun rappauskoristelua.

3. Koulun arkkitehtuuri

1900-luvun vaihteessa kukoistanut, orgaanisia muotoja korostanut kansallisromantiikan kausi oli elinvoimainen, mutta lyhyt. Jo Cygnaeuksen koulun rakentamisen aikaan 1910-luvun alussa arkkitehtuurissa siirryttiin kohti klassismin symmetriaa. Suuntausta kutsuttiin jugendklassismiksi tai myöhäisjugendiksi.

Vaikutteita omaksuttiin historiallisista tyyleistä sekä ruotsalaisesta linna- ja kartanoarkkitehtuurista. Läntistä vaikutusta vahvistettiin tietoisesti. Cygnaeuksessa rakennuksen arvokkuutta korostettiin myös tekemällä siitä kaupunkia halkovan puistoakselin juhlava pääte.

Koulun monumentaalinen kivirakennus on ilmeeltään urbaani. Aumakattoisen rakennuksen ikkunarivit hallitsevat koulun julkisivuja. Puistoon suuntautuva pohjoisjulkisivu on pääjulkisivu, joka eroaa muista julkisivuista koristellullaan ja aukotuksellaan. Sen lukuisat erilaiset ikkunatyypit ja luontoon liittyvä ornamenttiikka liittävät rakennuksen vielä vahvasti kansallisromantiikan muotokieleen, kun taas sileäksi rapattujen julkisivujen selkeä symmetria viittaa nousussa olleeseen klassismiin.

Monilta osiltaan hyvin säilyneet sisätilat muodostavat merkittävän osan rakennuksen arkkitehtuurista.

Orgaaniset ornamentit ja yläosastaan pienempiruutuiset ikkunat ovat tunnusomaisia jugendarkkitehtuurille.

Pohjoisjulkisivua koristavat monimuotoiset ikkunat, punatiilikoristeet ja rappausornamentit.

Keskiosaa reunustavat luokkasiivet ovat kellarikerrosta lukuun ottamatta pohjoissivulla aukottomat.

3.1. Julkisivut

3.1.1. Pohjoisjulkisivu (pääjulkisivu)

Koulurakennuksen juhlava pääjulkisivu avautuu pohjoiseen kohti puistoakselia ja kaupunkia. Sen sileäksi rapattua, keltaiseksi maalattua julkisivua koristavat monimuotoiset ikkuna-aukot sekä punatiilestä ja rappauksesta valmistetut ornamentit. Matalaa pääsisäänkäyntiä on korostettu orgaanisin koristeaihein koristetuin pylväin.

Pohjoisjulkisivun näyttävä keskiosa käsittää keskeisesti sijoitetun pääsisäänkäynnin sekä ensimmäisen kerroksen aulan, toisen kerroksen juhla- ja voimistelusalin sekä kolmannen kerroksen taideaineluokkien lukuisat erilaiset ikkunat.

Keskiosaa reunustavat idässä ja lännessä hieman sisäänvedetyt luokka-aulat sekä luokkasiivet, jotka ovat aukotukseltaan toistensa peilikuvat. Luokkahuoneille varatut päädyt ovat pohjoisjulkisivulla ilmeeltään umpinaiset, ja ikkunoita on ainoastaan kellarikerroksessa.

Kellarikerroksen julkisivut poikkeavat muista karkeammalla papurappauksellaan ja värillään. Oikealla pääsisäänkäyntiin liittyvä pylväs.

3.1.2. Pääsisäänkäynti

Luokkakuva vuodelta 1931. Tummaksi maalattujen pylväiden vaaleat rappauskoristeet ovat muodoiltaan orgaanisia.

Pylväät ovat olleet 1950-luvun alussa kauttaaltaan tummat. Kuva Sven Raita 1951, Satakunnan Kansan arkisto.

Pääsisäänkäynti on ollut ovineen sävyiltään nykyistä vaaleampi. Kuva Sven Raita 1955, Satakunnan Museon kokoelmat.

Pääsisäänkäynti vuonna 2022. Ulko-ovea koristavat symmetrisen värikentät. Pylvään rappauskoriste odottaa korjausta.

Eteläjulkisivua koristavat erilaiset ikkunat ja erkkerit.

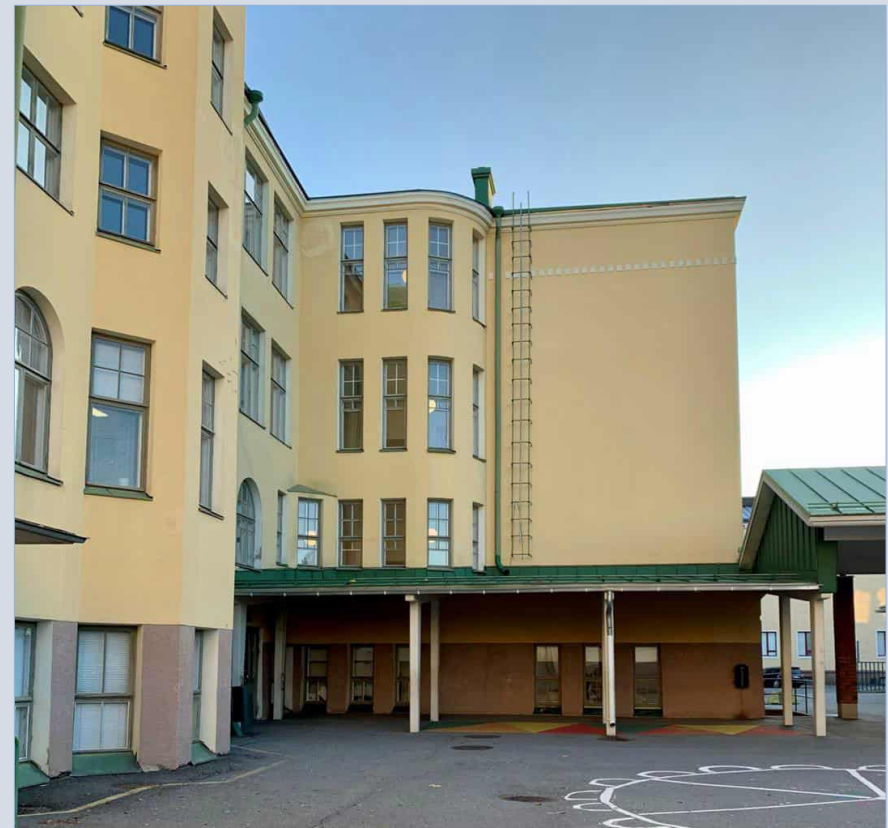
3.1.3. Eteläjulkisivu (pihajulkisivu)

Sileäksi rapattua eteläjulkisivua leimaavat jugendarkkitehtuurille ominaiset erilaiset ikkunamuodot ja erkkerit. Erkkereissä on käytetty rakennusajalleen tyyppillisesti sekä monikulmaisia että puolipyöreitä muotoja.

Varsinaisia koristeaiheita ei pohjoisjulkisivua riisutummalla pihajulkisivulla ole, mutta vaikutelma on sängen näyttävä erilaisten ikkunamuotojen ja erkkereiden vaikutuksesta. Julkisivun kokonaisilme on monista muodoista huolimatta symmetrinen.

Pääosassa ikkunoista on käytetty jugendille tyyppistä ruutujakoa, jossa ikkunan yläosa on jaettu ohuilla välipuitteilla useisiin, pieniin ruutuihin.

Kellarikerroksessa/pohjakerroksessa on useita sisäänkäyntejä. Näistä itäinen sisäänkäynti liittyy katoksen välityksellä ruokalarakennukseen.

Katos liittyy koulun ja ruokalan toisiinsa.

Koulu etelästä ilmeisesti 1930-luvun vaihteessa. Sisäänkäynnit on alun perin varustettu kaarevilla katoksilla. Kuva K.E. Klint, Satakunnan Museon kokoelmat.

Koulu etelästä vuonna 1965. Savupiippujen määrä on vähentynyt, mutta julkisivun eteen on muurattu kookas keskuslämmityspiippu. Piippu on sittemmin poistettu. Kuva Pekka Uusivirta, Satakunnan Museon kokoelmat.

Eri kokoisista ruuduista koostuvilla puuikkunoilla on monia muotoja myös pihajulkisivulla. Aiemmat kaarevat katokset on korvattu tasakatoilla sisäänkäyntien yhteydessä.

Pääty itään Tasavallankadulta.

Pääty länteen lounaasta.

3.1.4. Itä- ja länsipääty

Rakennuksen itä- ja länsipääty ovat aukotukseltaan keskenään symmetriset. Luokkakerrosten ikkunat on sommiteltu yhdenmukaisiksi kokonaisuuksiksi niin, että ikkunaryhmät sijoittuvat julkisivussa lähemmäs pääjulkisivua. Ikkunat ovat melko kapeita ja korkeita.

Kellarikerroksen aukotus koostuu kaikilla julkisivuilla muita kerroksia kapeammista, pystysuuntaisista ikkunoista.

Pääty länteen luoteesta. Kerrosten ikkunat on sommiteltu keskenään symmetrisesti. Ilmeeltään umpinaisessa pohjoisjulkisivun osassa on Porin vaakuna.

Pääovelta nouseaan ensimmäisessä kerroksessa sijaitsevaan keskusaulaan.

Sisäänkäynnin puuovet ja kaarevat mosaiikkibetoniaskelmat.

3.2. Sisätilat

Maan suurimpiin kuulunut nelikerroksinen kansakoulutalo sisälsi 24 luokkahuonetta, joista 18 mitoitettiin 40 oppilaalle ja kuusi 35 oppilaalle. Tiloihin kuuluivat myös tilavat hallit ”oppilasten oleskelua varten sadesäällä ja kovin kylmällä ilmalla”.

Juoksevalla vedellä ja ilmastoinnilla varustettu rakennus käsitti neljä käsityösalia, huoneet luonnontiedon ja piirustuksen opettamista varten, kaksi voimistelusalaa (jotka voitiin juhlatilaisuuksissa yhdistää), opetuskeittiön tytöille, opetusväline- ja kokoelmahuoneet, hallinnon ja taloudenhoidon huoneet, opettajien kirjaston, opettajainhuoneet sekä asunnot vahtimestarille ja ilmanvaihtolaitoksen hoitajille.

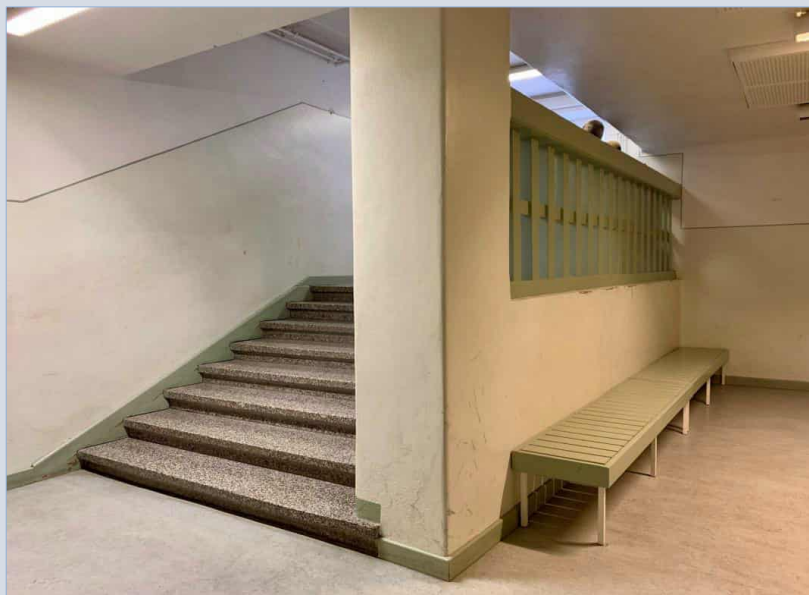
3.2.1. Pääsisäänkäynti ja kellarikerros

Osittain maanpäällisessä kellarikerroksessa sijaitsivat aiemmin mittavan rakennuksen lämmittämiseen tarvittavat tilat, kuten puuvarastot. Kiinteistöhoitoon liittyvät asunnot rakennettiin myös tähän kerrokseen. Kerros erosi jo alun perin huoneajaltaan ja käytöltään ylemmistä, tiloiltaan symmetrisistä kerroksista.

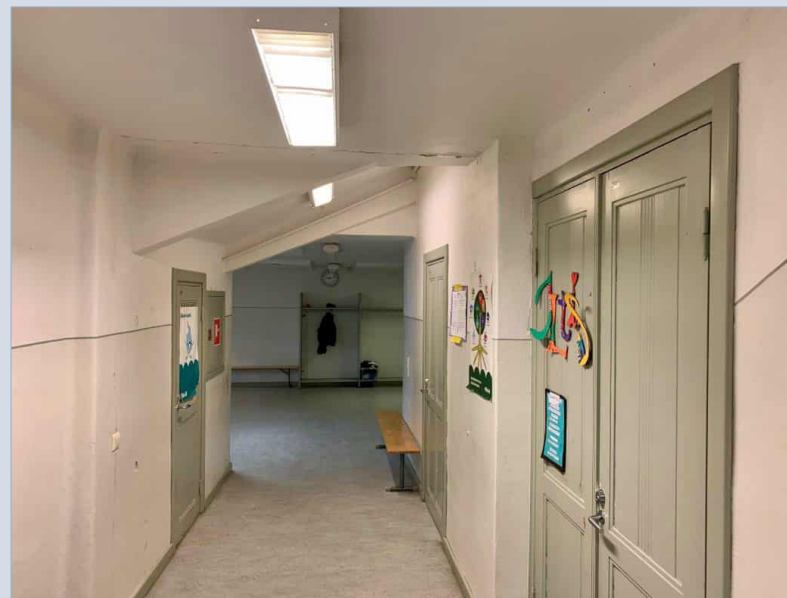
Nykyisin kellarikerroksessa on kouluterveydenhuollon, iltapäiväkerhon ja esikoulun tiloja, käsityöluokkia, varastoja ja teknisiä tiloja. Kerroksen huonejako on muuttunut kerroksista eniten johtuen mm. talotekniikan muutoksista. Osa ovien, portaiden, ikkunapenkkinen, kaiteiden ja käsijohteiden kaltaisista rakenteista ja rakennusosista on kuitenkin säilynyt.

Puinen käsijohde.

Kellarikerroksen portaita reunustaa muurattu seinäke.

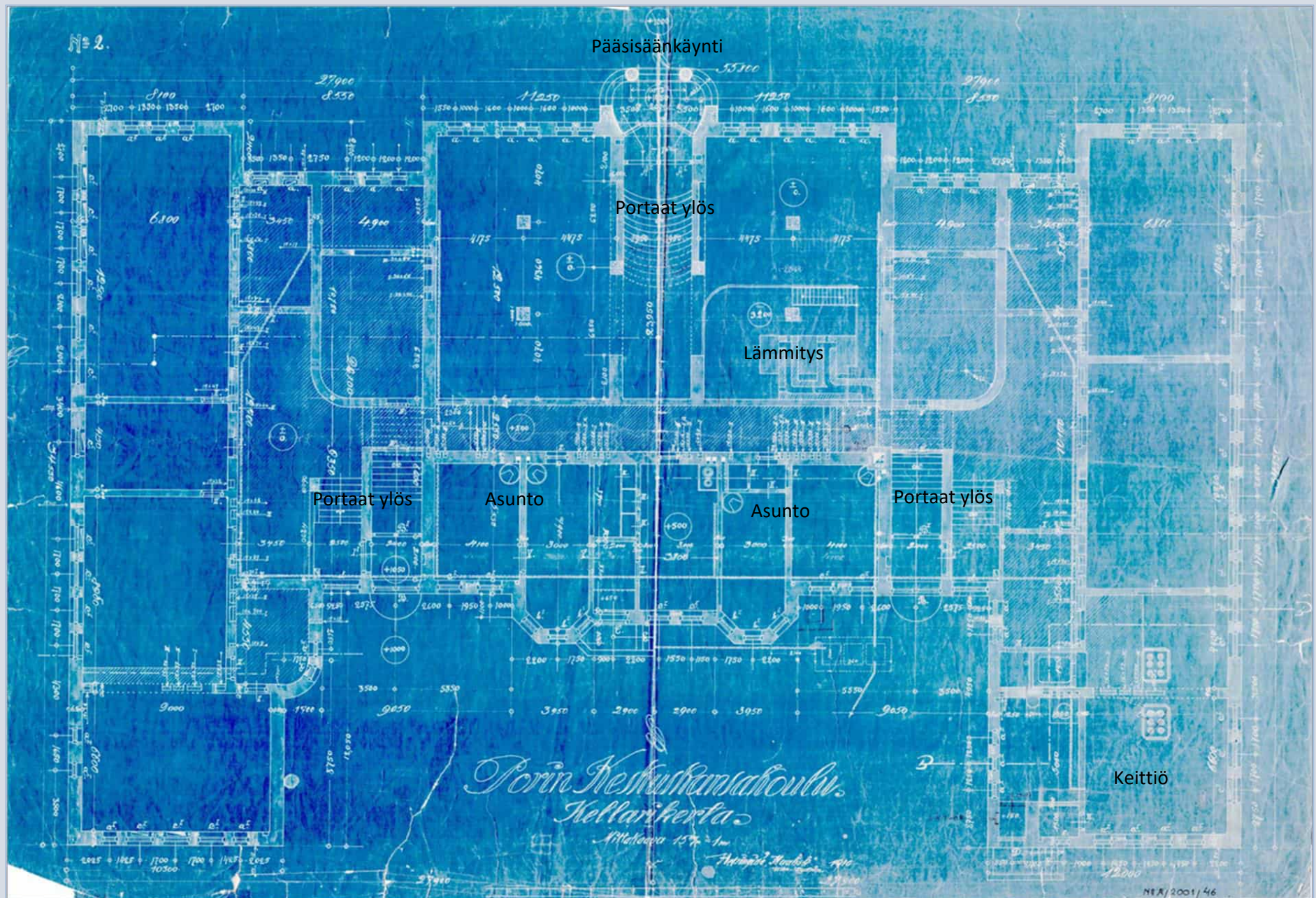
Kellarikerroksen käytävä puuvineen. Lattiapinta on uusittu.

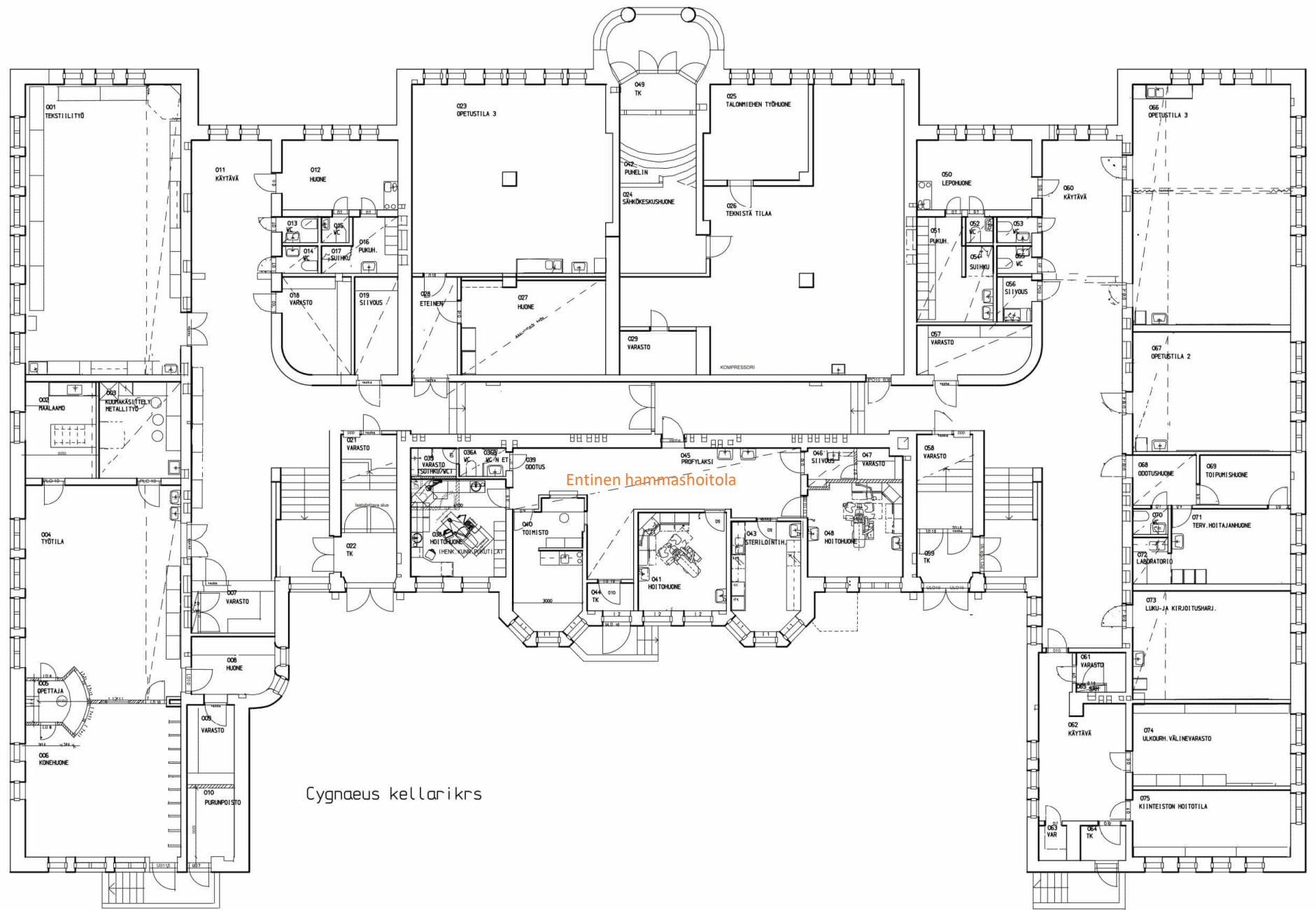
Seinäkkeeseen kuuluu jyrävä kaideosa.

Myös kellarikerroksen ikkunoihin liittyvät kiinteät ikkunapenkit.

"Kellarikerran" pohjapiirros vuodelta 1910. Rakennuspiirustus Porin kaupungin tilajohtamisen arkisto.

Kellarikerroksen pohjapiirros perusparannusvaiheessa vuonna 1999. Asuntojen paikalla sijainnut hammashoitola on tämän jälkeen lopettanut toimintansa. Rakennuspiirustus Porin kaupungin tilajohtamisen arkisto.

Portaat keskusaulasta pääovelle.

Itäisen luokkasiiven aula. Keskusaula sijaitsee kaarevan ovirakenteen takana.

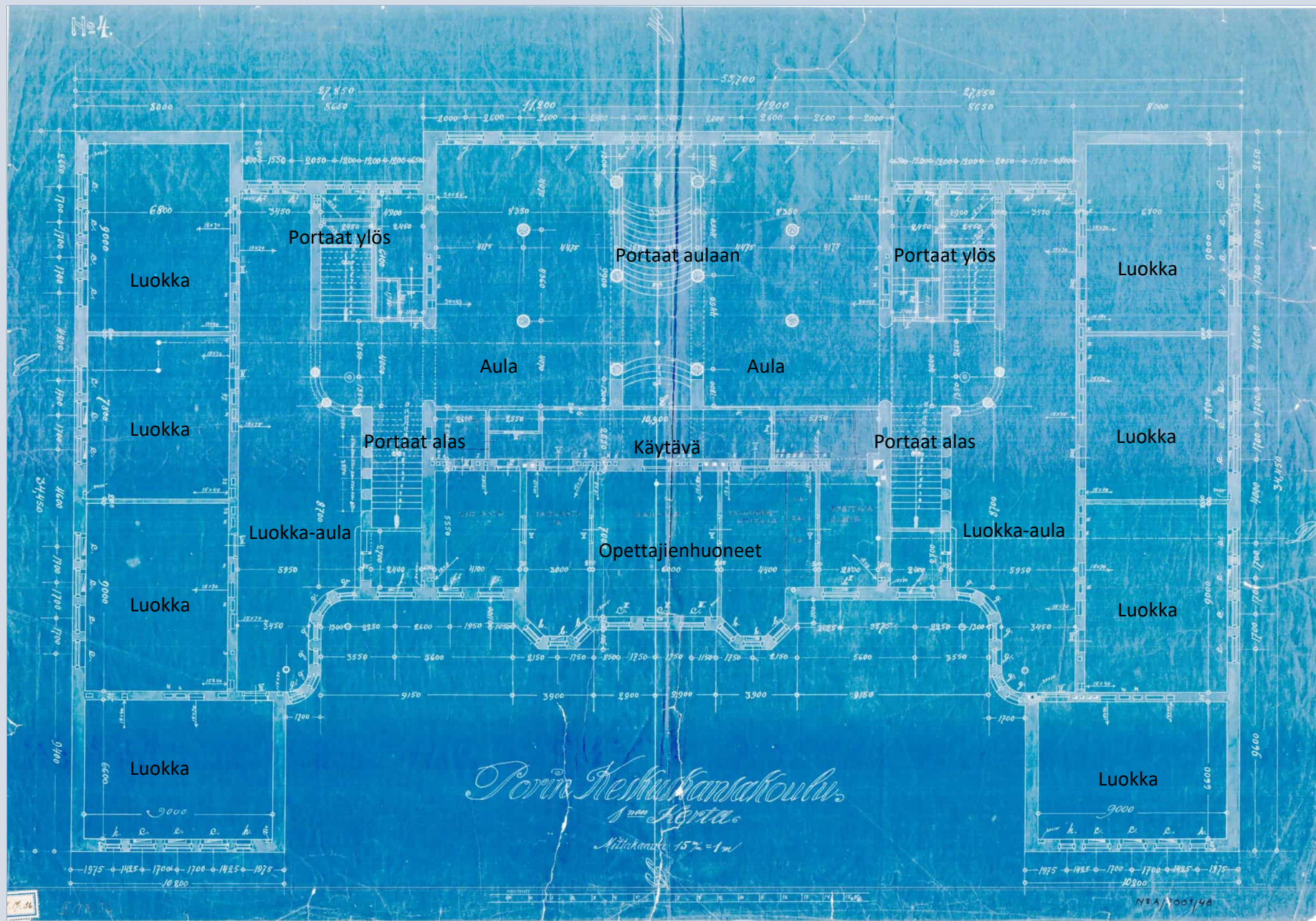
3.2.2. Ensimmäinen kerros

Ensimmäisen kerroksen merkittävin tila on holvien ja pilareiden leimaama keskusaula, johon nousetaan pohjakerroksen pääovelta. Opettajainhuoneet ja kanslia on sijoitettu portaikkoa vastapäätä aulan ja rakennuksen pitkän sivun suuntaisen käytävän taakse, muutamaa askelmaa aulaa korkeammalle.

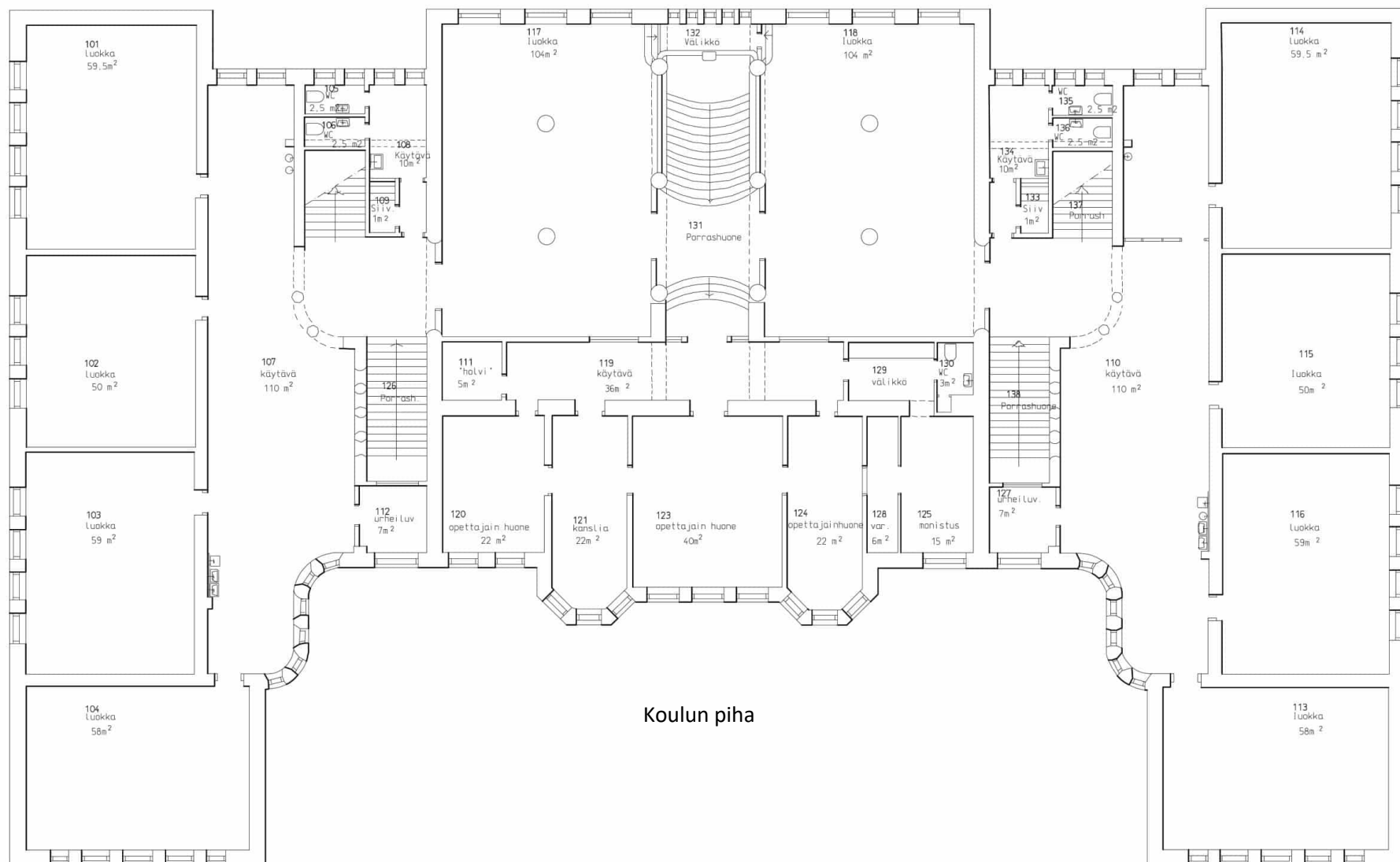
Keskusaulan molemmin puolin on toistensa peilikuvaksi rakennettu luokkasiipi. Aulasta siipiin johtaviin, alun perin avoimiin kaariaukkoihin on asennettu ovi-ikkunarakenteet. Molemmissa siivissä on luokka-aula, jonka ympärillä on neljä luokkahuonetta. Kerroksen huonejako on säilynyt lähes alkuperäisenä.

Portaat toiseen kerrokseen. Oikealla itäinen luokka-aula.

Ensimmäisen kerroksen pohjapiirros vuodelta 1910. Rakennuspiirustus Porin kaupungin tilajohtamisen arkisto.

1. KERROS

Ensimmäisen kerroksen pohjapiirros vuonna 2001. Rakennuspiirustus Porin kaupungin tilajohtamisen arkisto.

Keskusaula

Kansallisromantiikalle tyypillisten holvien leimaama, ilmeeltään luostarimainen keskusaula valmistumisvuonnaan 1912. Kuva K.E. Klint, Satakunnan Museon kokoelmat.

Aula vuonna 2022. Askelmat oikealla johtavat koulun kansliaan ja opettajainhuoneeseen.

Vasemmalla ovi läntiseen luokkakäytävään. Seinälle on ripustettu Emil Cedercreutzin reliefi "Kuolema".

Vasemmalla pääovelle laskeutuvat portaat, oikealla ovi porrashuoneeseen ja itäiseen luokkakäytävään.

Aulan holveja ja pilareita. Oikealla Cygnaeuksenpuistoon avautuvat ikkunat.

Myös aulan itäseinällä on Cedercreutzin reliefi, "Elämä".

Keskusaula

Kaareva ovi- ja ikkunarakenne rajaa aulan itäisestä luokkakäytävästä. Ovet on asennettu jälkikäteen kaaren muotoisiin aukkoihin.

Alkuperäiset leveät, puusta valmistetut lattialistat myötäilevät taidokkaasti tilan kaarevaa muotoa.

Mosaiikibetoniaskelmat koulun kansliaan ja opettajainhuoneisiin.

Pääsisäänkäynnille laskeutuvien portaiden päälle on sijoitettu pieni, korotettu tasanne.

Holvikaaren alaosan punoskoristelu ja nauhamainen ornamentti.

Aulan takaosassa on ikkunalla varustettu käytävä, jonka takana opettajainhuoneet sijaitsevat.

I kerros

Luokka-aulan kaareva oviaukko, josta ovi käsittää vain osan.

Keskusaulaan johtava aukko, jonka ovi on myöhäisempää perua.

Luokka-aula.

Luokkahuone.

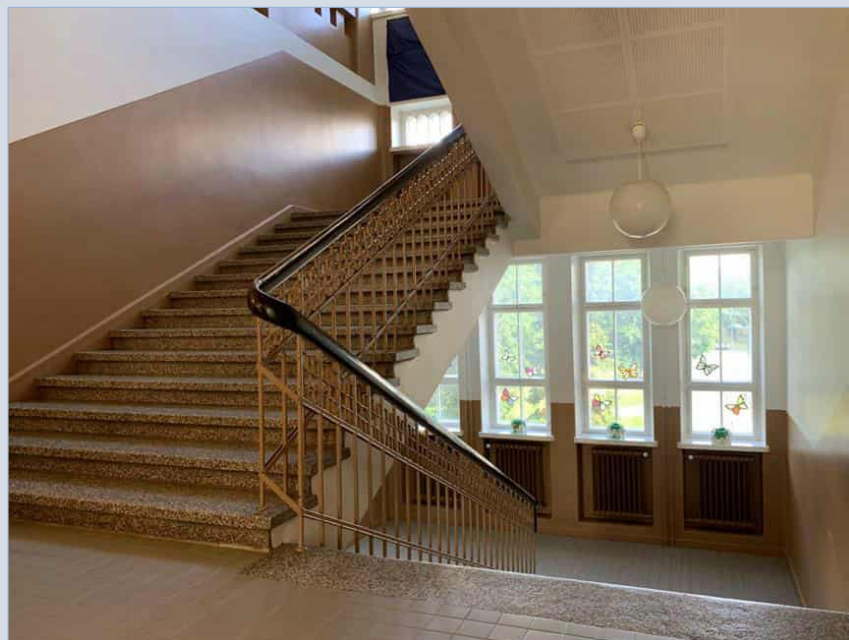
Rajaava, muurattu rakenne luokka-aulan ja pääportaikon välissä.

Luokka-aula.

Pääportaikko ja toisen kerroksen itäinen luokka-aula.

Välitasanteen valurautapatterit sijaitsevat muuratuissa syvennyksissä. Kunkin patterisyvennyksen päällä on kiinteä ikkunapenkki.

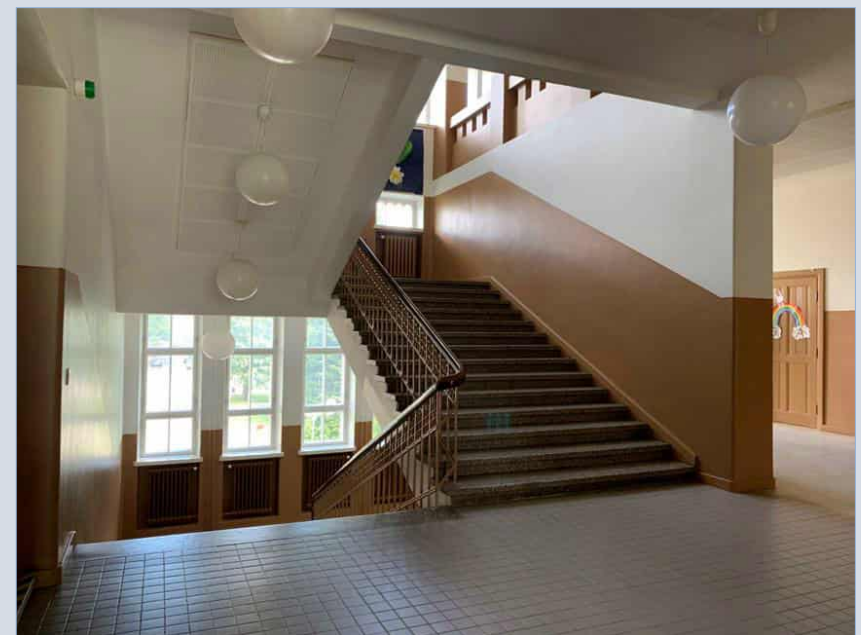
3.2.3. Toinen kerros ja välikerros

Toisen kerroksen keskelle sijoitettua kaksiosaista juhla- ja voimistelusalua rajaavat symmetrisinä peilikuvina luokkasiivet ensimmäisen kerroksen keskusaulan tavoin. Salin kookkaat kaari-ikkunat avautuvat Cygnaeuksenpuistoon.

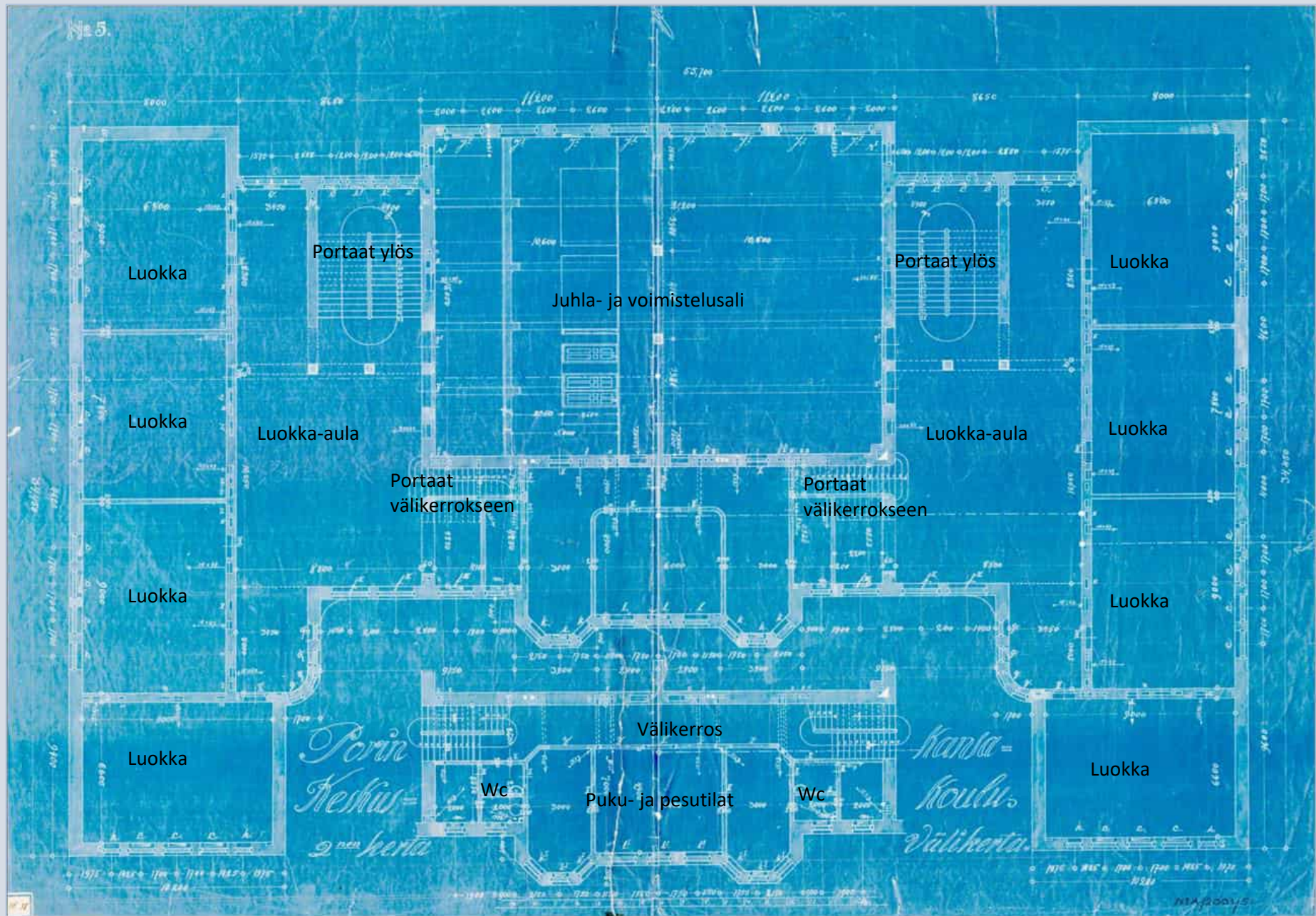
Toisen ja kolmannen kerroksen välissä on vain osan muiden kerrosten kerrospinta-alasta käsittävä välikerros, johon on sijoitettu jo rakennusvaiheessa pesu- ja pukutilat oppilaiden ”kylpyjä” varten. Välikerrokseen nouseaan salin takaa luokka-auloissa sijaitsevien portaikkojen kautta.

Kerrosten huonejako on säilynyt alkuperäisenä lukuun ottamatta käymäläosien rakentamista molempien luokka-aulojen keskelle sekä välikerroksen pesu- ja pukutilojen muokkaamista.

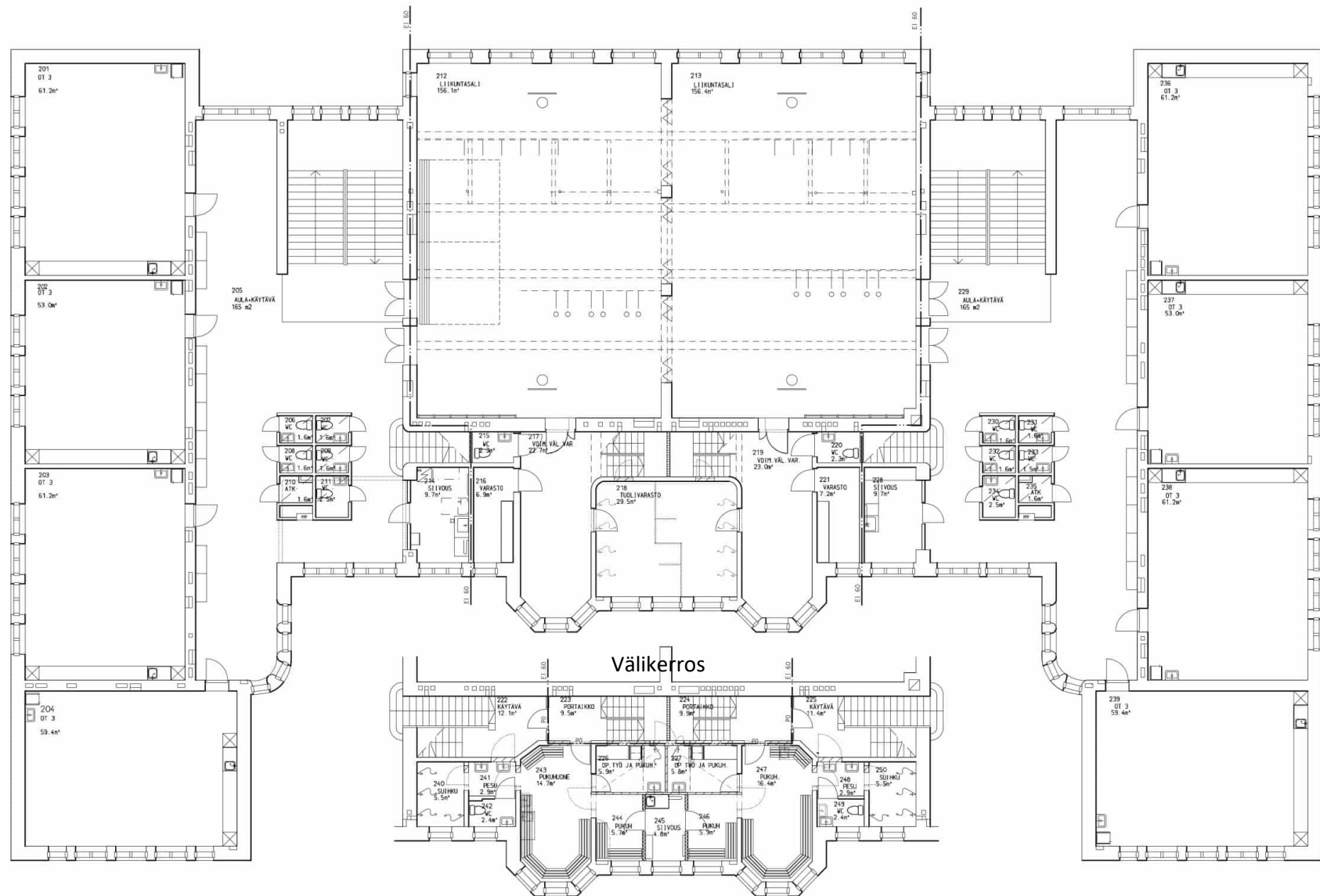
Varhaisista rakennusosista voidaan mainita portaikkojen lisäksi muuratuissa syvennyksissä sijaitsevat valurautapatterit sekä puuikkunat. Pinnat on uusittu ja mm. pääportaikon kerrostason lattiamateriaali on vaihdettu.

Pääportaikko toisessa kerroksessa. Oikealla luokka-aula.

II ja erillisenä piirustuksen alareunassa näkyvän osittaisen välikerroksen pohjapiirrokset vuodelta 1910. Rakennuspiirustukset Porin kaupungin tilajohtamisen arkisto.

Toisen kerroksen ja välikerroksen (alhaalla keskellä otteena) pohjapiirros perusparannusvaiheessa vuonna 1999. Rakennuspiirustus Porin kaupungin tilajohtamisen arkisto.

Juhla- ja voimistelusalii

Juhlasali vihkiäisasussaan vuonna 1912. Kuvat K.E. Klint, Satakunnan Museon kokoelmat.

Juhla- ja liikuntasali vuonna 2022.

Sali on säilytetty kaksiosaisena.

Juhla- ja liikuntasali 1950-luvulla. Kuva Satakunnan Kansan arkisto.

Alkuperäisiä kattorakenteita.

Päätyovet johtavat toisen kerroksen itäiseen luokka-aulaan.

II kerros ja välikerros

Luokkakäytävän kaareva puuikkuna avautuu puistoon. Vasemmalla ovi luokkahuoneeseen.

Mosaiikkibetonipintaiset portaat toisen kerroksen luokka-aulasta välikerrokseen.

Oppilaiden pesu- ja pukutilat on sijoitettu välikerrokseen. Ikkunat avautuvat koulun pihalle.

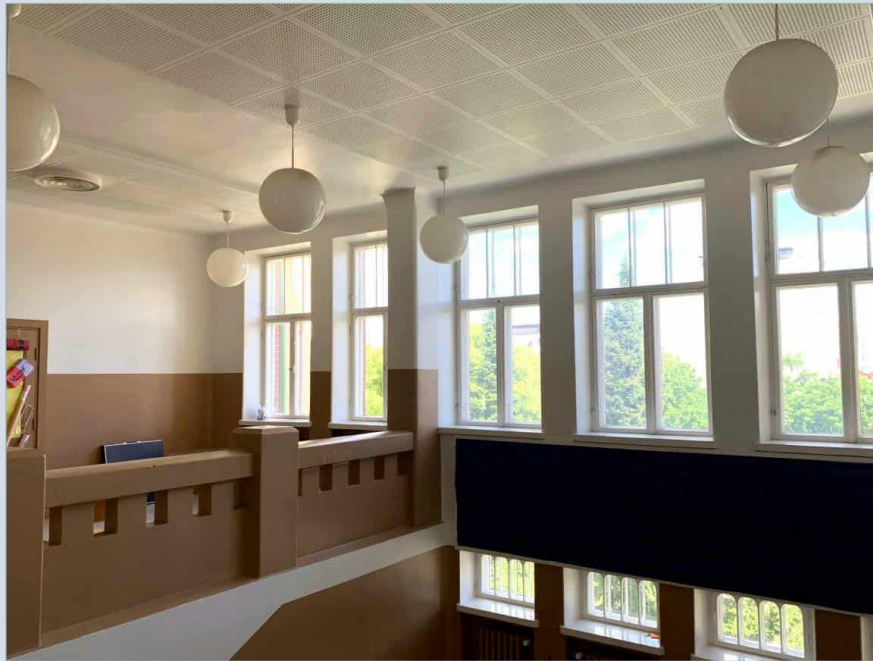
Luokkahuone, jonka pintamateriaalit on uusittu.

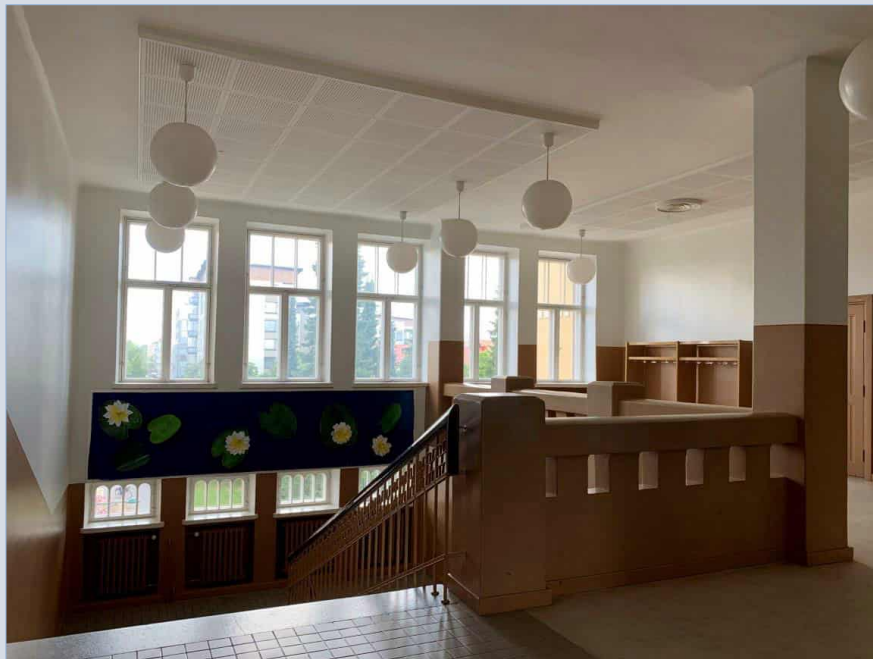
Siivouskomeron juhlava oviaukko.

Kuutiomaiset käymäläosat on rakennettu molempien luokka-aulojen keskelle 1990-luvulla. Vasemmalla portaat kolmanteen kerrokseen.

Pääjulkisivun ikkunoita kolmannen kerroksen luokka-aulassa ja lepotasolla.

Pääportaikko kolmannesta kerroksesta. Porraskuilua rajaa jyrävä, muurattu kaide.

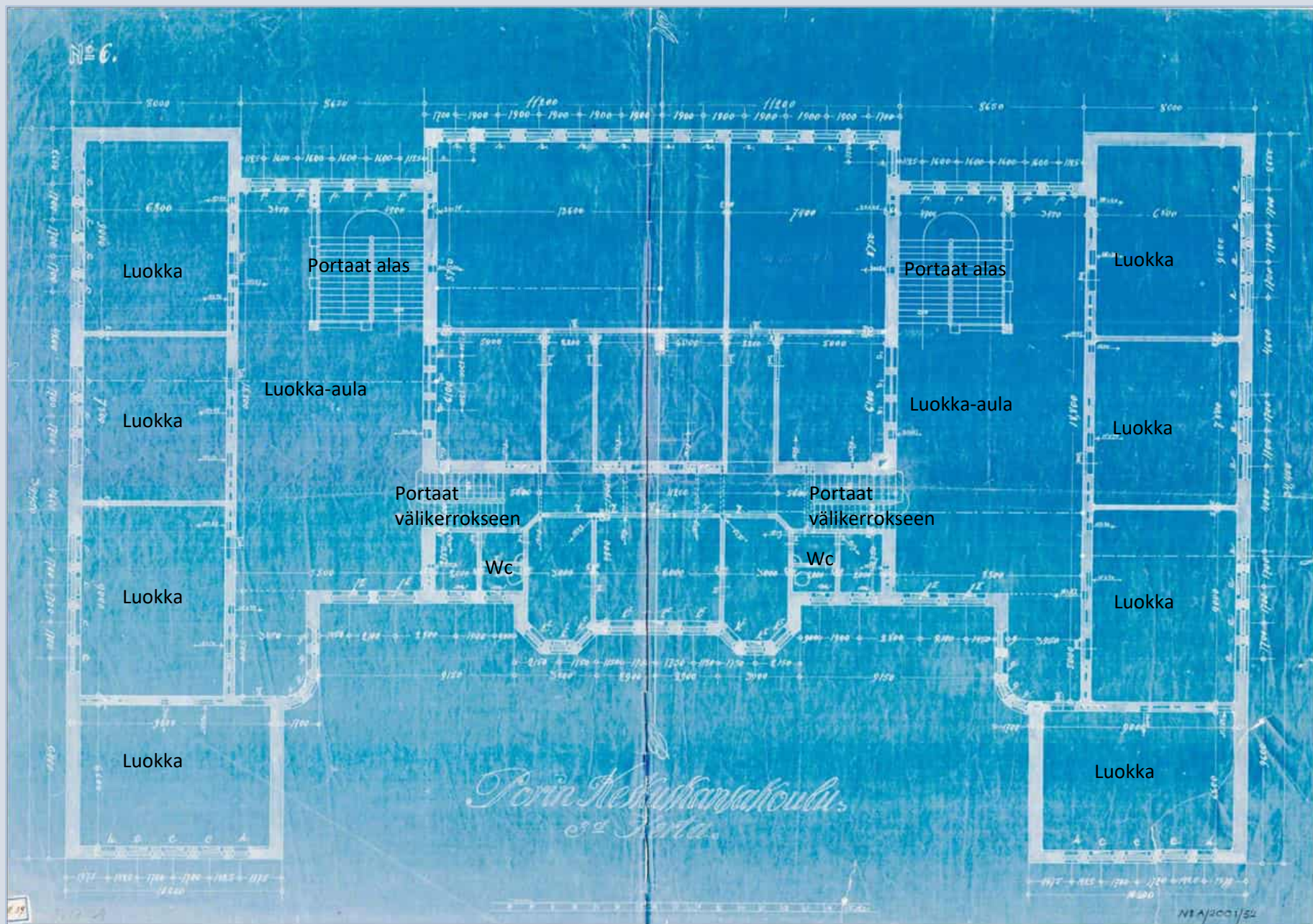
3.2.4. III kerros

Kolmannessa kerroksessa on ensimmäisen ja toisen kerroksen tavoin kaksi symmetristä luokkaosaa, joissa on neljä luokkahuonetta. Taideaineiden opetustilat sijaitsevat rakennuksen keskiosassa.

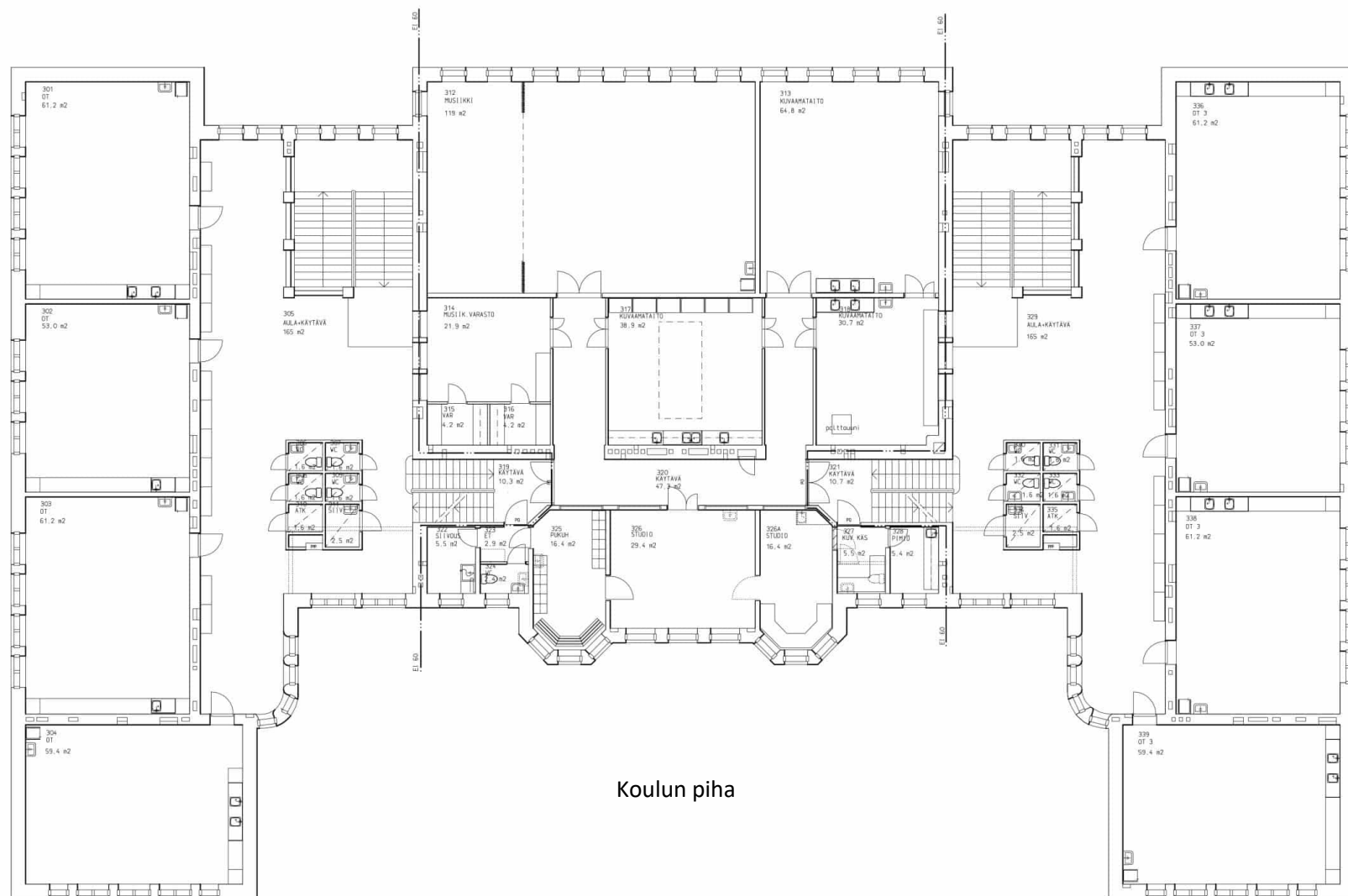
Kerroksen huonejako on säilynyt alkuperäisenä lukuun ottamatta wc-tilojen rakentamista molempien luokka-aulojen keskelle.

Pääportaikon arvokkaiisiin rakennusosiin kuuluvat mosaiikkibetonipintaiset askelmat, koristeellinen metallikaide ja puinen, lakattu käsijohde.

III kerroksen pohjapiirros vuodelta 1910. Rakennuspiirustus Porin kaupungin tilajohtamisen arkisto.

Kolmannen kerroksen pohjapiirros perusparannusvaiheessa vuonna 1999. Rakennuspiirustus Porin kaupungin tilajohtamisen arkisto. Ylimmässä kerroksessa sijaitsevat mm. kuvaamataidon ja musiikinopetuksen tilat.

III kerros

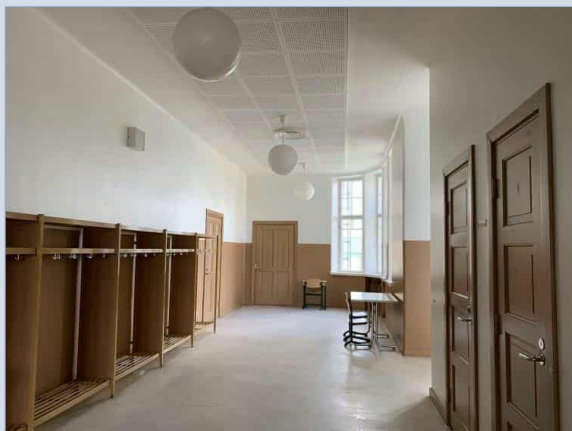
Pääportaikko toisen ja kolmannen kerroksen välissä.

Portaikkoa ja luokka-aulaa rajaa muurattu kaide.

Muurimainen kaide.

Luokka-aula. Oikealla ovet 1990-luvulla rakennettuihin käymälöihin.

Puinen käsijohde on kiinnitetty koristeelliseen metallikaiteeseen.

Jykevä väliseinä luokkakäytävän ja taideaineluokat sisältävän rakennuksen keskiosan välissä.

4. Tontin muut rakennukset ja rakenteet

4.1. Muuntamo

Koulun länsipuolella sijaitseva muuntamo lienee rakennettu 1930-luvulla. Sen arkkitehtuuri edustaa siirtymää klassisismista funktionalismiin.

Tasakattoisen rakennuksen julkisivut ovat sileiksi rapatut. Pelkistetyn, yhdyskuntatekniikan tarpeisiin suunnitellun rakennuksen julkisivuja koristavat ainoastaan vaakasuuntaiset uritukset ja pyöreät ikkunat sisäänkäyntien yllä.

Kellertäväksi maalatun, vihreillä yksityiskohdilla varustetun muuntamon värit mukailevat koulurakennuksen värejä.

Muuntamo kaakosta.

Ovien päällä on klassistiset, pyöreät ikkunat.

Muuntamo ja koulurakennus.

4.2. Keskuskeittiö ja ruokala

Nykyinen keskuskeittiö- ja ruokalarakennus valmistui vuonna 2010 paikalta kaksi vuotta aiemmin puretun, vuonna 1957 valmistuneen ruokalan paikalle. Rakennuksen suunnitteli Porin kaupungin teknisen palvelukeskuksen talonsuunnittelu, ja sen pääsuunnittelijana toimi kaupunginarkkitehti Pentti Klemetti.

Rakennuksessa on yksi varsinainen kerros, mutta ruokasali on kahden kerroksen korkuinen. Korkeampaa vaikutelmaa luovat myös erilaiset kattolyhdyt.

Koulua ja ruokalaa yhdistää katos, jonka koulunpuoleinen, betonirakenteinen osa on rakennettu entisen ruokalan rakennustöiden yhteydessä. Ruokalan pääsisäänkäynnin tiilipilarit liittyvät katoksen korkeampaan, vuonna 2010 valmistuneeseen osaan.

Koulu ja ruokala etelästä.

Pääsisäänkäynti ruokalan pohjoispäädystä. Alakuvassa taustalla Porin lukio.

Eteläpäädyn lastauslaituri ja keittiön sisäänkäynti.

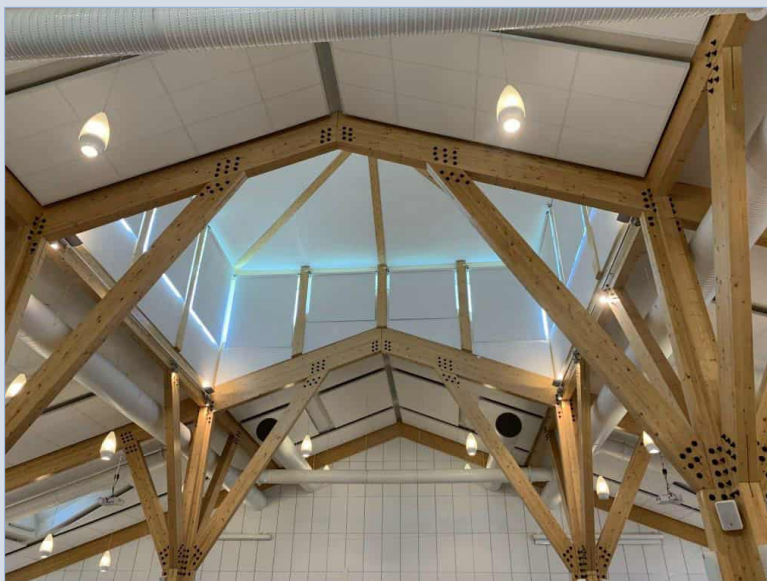
Vuonna 2010 valmistunut Cygnæuksen ruokapalvelukeskus idästä Tasavallankadulta.

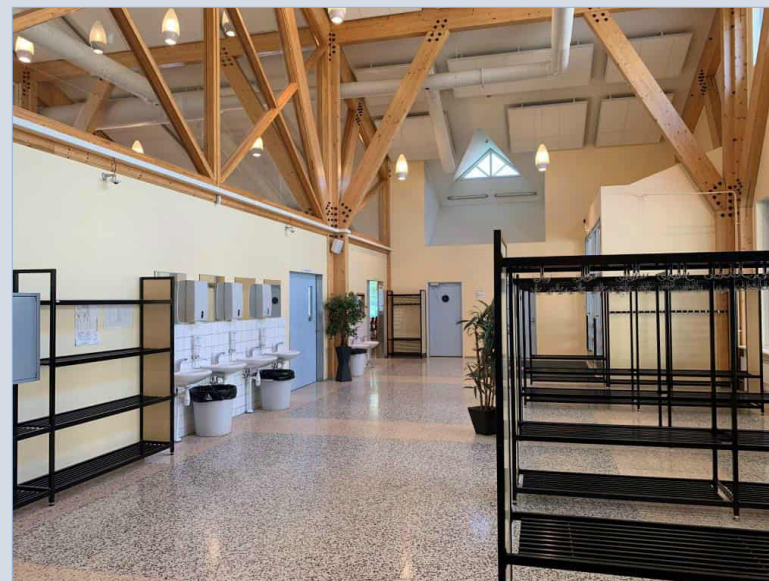
Ruokasali.

Ovi ruokasalista eteisaulaan.

Kattorakenne.

Ruokasalin aula.

4.3. Katos koulun ja ruokalan välillä

Koulun ja vanhan ruokalan yhdistänyt betonirakenteinen katos. Kuva Sven Raita, Satakunnan Museon kokoelmat.

Koulu ja vuonna 1957 valmistunut ruokala, joka purettiin nykyisen ruokalan paikalta vuonna 2008. Kuva Sven Raita, Satakunnan Museon kokoelmat.

Alkuperäinen, kapenevien betonipilareiden kannattama 1950-luvun katos on säilytetty osittain. Tiilipilarit kuuluvat vuonna 2010 rakennettuun osaan.

Uusi katoksen osa (oikealla) on alkuperäistä katosta (vasemmalla) korkeampi.

5. Cygnaeuksenpuisto

Cygnaeuksenpuisto liittyy ruutukaavakeskustan puistoakseliin Eteläpuiston päätteenä. Kuva Sven Raita, Satakunnan Museon kokoelmat.

Näkymä varjoisaan Cygnaeuksenpuistoon vuonna 1971. Kuva Aaro Ranne, Satakunnan Museon kokoelmat.

Cygnaeuksenpuisto vuonna 1955. Kuva Sven Raita, Satakunnan Museon kokoelmat.

Cygnaeuksenpuisto vuonna 2022.

6. Äestäjä-patsas

Äestäjä-patsas valettiin G.W. Sohlbergin valimolla vuonna 1920. Kuva Satakunnan Kansan arkisto.

Äestäjä-patsas paljastamisen jälkeen vuonna 1920. Kuva John Englund, Satakunnan Museon kokoelmat.

Taiteilija Emil Cedercreutzin vuonna 1912 alun perin kipsiin valama Äestäjä-niminen patsas paljastettiin Cygnaeuksenpuistossa vuonna 1920. Pronssiveistoksesta tuli Porin ensimmäinen julkinen patsas ja Suomen suurin valutyö.

Patsas on ylistys maan silloiselle pääelinkeinolle, maanviljelylle. Veistos kuvaa kyntämisen jälkeen, mutta ennen kylvöä tehtävä maan muokkausta, äestystä. Työtä tekee satakuntalainen torppari toverinaan ainoa hevosensa. Veistoksen äes on Satakunnassa käytettyä mallia. Äestäjä-patsas on kunnostettu joitakin vuosia sitten. Samalla se sai uudet aisat ja luokin.

Cedercreutzin toinen viljelyaiheinen veistos, Kyntäjä, oli Äestäjän paljastamisen aikaan kipsivaloksena nähtävissä Raatihuoneenpuistossa. Sekä Äestäjä että Kyntäjä oli alun perin tarkoitus sijoittaa Raatihuoneenpuistoon. Kyntäjä siirrettiin kuitenkin pronssiin valamisen jälkeen Harjavaltaan.

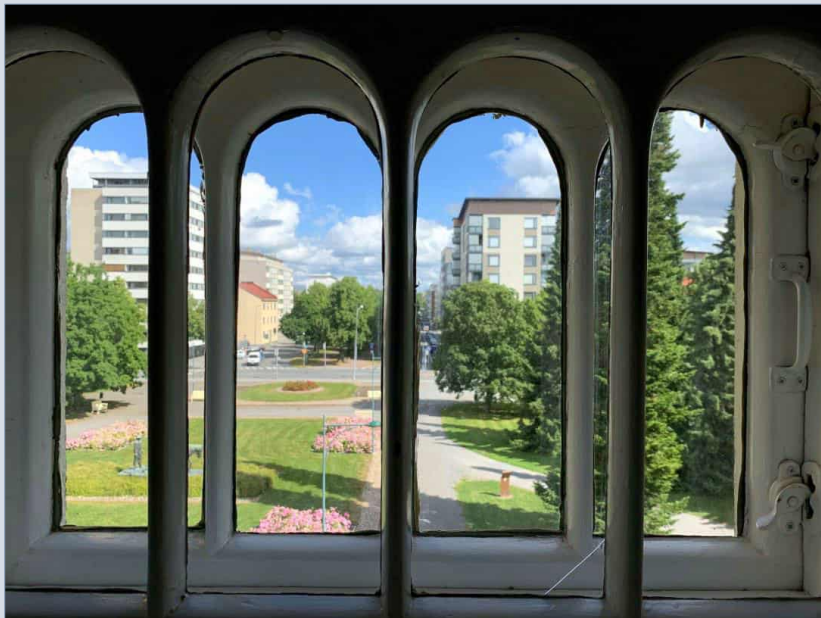
Cedercreutz etsi veistokselle sopivaa mittakaavaa vuonna 1913 Raatihuoneenpuistoon lyhyeksi aikaa sijoitetun, luonnollisen kokoisen kamelipatsaan avulla.

Äestäjä hevosineen ruusujen keskellä vuonna 1955. Kuva Sven Raita, Satakunnan Museon kokoelmat.

Cygnaeus ilmasta. Kuva Röni-Kuva Oy 2020, Porin kaupunkisuunnittelu.

Näkymä koulusta pohjoiseen.

7. Kohteen kuvaus

Monumentaalin koulurakennus toimii Porin ruutukaavakeskustan neljään osaan jakaman puistoakselin eteläisenä päättänä. Vuonna 1912 valmistuneen, arkkitehti Usko Nyströmin suunnitteleman Cygnaeuksen koulun arkkitehtuurissa yhdistyvät rakennusaikana jo väistymässä ollut jugend ornamentteineen sekä klassismin symmetrisyys.

Aumakattoisessa rakennuksessa on kolme kerrosta sekä osittain maanpäällinen kellarikerros. Cygnaeuksenpuistoon avautuvaa pohjoisjulkisivua hallitsevat sen keskelle sijoitettu, pylväillä varustettu pääsisäänkäynti ja varsinkin sen yläpuolelle sijoitetut kaari-ikkunat. Pelkästään tällä julkisivulla on lukuisia muodoiltaan ja kooltaan erilaisia ikkunatyyppejä.

Valtaosin sileäksi rapatun ja keltaiseksi maalatun rakennuksen koristelu on runsainta juuri tällä pääjulkisivulla, jonka ornamentteissa esiintyvät jugendille tyypilliset tyylitellyt kasvi- ja eläinaiheet sekä punatiilikoristeet. Myös pelkistetympi eteläjulkisivu on edustava monimuotoisine ikkuna- ja erkkerimuotoineen. Kellarikerros eroaa muista kerroksista karkealla, ruskeaksi maalatulla papurappauksellaan.

U:n muotoisen, etelään avautuvan rakennuksen mittavalla aumakatolla on kattoikkunoita ja saumattu, vihreäksi maalattu peltikate.

Koulun avoimella tontilla sijaitsevat myös koulun länsipuolelle todennäköisesti 1930-luvulla valmistunut muuntamo sekä vuonna 2010 entisen ruokalan paikalle Tasavallankadun varrelle valmistunut, kaupunginarkkitehti Pentti Klemetin suunnittelema keskuskeittiö-ruokala.

Koulun pohjoispuolella sijaitsevassa Cygnaeuksenpuistossa on kuvanveistäjä Emil Cedercreutzin pronssinen, vuonna 1920 paljastettu Äestäjä-patsas.

Emil Cedercreutzin Äestäjä-patsas (1920) taustallaan Cygnaeuksen koulu.

Riihikedon kerroksellista, laadukasta arkkitehtuuria: Rakennusmestarien talo (1953) ja Cygnaeuksen koulu (1912).

8. Koulun arviointi

Luokka A, suojeltava rakennus

historiallisesti, rakennushistoriallisesti, rakennustaiteellisesti, kaupunkikuvallisesti ja säilyneisyydeltään arvokas rakennus.

Monumentaalinen, vuonna 1912 arkkitehti Usko Nyströmin suunnittelemana valmistunut Cygnaeuksen koulu on Riihikedon koulukorttelien valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön arvokkain rakennus.

Edelleen kouluna toimivan, alun perin Porin keskuskansakouluksi valmistuneen rakennuksen arkkitehtuuri edustaa myöhäisjugendia. Sen rapattua pääjulkisivua koristavat jugendille tyypillisesti monimuotoinen ikkuna-aukotus sekä punatiili- ja rappausornamentit, kun taas julkisivujen symmetrisyys viittaa siirtymiseen kohti klassismia.

Koulu on säilyttänyt alkuperäisen kokonaishahmonsaa ja ulkoasunsa uudesta 2000-luvun ruokalarakennuksesta huolimatta.

Myös sisätilat ovat säilyneet erityisesti aulojen ja porrashuoneitten materiaalien sekä yksityiskohtien osalta erittäin edustavina. Osa rakennusosista, kuten puuikkunoista, kaiteista, käsijohteista, ikkunapenkeistä ja ainakin pääaulan osalta puisista lattialistoista on säilynyt rakentamisaikaisessa asussaan. Myös osa mosaiikkibetoni- ja puulattioista on säilynyt.

Porin kansallisessa kaupunkipuistossa puistoakselin päätteenä kohoava Cygnaeuksen koulu kuuluu nimettynä kohteena Porin koulukorttelien valtakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön ja on myös maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristökohde.

Cygnaeuksen kansakoulu on suojeltu Kantakaupungin yleiskaava 2025:ssä merkinnällä suojeltava rakennus.

Cygnaeuksen koulu

TEKSTI JA NYKYKUVAT

Helene Kaarnametsä, Porin kaupunkisuunnittelu

LÄHTEET

Arkkitehtuurimuseo, Koulurakentamisen historiaa

Helsingin Sanomien arkisto

Kansalliskirjasto, digitaaliset aineistot

Museovirasto, valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY

Neuvonen, Petri (toim.) 2006: Kerrostalot 1880-2000

Rakennusinventointi 2007: Mikko Helminen, Satakunnan Museo

Rakennusinventointi 2015: Suvi Rosendahl, Satakunnan Museo

Rakennusvalvonnan arkisto, Porin kaupunki

Röni-Kuva Oy

Saarinén, Juhani 1972: Porin historia III

Satakunnan Kansan arkisto

Satakunnan Museon kokoelmat

Teiniä-Huittinen, Leena ja Huittinen, Raimo 1978: Vanha Pori

Tilajohtamisen arkisto, Porin kaupunki

Cygnaeuksen koulu vuonna 1955. Kuva Sven Raita, Satakunnan Museon kokoelmat.